

ПОЛИТИКИН

16. 9. 1983. • ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ • ГОДИНА XLIV • 25 ДИН

БРОЈ

1655

ЗАБАВАНИК

ПРВА
АВАНТУРА
РОАЛДА
АМУНДСЕНА

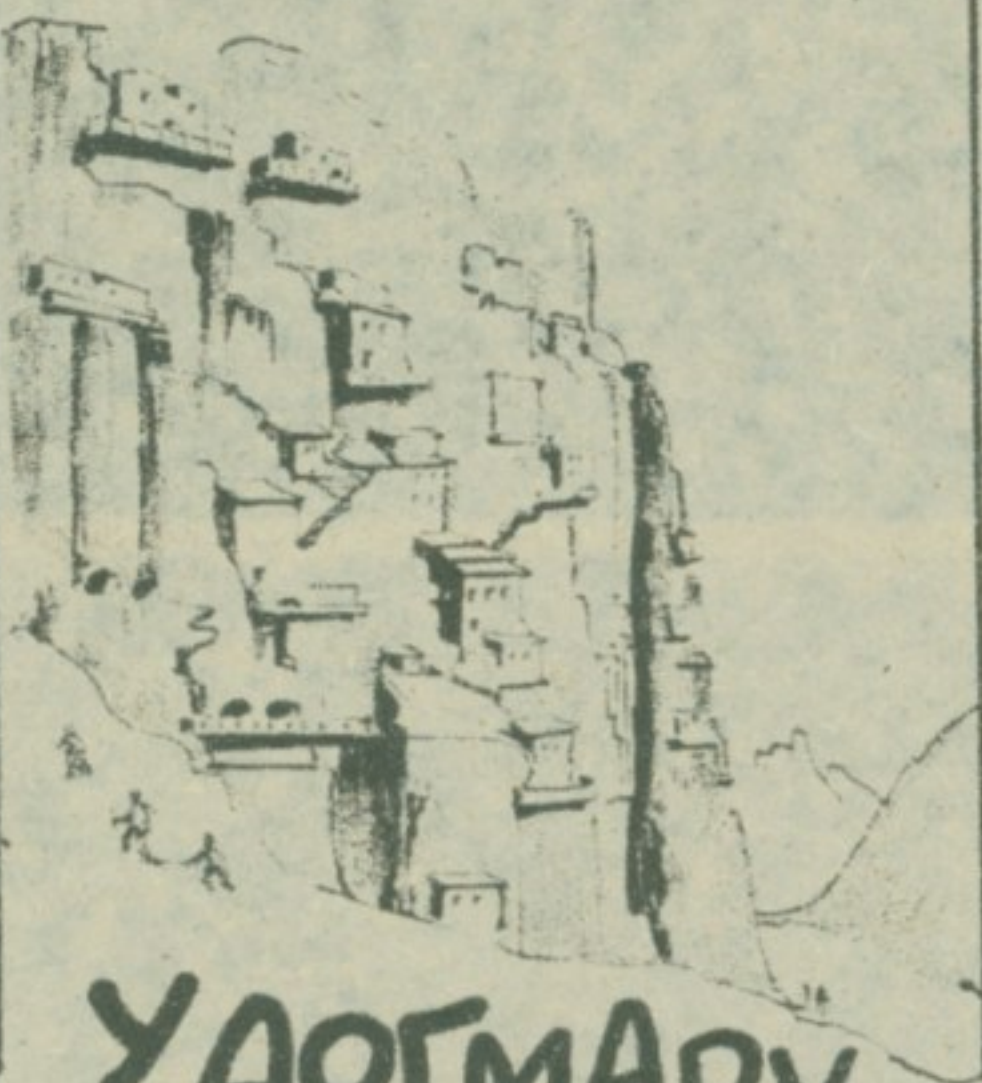
Фирма

Веровали или не!

АРАБЕЛА ВИЛИЈАМС

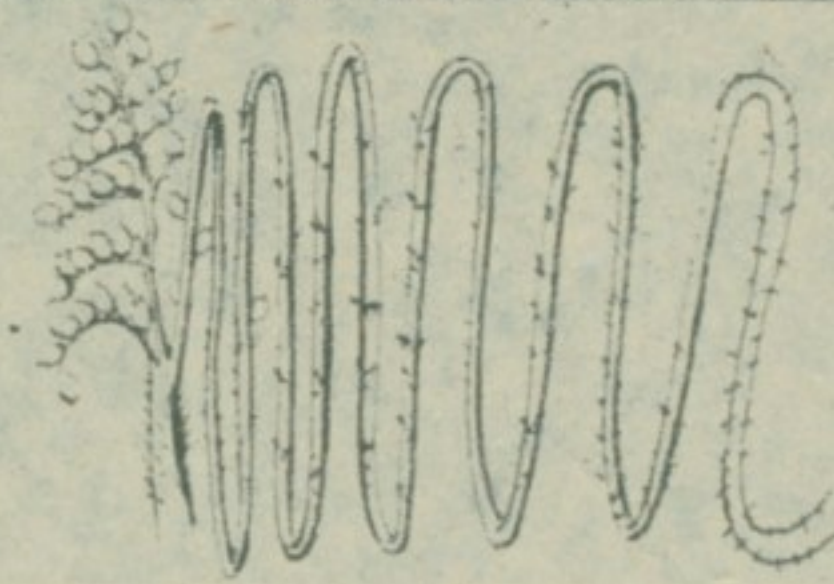
ИЗ ЕСКОНДИДА У КАЛИ-
ФОРНИЈИ (САД), ИАКО
ИМА 86 ГОДИНА
СВАКОДНЕВНО СКИЈА
НА ВОДИ ЧАК И
ПО ЗИМИ.

УДОГМАРУ

ТИБЕТАНСКОМ СЕЛУ,
КУКЕ СУ САГРАЂЕНЕ
НА ВИСОКОЈ ОКОМИТОЈ
СТЕНИ ТАКО ДА МЕШТАНИ
МОРАЈУ ДА СЕ ВЕРУ ДО
СВОЈИХ ДОМОВА.

Палма

ПУЗАВИЦА

ИМА СТАБЉИКУ НАЛИК
НА КОНОПАЦ, КОЈА
ЈЕ ТАКО ДУГАЧКА
ДА, КАД БИЉКА УСПЕВА
НА ОГРАНИЧЕНОМ ПРОС-
ТОРУ, РАСТЕ
ЧИК-ЧАК.

Зелени шумски џуџавац

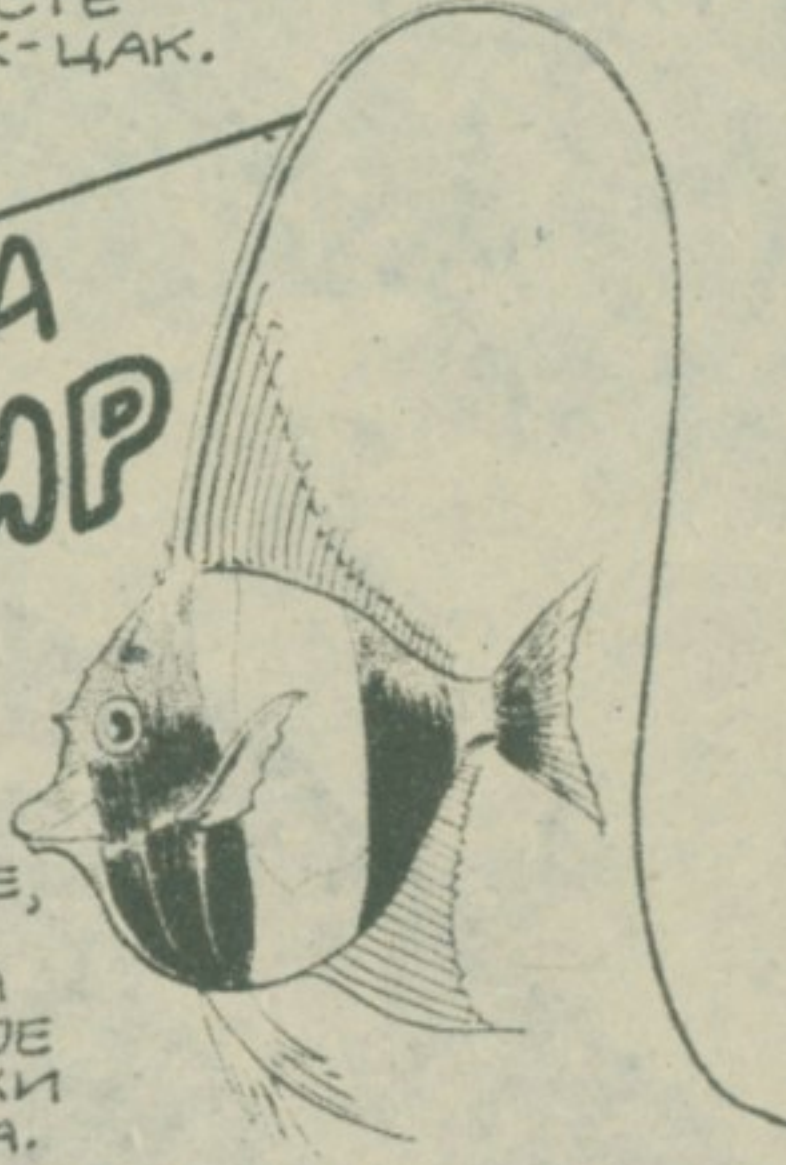
У СВОМ ЈАТУ ИМА И ПО 16 ПТИЦА,
АЛИ САМО ЈЕДАН ПАР ЗАДУЖЕН
ЈЕ ЗА ХРАЊЕЊЕ МЛАДИХ, ДОК
ОСТАЛИ ПОМАЖУ И ШТИТЕ ГНЕЗДО
ОД ГРАЂОВИЦА.

Људско уво

МОЖЕ ДА РАЗЛИ-
КУЈЕ ОКО
400 000
ВРСТА
ЗВУКОВА.

РИБА КОСМР

(ZANKLUS)
КОЈА ЖИВИ У
ВОДАМА
НОВЕ ГВИНЕЈЕ,
НА ЛЕЉНОМ
ПЕРАЈУ ИМА
„БИЧ“ КОЈИ ЈЕ
ОД ЊЕ ДУЖИ
ТРИ ПУТА.

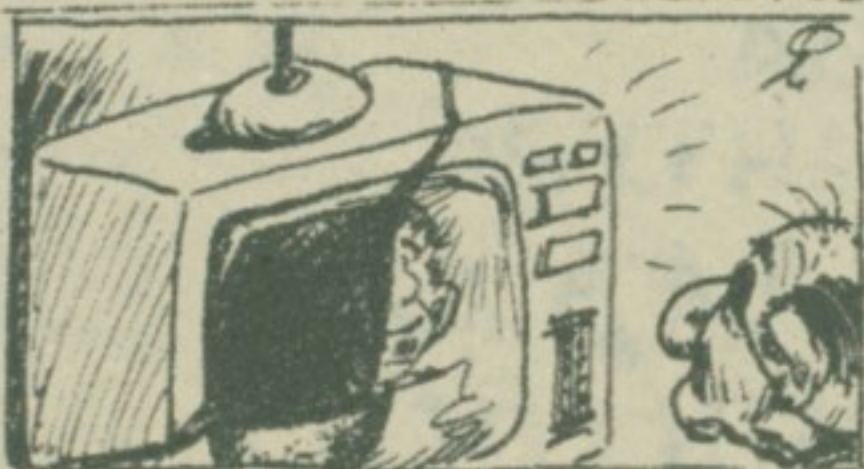

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА

у ресторану Дениса Леклер-
ка у Палм Беју, на Флориди, госте преко
лета служе келнерице у купаћим костимима
којима је на телу различитим боја-
ма и словима, заједно са ценама, испи-
сан јеловник за одређен дан.

пензионер из Лондона Мајкл
Мелон затражио је од телевизије да
уважи његов захтев да плаћа само поло-
вину претплате. Разлог: нема једно око.
Телевизија озбиљно разматра овај за-
хтев, а можда га је и до изласка овог
броја „Забавника“ и усвојила.

Холанђанин Леополд Хан бави
се, изгледа, веома уносним послом: уз-
гаја кишне глисте. Каже да их годишње
прода најмање педесет милиона и то уг-
лавном фармерима, научницима и рибо-
ловцима. За сто глиста добија око три-
десет хиљада старих динара, а то значи
да му годишња зарада износи... Е, то са-
ми помножите!

титула светске испичутуре
званично припада Аустралијанцу из
Бризбена Тому Џонсу. Са преко две хи-
љаде хапшења због пијанства, он не са-
мо да се нашао у „Гинисовој књизи ре-
корда“ већ је истовремено одузео титу-
лу свом земљаку Едварду Ебзерију који
је због истог порока Хапшен „само“ 1433
пута.

ново чудо од детета у Сов-
јетском Савезу зове се Костја Славине:
азбуку је научио са осамнаест месеци, са
две године већ је знао тачно да чита и
пише, са четири је савладао математи-
ку, биологију и физику, а тренутно – са
тринаест година – студира медицину.

аустралијским медведима
коалама прети истребљење. Иако по-
стоји преко 600 врста еукалиптуса, они
се хране само једном и то ће их, изгле-
да, коштати живота, јер управо та врста
еукалиптуса изазива неплодност код
женки. Коала данас има само око 250
хиљада, а постоји податак да је Аустра-
лија 1924. извезла у свет два милиона
ових животиња – живих играчака.

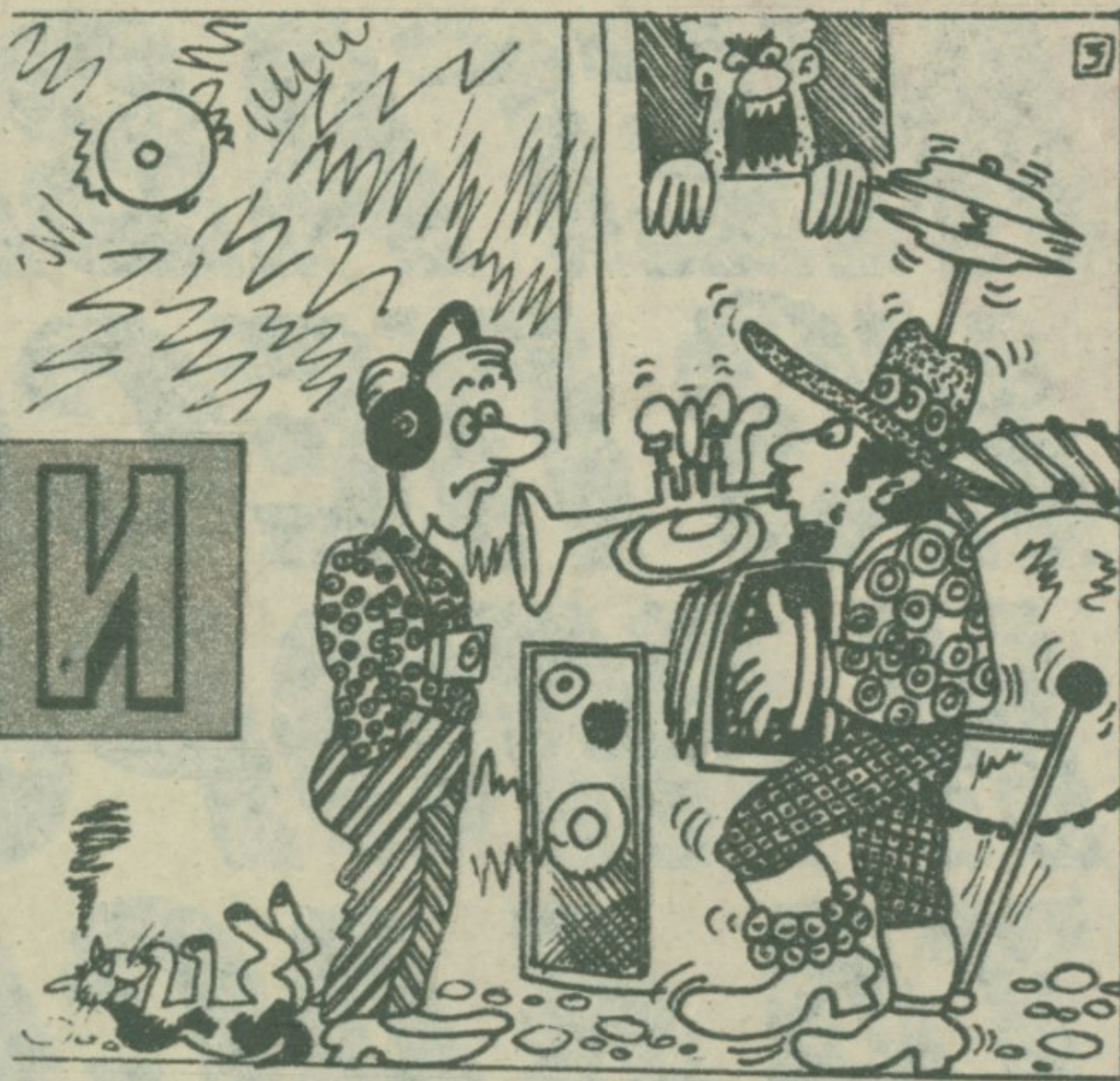

двадесетједногодишња Габ-
ријела Алтинг бави се заиста необичним
послом. Она је члан познате циркуске
труппе Монре Орфеи, а дресира ајнуле.
Животиње су јој необично привржене и
послушно извршавају њене наредбе.
Габријела тврди да је то само заслуга
њеног дугогодишњег, веома брижљивог
проучавања ђуди и навика ових морских
немани.

у Француској већ дуже вре-
ме ради фирма која производи лутке по
сопственом специјалном издању. Заним-
љиво је да приликом куповине дете мо-
ра да потпише прави правцати „уговор о
усвајању“ и после сваке године дана до-
бија телеграм-честитку за рођендан лут-
ке. Жеља произвођача је да код детета
развија љубав и осећање одговорности.

КАКО БОЛИ БУЧА

**НАУЦИ ЈЕ ВЕЋ ОДАВНО
ПОЗНАТО ДА ПРЕКОМЕРНА
БУКА ОШТЕЋУЈЕ СЛУХ.
НОВИЈА ИСТРАЖИВАЊА
ПОКАЗУЈУ ДА ОД ЊЕ ВЕОМА
ОЗБИЉНО ТРПЕ И ДРУГИ
ОРГАНИ.**

Сваки непожељан звук – тако се у акустици описује бука. У радио-техници и електроници под тим појмом подразумевају се сметње на везама, дакле, опет нешто нежељено. И медицина се бави буком, нарочито она чија је специјалност заштита на раду, јер људи одавно знају колико она смета. У давна времена бука се у неким деловима света чак користила као средство за мучење којим се измамљивало признање! Јер не само да она оштећује слух, него утиче и на нервни систем – не треба бити стручњак, свако зна колико смета прејако брујање мотора или авиона, бушилица, па и сувише гласна музика.

Борци за заштиту околине данас сматрају буку – мада је неопипљива – за великог загађивача природне средине. И потпуно су у праву. Ево само једног примера: бука од 90 децибела изазива постепени губитак слуха, а управо толико па и више влада, рецимо, у текстилним фабрикама или на прометним улицама!

Ко не оглуви, полуди...

Из историје је познат пример заштите од буке још у 7. веку пре нове ере: у старом Риму закони су у то време казанијама и другим превише чујним занатлијама забрањивали да раде унутар градских зидина! У данашње време, међутим, Рим је стекао репутацију најбучнијег града у Европи. Тако говоре резултати мерења саобраћајне буке у главном граду Италије. Када су објављени, Италијани

су били згранути: у станицама подземне железнице и у подземним пролазима измерена је бука од 91 децибела, на градским улицама и кејовима дуж Тибра 79 децибела, на трговима 77 и тако редом, до „блаженог мира“ у римским парковима где влада „само“ 69 децибела!

До ових резултата дошао је тим стручњака из италијанског Националног савета за научна истраживања. Мерења су трајала више од две године и кад су недавно објављени резултати, Италијани су се забринули. Питају се још каква ли је ситуација у другим градовима, нарочито великим индустријским центрима као што су Милано, Торино, Напуљ. Боља сигурно није, ако није и гора него у престоници.

Научна истраживања показала су како бука утиче на људски организам. Тако половина запослених у бродоградилштима, челичанама, парним котларницама и сличним местима потпуно губи слух после десет година, будући да су изложени буци од неких 95 децибела. Међутим, установљена су и неповратна оштећења нервног система, психичка пореме-

ћеност, поремећаји у раду жлезда са унутрашњим лучењем. По мишљењу лекара ове тешкоће су још веће и опасније од губитка слуха!

И чир чује буку

Ево шта даље износе лекари који су учествовали у анализирању буке у Риму: примећен је већи проценат оболелих од рака у бучнијим него у мирнијим срединама. Ако је ова претпоставка сувише смела, постоје непобитно утврђене појаве као вртоглавица, мука или губитак свести код неких пролазника бучним улицама. Објашњење: услед превише јаким звукова стежу им се артерије, па је доток крви у срце, а самим тим и у мозак слабији.

У свету су вршена разна истраживања дејства буке на људе. Тако једна британска студија о утицају буке на бебе у утроби мајке и новорођенчад обелодањује да су оштећења и то нарочито на мозгу, кичми и трбуху чешћа у насељима близу аеродрома.

Болесницима бука много теже пада него здравим људима (па стога није случајно што се у близини болница захтева тишина). Дан-

ски физичар Верн Кнудсен описао је сопствено искуство:

„Док сам лежао у болници због чира, запазио сам да ми бол повремено постаје оштрији. Убрзо сам открио да се то догађа у тренуцима када под мојим прозорима пролазе аутобуси“.

Данас је у већини земаља законом прописана заштита од буке. Зна се колика мора бити удаљеност насеља од аеродрома и аутопутева, какав изолациони материјал употребити за градњу стамбених објеката, какав за различите фабрике, како се обезбедити од претеране буке у халама. Само, питање је колико се ти закони поштују. Статистике тако говоре да је најтише на северу Европе, у скандинавским земљама. А као што се Рим „прославио“ као најбучнији, Дортмунд је на гласу као – најтиши индустријски град на нашем континенту. Разуме се, то су само делимично поуздани подаци јер се бука и не контролише у свим земљама једнако, нити сви на њу обраћају исту пажњу. Пре или касније то ће вероватно ипак постати брига свих, јер медицина је учинила први корак: указала је на опасност.

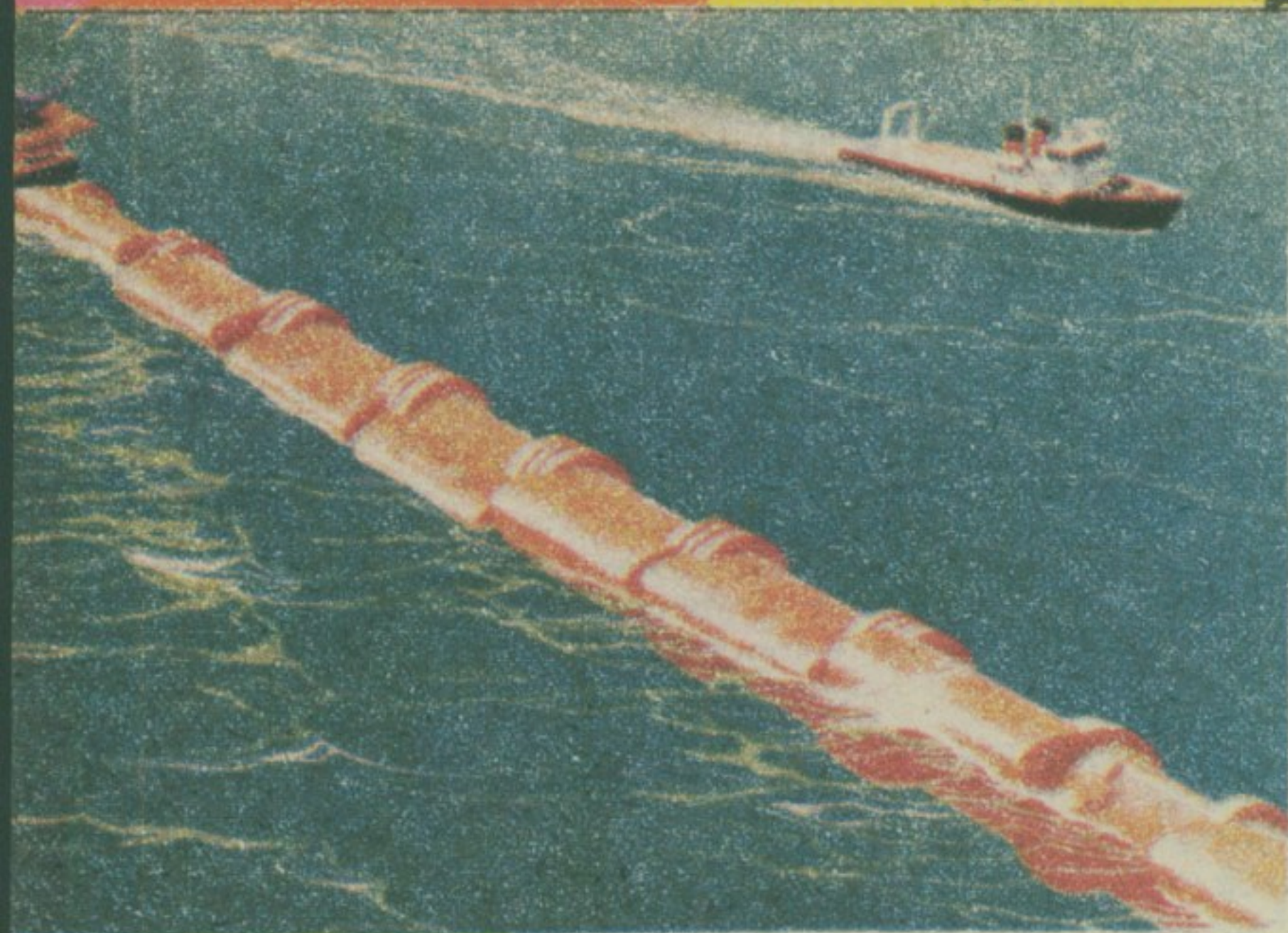
М. К.

ОВА ТАБЕЛА СЛИКОВИТО ПОКАЗУЈЕ КАКО ЧОВЕК ДОЖИВЉАВА БУКУ

Степен по степен, од мира до бола		
Јачина буке у децибелима	Извор звука	Психофизичка реакција
10-20	Шум лишћа у шуми, шапат, ноћ у природи	Мир
30-40	Пригушен разговор, сеоски пут, читаоница, листање новина	
50	Позоришна представа, трговина, породични амбијент	
50-60	Повишен људски глас, бучнија канцеларија, радио, тиши аутомобил	Нормална бука до границе неугодног
70	Телефон, телекс, гласан радио или телевизор	Осећај неугодности
80	Будилник, фудбалска утакмица, трамвај на заокрету, прометнија улица, фабрика	
90	Багери, текстилне машине, веома прометна улица, бучна фабрика	Велика неугодност, опасност од привремене глувоће, мука, вртоглавица, мигрена
100	Тешке машине, моторни возови, топионица, бродоградилште, воз, велики симфонијски оркестар, грмљавина	
110	Рок-концерт, подземна железница, циркуларна тестера, мотоцикл, велике трафо-станице, ватрено оружје, гласне ауто-сирене	
120	Сирене за узбуну, пнеуматски чекић, црквена звона, тркачки аутомобил	
130	Топ, млазни авион док рула пистом	Праг бола, озбиљна оштећења слуха
140-150	Млазњак у лету	
160-170	Митраљез	
180	Ракетни пројектил, висока пећ	

МЕГАВАТИ ИЗ ПЕСКА И МОРСКИХ ТАЛАСА

ЭНЕРГИЈА: ПРОШЛОСТ И БУДУЋНОСТ 2

Добијање енергије из морских таласа: пројект који се предвиђа да таласање мора посредством хидрауличних пунила покреће електричне генераторе.

Данас се у свету око 96 одсто енергије добија из четири извора која се полако исцрпљују: нафте, природног гаса, угља и урана. Сваки од њих има више непријатних страна које се тичу заштите човекове средине, сигурности, цене или резерви. Штедња енергије може повремено да ублажи кризу, али није дугорочно решење. Многе земље сматрају да су им у наредних 20 година за привредни развој потребне додатне резерве неограничене енергије, и то по разумним ценама. Дакле, треба што пре развити алтернативне изворе енергије.

Постоји девет перспективних алтернатива – неке су свуда остварљиве, а друге зависе од географског положаја, производних трошкова и технологије. Сежу од уљаних шкриљаца и катранског песка,

који одмах могу да дају нафту, до сунчеве енергије, ветра, таласа.

Нафта из шкриљаца...

Према подацима само у САД у резервама шкриљаца на површини од 41.600 квадратних метара крије се 247 милијарди тона нафте – дакле, приближно 60 пута више од познатих резерви нафте у тој земљи. Шкриљац је тврда стена светлосиве до црне боје, која садржи чврсту органску материју кероген. Ако кероген загрејемо до температуре од 477 степени Целзијуса, распада се у нафту и плин. Најбогатија налазишта шкриљаца дају на тону шкриљаца четврт тоне нафте. Сви шкриљци, наравно, нису употребљиви, али из њих би се до 1990. године добијала 41 хиљада тона нафте дневно, а касније још више.

Али, два проблема, уско повезана са заштитом човекове средине, могу да уоче ову производњу: вода и отпади. Јер, производња сваке тоне нафте захтева 320 литара воде за испирање прљавштине и хлађење. Осим тога, остаје много здробљених отпадака, више него искоришћених шкриљаца. Те тешкоће би могао да отклони нови метод компаније „Occidental Petroleum Corporation“ која прерађује шкриљце на лицу места – ложе се у самим окнима и излучују нафту, која се затим црпи на површину. Али, тако се добија нафта лошијег квалитета. Институт за технолошка испитивања у Илиноису предлаже да се нафта из земље добија „искушавањем“ помоћу радио-таласа, које ће ширити електроде спуштене у копове.

...и катранског песка

У површинским, плитким подземним слојевима песка налазе се меке конгломерације нафте, сличне катрану. Највећа налазишта катранског песка простиру се на око 31 хиљаду квадратних километара у канадској покрајини Алберти, где се крије читавих 123 милијарде тона нафте, што би на пример, за Канаду и САД било довољно за читавих 100 година! Канада већ сада добија из катранског песка 12.300 тона синтетичког горива годишње.

Око 15 хиљада килограма песка мора да се меша и загрева у котловима, да би се добила тона густог битумена који се затим на уобичајен начин пречишћава у нафту. Али, јане зи-

пријатнијом алтернативом. Међутим, технологија за њено коришћење још је у повоју. Садашњи поступци добијања топлотне и електричне енергије од сунца непродуктивни су и скупи, па, на пример, сунчева енергија у САД покрива мање од један одсто националних потреба.

Енергија са сунца

Уобичајене направе за добијање сунчеве енергије су конвенционалне термичке хелије у облику плоча и кутија које се стављају на кровове. Сунчеви зраци се употребљавају за загревање воде намењене централном грејању. Али, док један такав уређај за грејање породичине куће стаје око две хиљаде долара, са њим се уштеди при издацима за гориво једва 40 долара. То је, дакле, инвестиција која се исплаћује на дужи рок. Светлу будућност имају фотогалвански елементи, који сунчеву светлост уз помоћ силицијумских кристалних плоча претварају непосредно у електричну енергију. Али, пошто једна фотогалванска хелија кошта девет долара по вату, за једну породичну кућу потребно је, дакле, хелија у вредности од 400.000 долара! Ипак, постигнут је извесан напредак и већ је пронађен начин за очување енергије преко ноћи.

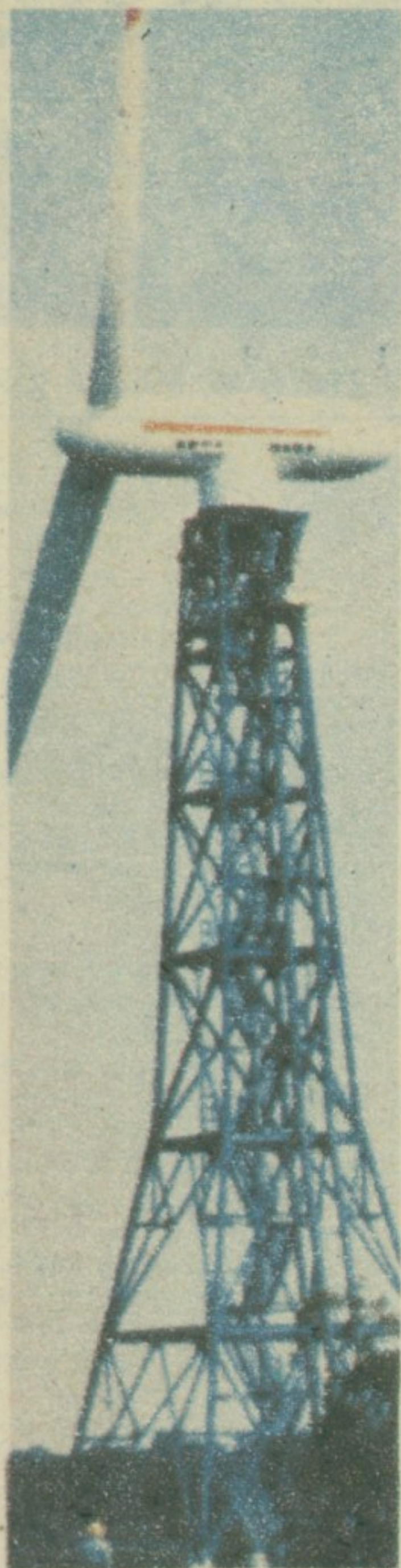
Проучавају се и могућности за комерцијалну употребу соларне енергије великих размера. Тако ће, можда, научници послати у свемир соларни сателит, који би слао сунчеву енергију на Земљу у облику микро-таласа. У лабораторијама Сандиа у Њу Мексико испробавају се компоненте будућих система стубова за коришћење сунчеве енергије. Серије великих компјутерски усмерених огледала – хелиостата – усмеравају сунчеву светлост ка стубу, чији је бојлер на пару повезан са турбином за производњу електричне енергије. Прва направа те врсте, смештена у Дајету (Калифорнија), има 1800 огледала и дневно производи десет мегават-часова електричне енергије (довољно за неколико хиљада домаћих).

Енергетичари су лансирали нову паролу: Све што расте и може да се ложи – могуће је претворити у енергију. Појединци, установе и фабрике експериментишу са сагоревањем свих органских материја (смеће, шећерна трска, орахова кора, друге биљке). Биомаса, које у основи садрже енергију сунца, дају данас у САД један од-

ШИРОМ СВЕТА МОГУ
ДА СЕ СРЕТНУ
НАПРАВЕ НАЛИК НА
ОСТАТКЕ КУЛИСА
НЕКОГ
НАУЧНОФАНТАСТИЧ-
НОГ ФИЛМА. У
ПУСТИЊАМА ЊУ-
МЕКСИКА ОГРОМНИ
БЛОКОВИ ОГЛЕДАЛА
САБИРАЈУ ЗРАКЕ
СУНЦА У УЖАРЕНО
КИКЛОПСКО ОКО.
ПЛАНИНУ У СЕВЕРНОЈ
КАРОЛИНИ
УКРАШАВА НЕШТО
ШТО ЛИЧИ НА
АВИОНСКИ
ПРОПЕЛЕР. ПОРЕД
ОБАЛА КАЛИФОРНИЈЕ
ПЛУТА ВЕШТАЧКИ
АТОЛ. ПОСРЕДИ СУ
ИЗУМИ КОЈИ ТРЕБА
ДА ПОМОГНУ РАЗВОЈ
АЛТЕРНАТИВНИХ
ИЗВОРА И ОТКЛОНЕ
ЗАВИСНОСТ ОД
НАФТЕ.

ме онемогућавају експлоатацију током читаве године, а поред тога јавља се проблем отпадака, песка који остаје после екстракције. Тренутно се ради на неких 40 пробних пројеката и у већини случајева реч је о проучавању екстракције нафте из песка пумпањем паре или загревањем под површином да би се на крају излучила чиста нафта и затим извукла напоље.

Сунчева енергија је неисцрпна и поборници борбе за заштиту човекове средине сматрају је нај-

Све више алтернативних извора: генератор на ветар агенције НАСА, с пречником од 19 метара, висок 30 метара.

сто читаве националне енергије, а негде се тај пототак брзо увећава.

Неисцрпна и јефтина

Исланд добија знатан део енергије из ужарене Земљине унутрашњости и то покушавају и многе друге земље. Геотермичка енергија крије се у бројним вулканима, гејзирима и топлим изворима, дубоким бунарима. Из тих резервоара врелу воду и пару је могуће дизањем на површину, употребити за погон турбина које производе електричну енергију, а затим је опет вратити под земљу, где се она природним путем греје, да би се поново употребила. Али, ту постоје поприлични проблеми: извори близу површине налазе се само на неким подручјима и ту пар често има прилично ниску температуру која није баш погодна за погон турбина. У суштини, међутим, ова енергија је неисцрпна, није штетна по човекову животну средину и — што је најважније — јефтина је.

Компанија Унион Оил изградила је прву америчку електрану на геометрички погон у калифорнијском месту Џејсервил, 145 километара североисточно од Сан Франциска, која даје пацифичкој плинској и електричној мрежи 608 мегават-часова (два одсто потрошње електричне енергије у Калифорнији), што покрива потребе пола милиона засебних кућа.

Повратак води

Пре пола века САД су добијале трећину електричне енергије са брана. У доба јефтине нафте учешће те енергије пало је на 15 одсто, али сада она опет постаје актуелна. Пошто је већина брана изграђена на одговарајућим местима, где су стрми падови или брзи и велики речни токови, сада је највећи интерес за обнову ниских акумулационих брана (испод 20 метара). У једној студији наводи се да неискоришћене енергетске резерве садашњих и будућих хидроцентрала у САД износе 40 хиљада мегават часова — довољно за снабдевање стотину великих градова. Ако би се искористили сви проучени хидрообјекти, они би произвели исто толико енергије као и 16 атомских централа, с тим што би издаци за њихову градњу били једнаки трошковима изградње две нове атомске централе.

Помоћ ветра...

Године 1990. ветар би могао да даје чак два одсто целокупне националне енергије у САД. На врху планине Хауардс Кноб у Северној Каролини налазиће се највећи млин на ветар, као део постројења које је почело да производи електричну енергију за 500 породичних кућа. Циновска ветрењача, чија је изградња стајала шест милиона долара, има два пропелера са лоптама од 30 метара. Киловат енергије производиће по цени од свега 18 центи. Сличан модел у Клејтону у Њу Мексику снабдева електричном енергијом више од половине од око 3.000 становника. У лабораторијама Сандиа у Албукерку врше се испитивања са турбинама на ветар са вертикалном осом, налик на фантастичну жицу за мућење беланаца. Ове ветрењаче, мада производе енергију само повремено, због ниских производних трошкова су привлачна алтернатива, нарочито у удаљеним крајевима, где је енергија скупа.

...и морских таласа

Снага океана, односно мора, могла би да се иско-

ристи на четири начина: (1) искоришћавањем морских струја, (2) плиме и осеке, (3) таласа и (4) топлоте. Снагу морских струја проучава мала фирма Aerovironment Incorporated у Пасадени (Калифорнија), која намерава да пред обалама Флориде спусти у море велике турбине за производњу електричне енергије. Њихови заклопци, које би окретала заливска струја, били би повезани са генераторима, који би електричну енергију слали на обалу уз помоћ подводног кабла.

Електрична енергија од плиме и осеке добија се у мањим количинама већ у Француској и СССР. У заливима, где је плина највећа, постављају се дугуласте ниске бране, које „лове“ воду високих плина, а кад дође до осеке испуштају је кроз турбине. Проблем је у томе што омакве електране производе енергију само два пута дневно.

Утврђено је да таласи који ударају у обалу дугу 1,5 километар имају снагу од 65 мегавата, али је такву енергију тешко „ухватити“ Британци, Французи и Јапанци баве се пројектима за добијање енергије из таласа посредством сплавов повезаних међусобно клиповима. Таласи присиљавају клипове да црпу воду која потом покреће турбине. Један другачији нацрт управо се проучава у фирми Lockheed Aircraft Corporation: ради се о вештачком острву пречника 76 метара, које би било усидрено у мору. Својим врхом овај атол би једва вирио из мора. Таласи, који би се преливали преко ивице, требало би да покрећу турбину.

Компанија Lockheed и TRW Incorporated проучавају и уређаје за претварање термичке океанске енергије које енергију црпу из температурне разлике од седам степени Целзијуса између површинске и дубинске воде у тропским крајевима. Основна замисао је у томе да се топлија вода искористи за загревање течног амонијака и његово претварање у гас који би покретао турбину, а да се затим кроз дуге цеви црпе хладна вода, којом би се гас хладио и опет претварао у течност. Истраживања показују да је то остварљиво, али и не много економично. Комплекс за производњу 10.000 мегават-часова електричне енергије, који би задовољавао потребе 6,6 милиона људи, стајао би отприлике 25 милијарди долара. Скупо јесте, али је јефтиније од нафте — нарочито кад је нема.

М. Ш.

НЕ НАСЛАЊАЈ СЕ НА ВРАТА!

Човек не мора да уме да чита компликоване идеограме да би знао да треба да се чува кад се налази близу врата воза у покрету — па чак и ако је у јапанском возу. У тој земљи техничке савршености, возови, међутим, толико добро функционишу да су путници већ почели да се опуштају. Возови полазе на време, буквално у секунду, централни контролни системи везани радиом или бежичним телефоном са сваком композицијом упозоравају возовођу на промену времена, одроне на прузи, тако да је вожња постала незамисливо сигурна. На натписе „НЕ НАСЛАЊАЈ СЕ НА ВРАТА“ готово да више нико и не пази јер је због јединственог контролног система у локомотиви, сваки путник сигуран да се врата не могу тек тако отворити без раније датог упозорења. Машиновођа уз посебан систем телевизијских монитора и огледала проверава да ли су сви путници ушли и изашли и тек онда затвара врата. Исто је тако с отварањем: док воз не стане никада се није било десило да се отворе врата и на

најобичнијем локалном возу. Али и та добра традиција уништена је у мају ове године и то у возу на који би Јапанци просто могли да се зајакну, на шинкансену.

Тај најбржи (донедавно) воз на свету, који може да се похвали авионским комфором, телефонском говорницом из које може да се зове читав Јапан (па и свет) дозволио је 12. маја себи луксуз да преплаши око хиљаду путника када су му се у пуној брзини отворила сва врата на левој страни композиције. Догодило се то код Ојаме, шездесет километара северно од Токија, на новој шинкансеновој линији и срећа је да је у шинкансену гужва само за празнике и да су првомајски празници већ били прошли, па се нико није нашао у близини врата. Путнике је само заплуснуо снажан талас хладног ваздуха, а и да није био хладан око срца им је било ледено све док воз није стао и машиновођа отклонио квар у електронском систему који је изненада отказао.

Д. М.

ПТИЦА НА ГЛАВИ

● МОДА ДИКТИРА ● МОДА ДИКТИРА ● МОДА ДИКТИРА ● МОДА ДИКТИРА ● МОДА ДИКТИРА ● МОДА ДИКТИРА

Године 1904. Париз је прописао да женски шешири треба да изгледају баш овако: по птица на сваком.

ДАМЕ СУ ХИР
ОДУШЕВЉЕНО
ПРИХВАТИЛЕ. ШТО ЈЕ
ЗБОГ ЊИХОВОГ
ШЕШИРА ДО ПРВОГ
СВЕТСКОГ РАТА
ШИРОМ СВЕТА СВАКЕ
ГОДИНЕ УБИЈАНО 250
МИЛИОНА ПТИЦА,
НИЈЕ ИХ МНОГО
ЗАНИМАЛО

Перје се није носило само на глави: њиме се украшавала и гардероба. Једна отмена лондонска дама задивила је познанице хаљином с предњим делом од перја црвендаћа.

Када је, једног лепог дана, женска мода прописала: „Од сада ће се на шеширима носити перје!“, почело је немилосрдно тамањење милиона птичијих врста широм света. Модни хирови обично су кратко-трајни, али овај то није био. Упућени тврде да је пома-

ма за украсним перјем била на врхунцу ни мање ни више него 23 године, од 1876. до 1899.

Није ној једини

Баш као и остале делове Европе, мода је захватила и В. Британију. Та-

мошњи трговци плаћали су за сваког галеба по шилинг, па стога није много чудно што се један ловац на сва уста хвалио како је за само једну сезону поубијао четири хиљаде ових птица.

Већ 1868. године сурова лудост узела је таквог маха да су од Лондона до острва Вајт и рта Фламборо редовно саобраћали „екскурзијски возови“. Дотичне екскурзије имале су једну једину сврху: немилосрдно тамањење морских галебова.

Пошто на Острву, на сву срећу, ни тада нису живели само трговци и каћиперке, огорчени протести љубитеља животиња уродили су јуна 1869. године плодом: британски парламент је по кратком поступку усвојио закон којим се период од 1. априла до 1. августа проглашава ловостајем за 33 врсте морских птица.

Поменути закон имао је један озбиљан недостатак – односио се само на британске врсте. Трговци су се зато одједном досетили да поред ноја могу да увозе и друге врсте и на великим распродајама које су се редовно организовале у Лондону почели да, све држећи се закона, нуде тоне и тоне перја разних екзотичних птица.

А како се даме не би претерано патиле приликом избора, штампали су се и каталози у којима им се у слици и речи све лепо објашњавало: како изгледају и колико коштају перја индијске чапље или јужноамеричког колибрија, рајске птице, хималајског фазана. Куповало се навелико. Од децембра 1884. до априла 1885. продато је 6 828 рајских птица, 4 974 хималајска фазана, 770 паунастих фазана, 404 464 западноиндијских и бразилских птица и 356 389 источноиндијских птица. Бизнис се, као што се види, обрачунавао не на перце, него на комад, односно птичју главу.

Убиство надзорника Бредлија

Каква је препрека океан кад је у питању мода? Ако Париз каже да на глави има да се нађе пола зоолошког врта, онда то тако има и да буде, сложено ре-

Аустралијска влада забранила је извоз перја рајске птице у последњем часу: дамски шешири довели су ову врсту на руб истребљења.

коше америчке каћиперке. Последица: помор америчких врста лепог перја, али и оснивање Комитета за заштиту птица 1886. године.

Двадесет седам година касније, 1913, чак је и влада схватила да се претерало и одлучила да од Мејна до Тексаса отвори ланац резервата за угрожене врсте. Ловце све ово није нарочито занимало, па су углавном несметано настављали да се баве својим послом. На једног од њих налетео је и надзорник резервата у округу Монро на Флориди, Гај Бредли. Сустрет се завршио убиством надзорника.

Ствари су се споро мењале, али су се ипак мењале. Прво је влада Индије, вероватно највећег извозника, 1902. године забранила извоз перја свих птичјих врста. Сличне законе ускоро су донеле и тадашња Британска Нова Гвинеја, Британска Гвајана, Египат и Аустралија где се рајска птица налазила на рубу потпуног истребљења.

Нови закони страховито су искомпликовали живот трговцима, али се ови нису дали збунити. У Лондон је одједном почео да пристиже необично велики број пошилики „школског папира“ или „кравље длаке“. Када је марта 1908. године шест таквих пакета из Калкуте са „крављом длаком“ отворено, испоставило се да се у њима налази 6 400 птица. Цариници су робу задржали извесно време, али како Велика Британија још није имала прописа на основу којих би могли и да је конфискују, на крају су морали да је уруче примаоцу. У следећих осам недеља у лондонску луку упловиле су још 23 пошилике „кравље длаке“.

Онда је дошао I светски рат. Даме су још носиле шешире, а многе и даље куповале ново перје, па је тако у прве три године рата у Британију увезено 839 700 килограма украсних пераца. После рата је за увоз била потребна посебна дозвола, а и расположење више није било тако „китњасто“ па је до 1917–1919. та бројка пала на 289 350 килограма перја у вредности од 667 351 фунте.

Питање „забранили увоз украсног перја или не“ сигурно би било решено и без краљевске породице,

али је на крају и она била принуђена да се определи. Краљица Александра је то учинила 1906. године кад се пред поданицима обавезала да више неће носити свадбено перје дивљих птица. Пре него што је 1911. кренула у посету Индији, краљица Мери одлучила је с пуно такта да на пут не понесе ништа од гардеробе украшене перјем, али ју је зато девет година касније, баш када је Парламент одлучивао о забрани трговине перјем, поменути такт неочекивано напустио: појавила се на једној вртној забави с украсним пером на глави. Колико сутра, краљичиног гафа докопале су се новине. Једном речју, времена су се прилично изменила када је реч о птицама.

Таман посла!

После педесет четири године упорне борбе британски љубитељи птица коначно су победили: 1. априла 1922. године ступио је на снагу Закон о забрани увоза перја. Они који су га издејствовали знали су да је то последица не само њихових напора, него и чињенице да се мода после рата драматично променила. Старије даме су се на прохујало време сетно осмехивале, младе и ослобођене ни по коју цену нису хтеле да на главама носе птице: „Какво перје, таман посла?!“

На осмом Међународном конгресу зоолога коначно је утврђен бар приближан број пернатих жртава једног модног хира: до I светског рата због женских шешира убијано је између 200 и 300 милиона птица сваке године.

М. И.

Ној је имао двоструку несрећу: да се његово перје веома тражи и да су ловци ипак били по правилу бржи од њега.

Занимљива имена

ДЕЧАК ЗВАНИ ДУНАВ

Научници једне називају **antroponimima**, а друге **toponimima**. Нека вас не заплаше ти звучни грчки називи: антропоними су напосто људска имена и презимена (од **antropos** – човек), а топоними (од **topos** – место) имена градова, села, земаља, покрајина, планина, река и језера. Разлика је јасна, и рекло би се да између једних и других никаквог мешања не може бити. А ипак...

Добрачина улица у Београду названа је по Јовану Добрачу, учеснику оба српска устанка, али то „Добрача“ било је у ствари име његовог родног села. У прошлом веку многи Срби још нису имали или нису употребљавали презимена, него су уз лично име додавали име места из кога потичу. Илија Бирчанин, још један истакнути уста-

(Немац). Леспањол (Шпанац) и друга.

И лична имена могу бити географског порекла. У Италији, прегледавајући спискове матичног уреда, један научник забележио је примере дечака који су крштени Данубио (Дунав), Арђентино (Аргентинац), Жанеиро, Франкофрте (Франкфурт), Париђи (Париз), Русио, Звечио (Шведска), па чак и Угандо, док су девојчице добијале имена као Азија, Америка, Италија, Оланда (Холандија), Франча (Француска), Берманија (Немачка), Етна, Одеса или Волга.

Још су необичнији случајеви када од људског имена постане географско – а од овога, понекад, ново лично име. У Милану је некада најомиљеније мушко име било Доменико (у месном дијалекту Домене-

нички вођа, био је из области Бирач у источној Босни, политичар Илија Гарашанин из села Гараша близу Крагујевца, Илија Коларац (оснивач Коларчевог народног универзитета) из села Колари у смедеревској нахији. Богата трговачка породица Луњеваца (из које је потицала и Драга Машин, злосрећна жена краља Александра Обреновића, убијена заједно с њиме 1903. године) била је пореклом из шумадијског села Луњевице.

По пореклу неког претка-дошљака настала су презимена као орват (на мађарском – Хрват), Косовац, Бачвански, Сремац, Личанин, Крањец, Немец, Бугарски, Мађаревић, Арнаутовић и многа друга. Слично томе, Французи имају презимена Пари, Паризе, Паризо (која показују да је неки предак те породице дошао из Париза), Лебретон (Бретонац), Ленорман (Норманџанин), Ланглоа (Енглец), Лалман

го, скраћено Менего), а отуда и данас за грађане Милана постоји популарни назив „Менегини“. У Француској је извесна породица Менар живела на салашу који је по њој назван Ла Менардијер, што отприлике значи „земља Менарових“. Кад је та породица изумрла, наместо њих дошли су нови власници, прозвали се по месту становања – и данас се презивају Ламенардијер.

Још много раније, у старом веку, извесни Конос – што је на галском значило „лукави“ – имао је велики посед на обали реке Шаранте, недалеко од атлантске обале. По њему је цео крај, и град који је на том месту основан, назван на латинском Конијакус, одакле касније француско Коњак. А будући да је то винородна област, и да су становници умели од вина да праве одличну ракију, она је добила име града... и тако је настала заједничка именица коњак.

WALT
DISNEY

ПАЈА ПАТАК

СЕПТЕМБАР ЈЕ
МЕСЕЦ ВЕЛИКОГ
СПРЕМАЊА!

ИДЕАЛНО ВРЕМЕ ЗА
ПОПРАВКУ ОГРАДЕ!

ИДЕАЛНИ УСЛОВИ
ЗА КОШЕЊЕ ТРАВЕ!

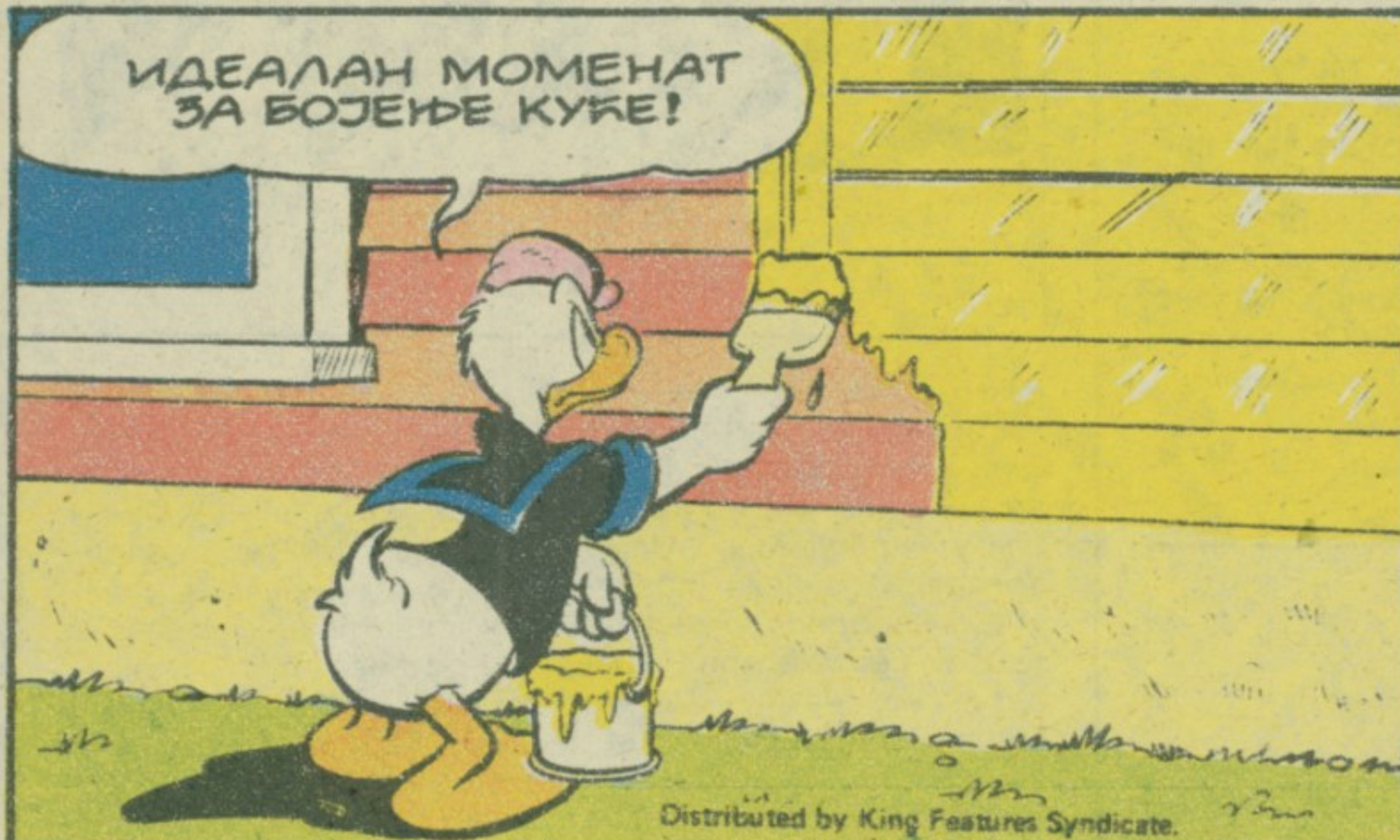

ИДЕАЛАН ТРЕНУТАК ЗА
КРЕСАЊЕ ОГРА-
ДЕ!

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ИДЕАЛАН МОМЕНАТ
ЗА БОЈЕЊЕ КУКЕ!

ИДЕАЛАН МЕСЕЦ ЗА
СРЕЂИВАЊЕ БАШТЕ!

ИДЕАЛНО ДОБА ЗА
СПРЕМАЊЕ ПОДРУМА!

СЕПТЕМБАР ЈЕДИНО
НИЈЕ ИДЕАЛАН ЗА
ОДМОР!

ТРЕСНУЛО ЈЕ КАО БОМБА

Огроман камион са приколицом пројурio је кроз црвено светло и препречио му пут. Притиснуо је кочницу најјаче што је могао, али ништа није вредело. За неколико секунди нашао се испод грдосије, заробљен у гомили смрског метала. Била је то једна од оних ситуација којих се Френки Спредс одувек ужасавао. За петнаест година, колико је радио као члан патроле саобраћајне полиције, видео је три оваква случаја која су се завршила трагично не само по возаче већ и по њихове сапутнике. Кроз главу му је најпре пролетело да ће и он завршити на исти начин.

Био је хладан новембарски дан и Френки је читаву ноћ провео сам обилазећи Њујоршку четврт Бронкс, тако да је око 6.45 часова ујутро уморан прижељкивао да што пре преда своју дужност. Чекало га је још само да се јави у своју базу и попуни извештај, који му не би однео много времена јер је имао неуобичајено мирну ноћ, и одмах затим крене својој кући.

Управо на том путу ка полицијској станици, само неколико кућа пре, догодило се оно најгоре. Френки је имао зелено светло и није било разлога да кочи нити да очекује да ће се догодити нешто непредвиђено. Међутим, крајком ока угледао је огроман теретњак са приколицом како се пуном брзином приближава с његове леве стране не обазирјући се на црвено светло семафора. И, све се даље одиграло за само неколико секунди, иако се Френкију у том часу чинило да се пред његовим очима одвија успорена сцена из неког филма страве и ужаса.

Без обзира што је свом силином нагазио кочницу знао је да судар не може да избегне. И заиста, у трену су се његова патролна кола нашла као у неким огромним чељустима, испод ко зна колико тона тешке приколице. Све што је могао да учини да би можда преживео било је да у тренутку судара склизне на под кола. Френки је у последњем часу успео само да се баца на суседно седиште...

Свуда унаоколо прштало је стакло и одзвањао непријатан звук метала који се ломи и увија. Ветробран је буквално експлодирао као бомба и делови смрског крова почели су да га засипају. Пригњечен управљач увио се око његових ногу као змија. Умреће као и други пре њега! Нешто му је изненада притисло десно раме и већ следећег тренутка глава му је пала на под и нашла се испод сломљене командне табле, док му је остали део тела немилосрдно притискивао смрскани лим.

Затим се све утишало. Није се чуо ни најмањи шум. Зурио је у једну тачку не верујући да је жив. Да ли ће поново видети своју породицу: две девојчице, супругу Делу и мајку? Тада је, међутим, схватио да се налази у новој опасности: гориво би могло да се запали и резервоар експлодира. Лежио се и од саме помисли да би могао, уза све што га је снашло, да заврши у пламену. Једно је било сигурно – није имао никаквих шанси да се сам избави из металних каци.

**ПОЛИЦАЈАЦ ИЗ САОБРАЋАЈНЕ
ПАТРОЛЕ ИЗЕНАДА СЕ НАШАО У
СИТУАЦИЈИ КОЈЕ СЕ И САМ
ОДУВЕК УЖАСАВАО. ДА ЛИ ЋЕ НА
ВРЕМЕ ЧУТИ ЊЕГОВО
ЗАПОМАГАЊЕ? ХОЋЕ ЛИ СЕ У
МЕЂУВРЕМЕНУ ЗАПАЛИТИ
РЕЗЕРВОАР ЗА БЕНЗИН?**

Френки Спредс у полицијским патролним колима снимљен пре несреће. Горе лево се види како је овај аутомобил завршио тог кобног дана.

Била му је потребна помоћ и то што пре. Зато је из свег гласа почео да запамеће. Међутим, његов глас се губио испод командне табле која му је блокирала главу. После извесног времена, очајан и без много наде, почео је да посустаје и готово се предао судбини кад су злокобну тишину изненада прекинули добро познати гласови: биле су то његове колеге из патроле. Милиметар по милиметар уклањали су смрсану гвожђурију док најзад нису ос-

Д. В.

БЛАГО ТЕБИ

Персијска мачка... Она као и све друге мачке овог света има ту срећу да свет посматра онакав какав је.

КАКО НАС ВИДЕ

**МАЛО ЈЕ ЖИВОТИЊА
КОЈЕ, КАО МАЧКА,
ИМАЈУ СРЕЋУ ДА
ПОСМАТРАЈУ СВЕТ У
БОЈИ И ОНАКАВ
КАКАВ ЈЕ, А НЕ У
ВИДУ МОЗАИКА, ШТО
ЈЕ ВЕОМА ЧЕСТ
СЛУЧАЈ. ОСИМ ТОГА,
МНОГО ОЧИЈУ НЕ
ЗНАЧИ И БОЉИ ВИД,
ТВРДИ ГРУПА
СОВЈЕТСКИХ
НАУЧНИКА.**

Тек пре извесног времена група неурофизиолога из совјетског града Тбилисија утврдила је где се у мозгу мачке налазе нервне ћелије које су хромо-активне тј. осетљиве на боје. Вођа истраживачке екипе Аркил Казели каже да ова домаћа животиња, за разлику од паса и вукова код којих је центар чула вида смештен у сивој маси мозга, сакупља слике околине у два различита канала а затим их разврстава у можданог кори на темном делу где су и уочене поменуте хромо-активне ћелије. Истовремено се остале информације шаљу „на прераду“ у област сиве масе која иначе руководи главним процесима везаним за чуло вида.

Откриће је веома значајно за даљи истраживачки рад у овој области јер су механизми чула вида код животиња још недовољно истражени, па ће зато и неке друге врсте, које имају такозвани хроматски вид (пчеле, многе рибе, птице, жабе, неке змије, веверице, и примати), ускоро бити подвргнути овим истим проверама.

Тајни водичи

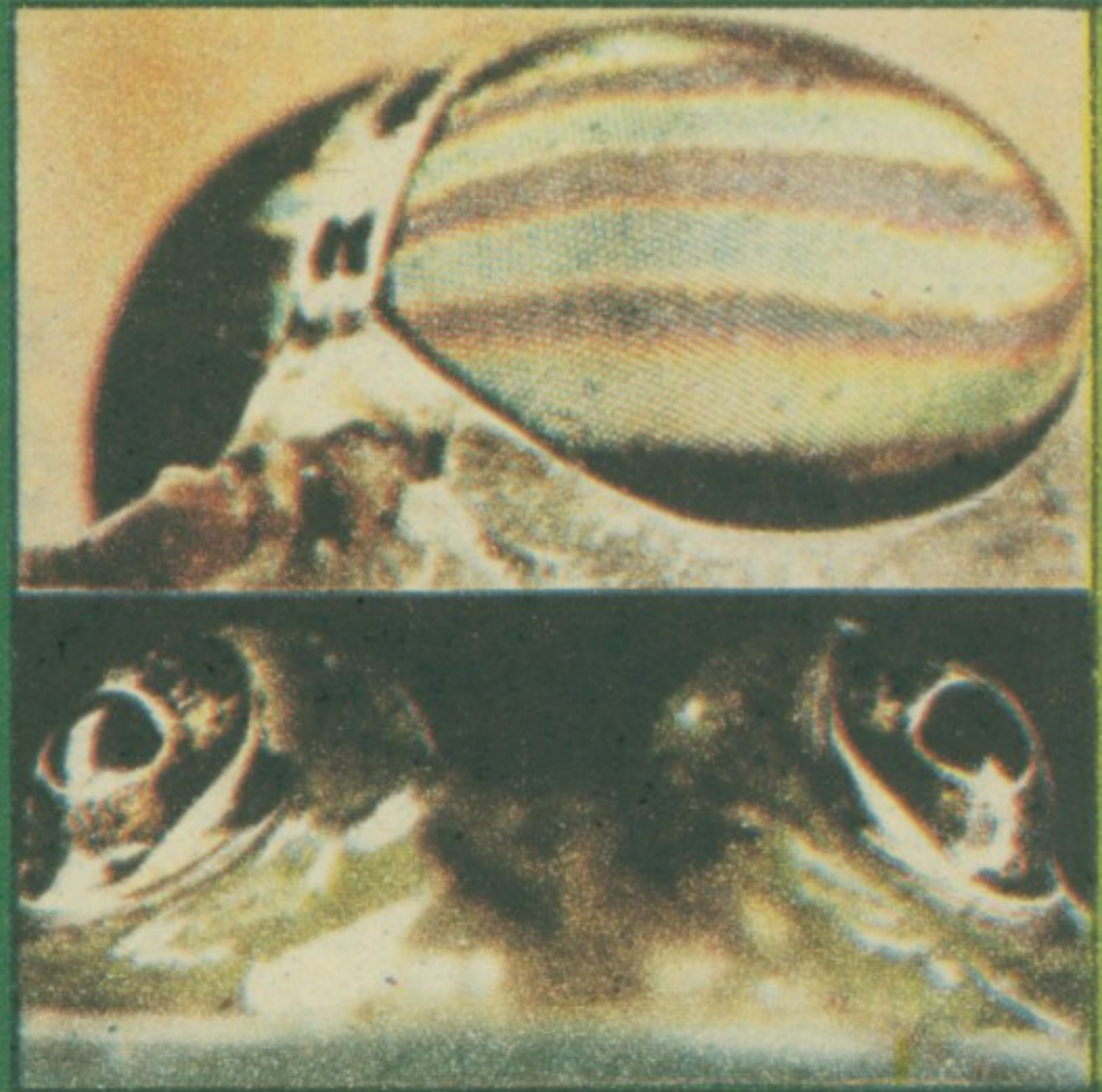
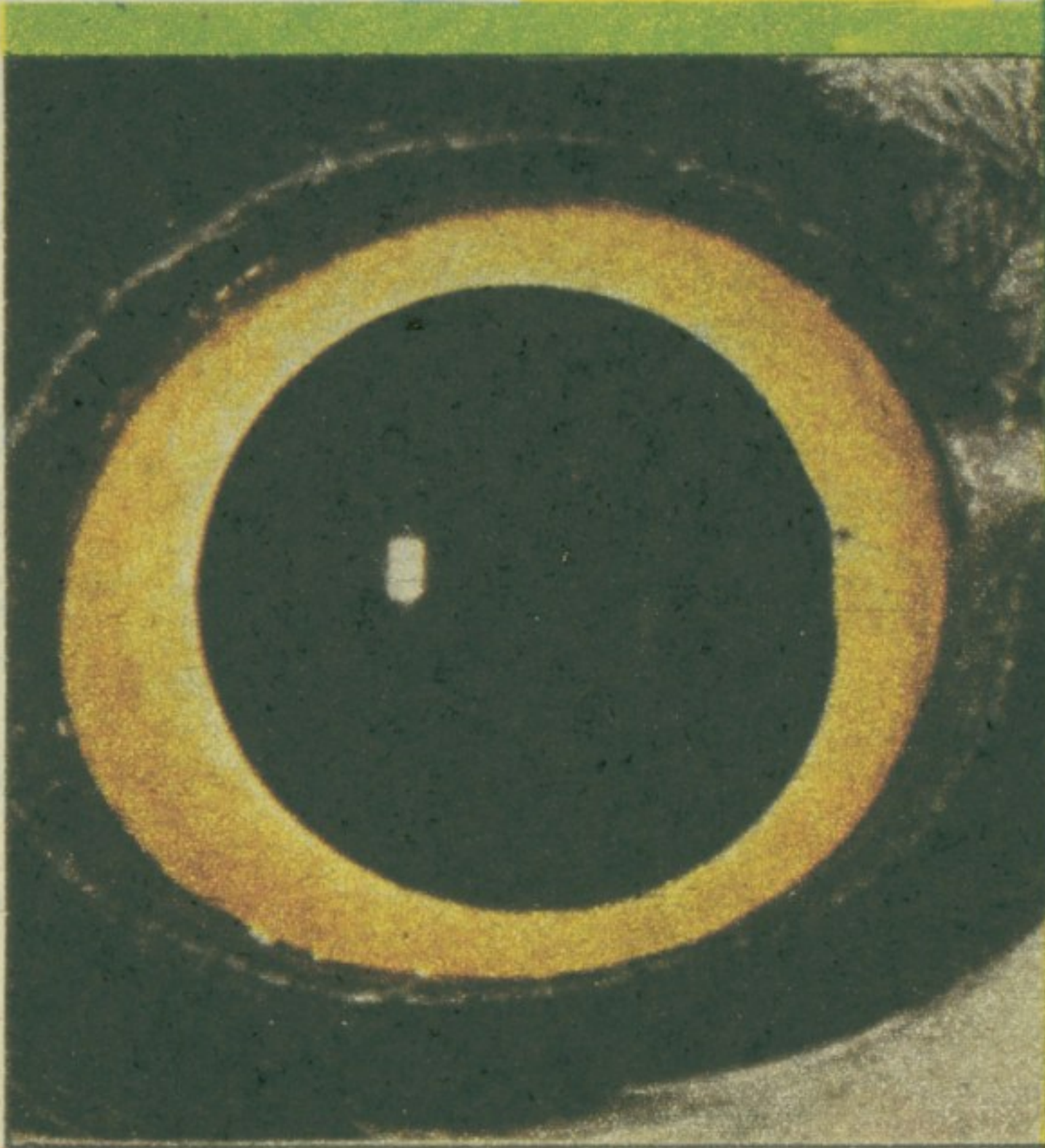
Пчела лети ливадом од цвета до цвета и сакупља нектар који не види. Па ипак, она самоуверено продире у унутрашњост крунице где је скривена ова шећерна течност и похлепно је исисава. Како

Највеће очи на свету у односу на величину главе припадају животињи која је управо због тога и добила име – авет. А велике су и због тога јер води ноћни живот и мора добро да види.

она успева да утврди где се налази нектар? Тајна је откривена уз помоћ фотографија добијених преко филмова осетљивих на ултравиолетне зраке. На фотографијама су се појавиле обојене линије које су ботаничари већ назвали „водичи ка нектару“. Реч је о правим правцима показивачима правца који води до слатког сока. Пчела их опажа јер је иначе у стању да види ултравиолетну боју. Виде је још и голубови

Око мочварне сове. Његова мрежњача препуна је штапићастих ћелија које су задужене за црно-белу слику предмета.

Жаба има очи са двоструким капцима. Они са унутрашње стране делимично су провидни. Горе је увећана фотографија очију коњске муве.

и неке врсте колибрија, бар тако тврди орнитолог Тимоти Голдсмит који се већ дуже време такође бави овим проблемом. Постоје и животиње које су у стању да виде поларизовану светлост (таласе који се непрекидано крећу у одређеном нивоу) и она им служи као оријентир приликом сваке сеобе. То важи за извесне птице, пчеле, рибе, главоношце и неке фосиле из подземног света.

Житовиње, дакле, не виде онако као ми. Имају органе чула вида који се међусобно разликују. Међутим, иако би се могло рећи да више не постоји тајна анатомског састава ока, научницима још није по-

И, МАЦО!

шло за руком да пронађу „црну кутију“ мозга која би им помогла да проуче и анализирају врсту поруке коју преносе органи вида и тачно утврде како се ови подаци даље обрађују.

Дуго се није знало шта и како види мекушац познат под именом „чешаљ“ који махнито скаче чим му се приближе хоботница или морска звезда, његови заклетки непријатљи. Многобројне светлוצаве очи плаве боје распоређене по ивици спољашњег омотача, у линији дужине петнаестак центиметара где се спајају и раздвајају две љуштуре налик на шкољку у којој овај мекушац живи, има пречник од само једног милиметра, али и једну

ножава већ раставља у делиће због чега инсекти и љускари виде сваки предмет као да је мозаик.

Код кичмењака је мрежњача – део који је смештен далеко у унутрашњост ока – фото-рецептор а то значи да садржи ћелије које су осетљиве на светлост и имају облик купе и штапића. Ових других у људском оку има близу 125 милиона, а најгушћи су на периферији мрежњаче и углавном служе за црно-бело виђење ствари: у предвечерје или ноћу. Купасте ћелије, међутим, којих има око шест и по милиона углавном се налазе у централном делу мрежњаче и помажу нам да видимо боје.

Код птица су фото-рецептори далеко гушће распоређени него код других кичмењака а купасте ћелије натопљене уљном течностју која служи као филтер тако да су њима слике далеко јасније. Осим тога, фото-рецептори код грабљивица су далеко бројнији него код човека, па је то уједно објашњење изузетне оштрине њиховог вида.

Постоје и очи које се независно окрећу у свим правцима – очи камелеона. Окрећу се једно лево, друго десно, једно напред, друго назад, већ према потреби и без икаквих тешкоћа. Код њих је очна јабучица готово сасвим обавијена чврстом кожом и у средини има отвор величине главе обичне чиоде на чијем се дну налази зеница. Може да их окрене и за сто осамдесет степени тако да се чини као да су монтиране на кугличним лежајевима. Док једним оком тражи плен, другим проверава да можда и сам није нечија мета. Стоји непомицно и чека да му залогај дође надокхват језика који истура брзином муње и задивљујуће прецизно.

Зоолог са Харвардског универзитета Линдсеј Харкнис направио је са каме-

Ово су очи тукана, жуне и камелеона. Прво двоје су птице и њихове очи заштићене су двоструким капцима. За разлику од њих камелеонове очи имају тешке навијаче, али зато могу да се окрећу у свим правцима и независно једно од другог.

карактеристику која је веома ретка: свако ово око разликује се од обичног по дуплој мрежњачи. Али, и поред тога, из понашања ове животиње закључено је да успева само да разликује светлост од таме и уочи покрете грабљивице.

Вилин коњиц – рекордер

Иако је откривено да пчеле, за разлику од нас, виде ултравиолетну светлост, још увек се веома мало зна о начину на који инсекти и љускари, на пример, посматрају свет својим веома сложеним очима сатканих од хиљада и хиљада такозваних основних јединица. По броју ових јединица вилин коњиц је апсолутни рекордер – има их чак тридесет хиљада! (трут има упола мање, иако је код њега тај број највећи у пчелињем свету). У њиховим очима које имају „иситњену“ рожњачу слика се не ум-

Око вилинског коњица саткано је од тридесет хиљада основних јединица. Зато и слика коју види подсећа на мозаик.

леоном занимљив експеримент: ставио му је на главу минијатурне наочаре и стакла за приближавање и удаљавање слике предмета... Махер непогрешивог ока више није био у стању да процени праву раздаљину.

Д. В.

„ЗАБАВНИКОВА“ ЕНЦИКЛОПЕДИЈА ЛЕКОВИТОГ БИЉА

БУХАЧ

Pyrethrum cinerarifolium Trev./
Asteraceae

Народна имена: Берића трава, брмнџа, бубарица, бубара, бубарица, бубач, бухара, бухарица, вратић, далматински бухач, дивљи пелин, дивља барутица, матриколда, осјенач

Опис биљке

Зелјаста, декоративна, вишегодишња биљка својим ризомом, који израста у снажан бусен висок до 1 м и широк до пола метра, са бројним дугачким цветним дршкама које се завршавају само са по једном цветном главцом. У доњем делу стабљике је букет великих наизменичних листова с дршком, који су веома дубоко дељени у китљасте зубчасте делове покривене с обе стране целулозним длакама, које лишћу дају беличаст изглед. Цветне главце су врло лепе и крупне, 5-6 см у пречнику. Имају 15-23 бела језичаста цвета по ободу, а у средини веома велики број жутих цевастих цветова тако да личе на маргарете.

Стајишта

Бухач расте дивље само у Далмацији, на каменитим обронцима крашког подручја. Студа и његово име у целом свету и на свим језицима зове се далматински бухач. Има га и у Херцеговини и у Црној Гори. Бухач је пренесен у многа крајеве света и данас се успешно гаји у Кенији, Јапону, САД, Совјетском Савезу и др.

Берба

Од бухача се користе само цветне главце. Беру се кад је две трећине жутих цевастих цветова отворено јер тада има нај-

више корисних састојака. Свеже убране главце бухача се суше у танком слоју на сунцу, по лепом и сувом времену. При том се главце преврћу више пута у току дана да се што пре осуше.

Употреба

Инсектицидна моћ бухача позната је још од средине 19. века. У средњем делу Далмације гајење бухача почело је још 1880. године, пре свега око Дубровника, затим у Црној Гори и у Истри. Најчешћи препарати бухача су фино самлевен прашак и екстракт. Суви цветови се међу непосредно пре употребе у прашак који делује као контактни инсектицид. Од екстракта се израђују раствори и емулзије за запрашивање против инсеката (ваши, стенице, бухе, русе и др.).

Бухач се користи и против шута, пре свега у ветеринској медицини, а последњих година и као антихелминтик против цревних паразита. Бухач као инсектицид има предност над синтетским инсектицидима јер није отрован за човека, жива бића топле крви и биљке, а делује сигурно на жива бића хладне крви. Не изазива навику инсеката и појаву отпорних сојева. Најзад, бухач не угрожава човекову средину јер са његовим састојцима брзо разграђују.

Проф. др Момчило Горуновић

НАБЕНО ВАШИНГТОНОВО ПИСМО

Једна породица из Колумбусе у Охају која не жели да јој се име објави држала је осамдесет година међу осталим старудијама на тавану и једно писмо Џорџа Вашингтона. Писмо је скупљало научнику јер су људи били убеђени да је реч о фалсификату. Сада се испоставило да фалсификат није фалсификат и да вреди 75 хиљада долара.

Писмо је старо 203 године и у њему Вашингтон у главним цртама разлаже план одбране Вест Поинта у току америчког грађанског рата за независност.

Чак ни тајнаствена породица не зна откуда јој Вашингтоново писмо. Зна се једино да га је један члан породице крајем прошлог века добио на име измирења дуга од 25 долара. Потомцима се позлатила.

годишњи син кад су се, онако поспани, нашли очи у очи са раскривљеним цином (посекао се на стакло). Око три минута лос је стајао као укопан, затим се окренуо назад, при том разбио витрину са књигама, оборио стону лампу на под и поново се истим путем бацно на улицу разбивши при том челом други прозор.

Ма колико да су ови догађаји необични и не дешавају се сваки дан, ипак су натерали грађане Горког да се озбиљно замисле. Лосови ће и даље долазити, они ће се и даље сретати с њима, али како да ти сусрети буду безбедни и за једну и за другу страну?

Ево савета искусног ловочувара Шијана:

– Ако га сретнете, будите мирни, немојте му се бацати у загрљај тепајући му као маци, још мање немојте режати нити вршити. Јер, лос је и сам плашљив.

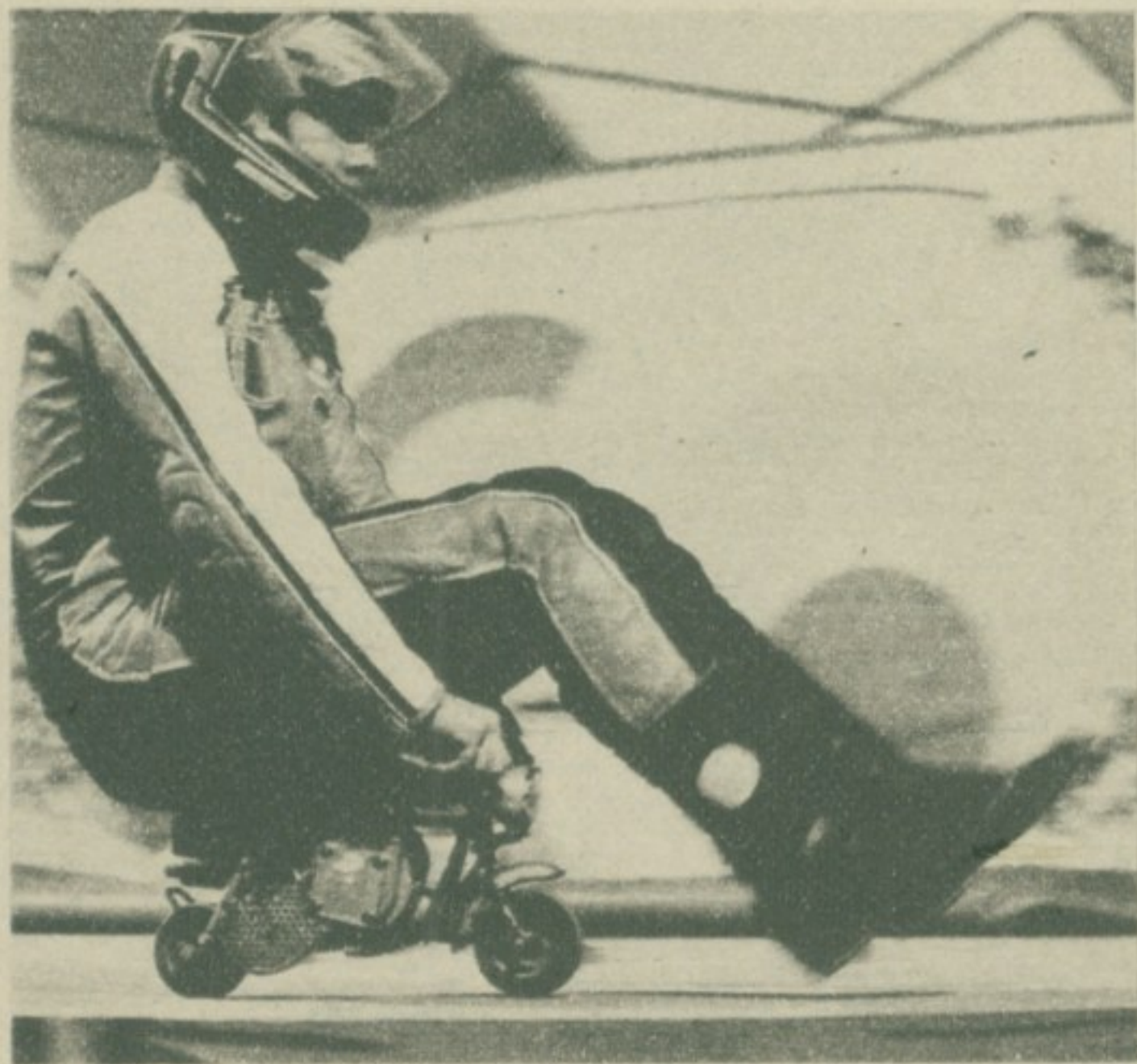
ЛОС У СПАВАЊОЈ СОБИ

Излет међу људе не мора за животиње увек добро да се заврши. И при том није човек за то крив. Ко би, на пример, помислио да се лос може наћи

усред радње? Или да ће се побити с аутомобилом? А оба случаја догодила су се на истом месту на северистоку СССР, у градићу Горки, прецизније у улици Рјабцева. И трећи инцидент забележен је на истом месту

само после неколико дана: рано ујутру један снажан лос одједном се зајурио према прозору приземне куће и нашао се у – спаваћој соби.

Можете замислити како су се осећали супрузи Таврини и њихов шесто-

НЕК' ВОЗИ КО СЕ СНАЂЕ...

Кад је о мотоциклима реч Јапанци више нису прав и најбољи. Тако бар тврде Немци. Андреа Вахтер из Алмедингена у СР Немачкој конструисао је мотор за који тврди да

је најмањи на свету: мини возило развија максималну брзину од 100 километара на час, а тешко је – шест килограма! Нек' га вози ко се снађе... Андреа, биће, верује да ће се многи снаћи јер намерава да своју играчку од мотоцикла производи серијски.

WC ЗА ПСЕ

У мадридском Заводу за патенте недавно је, уз поштовање свих прописа, заведен нови проналазак: WC за псе. Читава ствар смислио је и законом заштитио један ветеринар који се у то, ваљда, савршено разуме. Псећа WC шоља уопште не личи на WC шољу, него има облик дебла дрвета и попрскана је супстанцом која псе наводи да „подигну ногу“. На доњем крају дебла налази се суд у коме се урин скупља, а одатле отиче у улични сливник. Када кученце обави посао, власник може да притисне дугме како би водом спрао „шољу“. Неволја је у томе, што власник мора још нешто: да сада сем пса у шетњу обавезно води и његово вештачко стаблце...

ЧИТАЈ МИ, РОБОТЕ!

Амерички стручњаци са Масачусетског технолошког института конструисали су електронски апарат који може да чита наглас. Књига се поставља пред специјалну камеру, а глас се чује из репродуктора који „чита“ текст. Додуше, овај робот-читач има своје недостатке од којих је највећи тај што је синтетизовани заук монотон, без икаквих интонација.

ФАЛСИФИКАТ НЕ ПРОЛАЗИ

Апарата и система за откривање фалсификованих новчаница има све више, јер су и покушаји да се у промет пусте лажне банкноте све чешћи.

У Швајцарској је недавно израђен ципни апарат назван „руломет“ који непогрешиво реагује на магнетску боју која се данас користи при изради долара, енглеских фунти, швајцарских франака, јапанских Јена и западнонемачких марка. Употреба „рулометра“ је једноставна: треба прећи апаратом изнад новчанице или је додирнути на одређеном месту. Ако маг-

нетског поља нема, на апарату се пали сигнална лампица. Она ће се упалити и у случају ако индикатор открије већу количину магнетске боје чије су пропорције строго утврђене и чувају се као највећа тајна.

ЧЕТВОРОНОГИ ПОШТАРИ

Чехословачки планински крај Крконоше опслужују необичне писмоноше. Зими пошту преносе специјално обучени пси упрегнути у саонице који на дан претрче и по четрдесет километара. Они достављају писма и телеграме, новине и мање пакете, у разним одмаралиштима и зимовалиштима подигнута у тешко приступачним крајевима, то јест тамо где поштански аутомобили не могу

да се због снега пробију. Поштанску службу засад обавља седам паса али ће их ускоро бити двоструко више.

КРАЉ-ВЕЗИЉА

Разни људи на разне начине испуњавају часове доколице. Тако, на пример, чувени певач Френк Синатра скупља возиће. Овим хобијем бави се већ неколико година. Читав доњи спрат његове куће у Палим Спрингсу прекривен је мини железничком пругом по којој преко надвожњака, мостова, кроз градове и села, поред шефова станица пролазе експрес-локомотиве мимолазећи се са „добрим, старим парњачама“. За разлику од Френкија, позната глумица Џоан Колинс луда је за видео-играма. Ма где у свету да се појави нова игра на тржишту мора да нађе место у њеној колекцији. Друга једна глумица, Кетрин Бах, обожава да борави у природи и то – на ролшуама. Један пар котуралки она држи где год да је на снимању да би у паузама

могла да се провоза.

Све су то сасвим уобичајени хобији. Али, има и оних људи који слободно време користе за помало чудне активности. Тако се прича да је енглески краљ Едвард VIII обожавао да везе! Доктор Артур Линтген из америчке државе Пенсилваније годинама је проучавао жлебове на грамофонским плочама и сада без проблема може да каже (наравно док је натпис на плочи покривен) која је музика на плочи, који оркестар, ди-

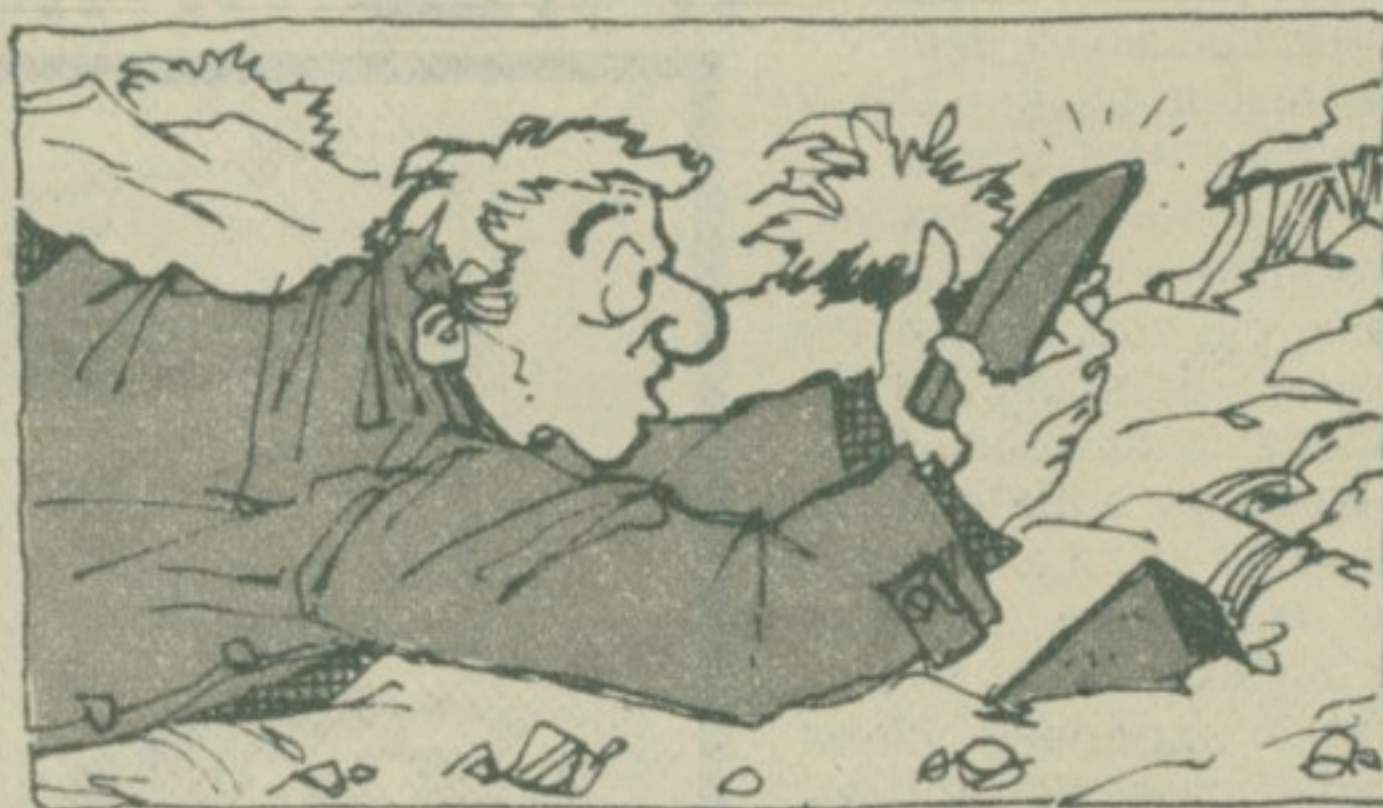
ригент... Двадесет једногодишњи Мајк Смертвајт постигао је 1970. године апсолутни рекорд јер је успео да види све железнице (њих десет хиљада) које су постојале у Британији. Ипак, све ово није ништа у поређењу са извесним Џоном Морисом из Јужног Велса: за 25 година присуствовао на три хиљаде погребва. Он сваки дан уредно прати новине, заокружује сахране и присуствује церемонијалу на гробљу. Једног дана био је на шест погребва.

ИШАО, СПОТАКАО СЕ, ПАО...

Управо тако се догодило: Константин Волков, запослен у руднику тресета, споткао се о камен и пао. Али није журио да устане – камење које је прошле ноћи добро опрала киша изгледало му је сувише правилно. Један је лично на врх копља, други на длето, трећи на турпију. Одмах у близини приметио је црвену плочу која је подсећала на подлогу за обраду алата. О свему овоме Константин је обавестио Месни музеј и кад су стручњаци стиг-

ли на тресетиште, имали су шта да констатују: пре 6000 година, утврдили су, овде на обали реке Осченка налазила се људска насеобина. Судећи по томе што сваки камен представља некакво оруђе или „отпатке“ који се стварају при изради појединих предмета на овом месту била је радионица. Само мало даље археолози су пронашли остатке древне керамике, па се може очекивати да ће под тресетом бити откривени и други трагови овог станишта.

А од свега тога не би било ништа да је Волков боље пазио где стаје.

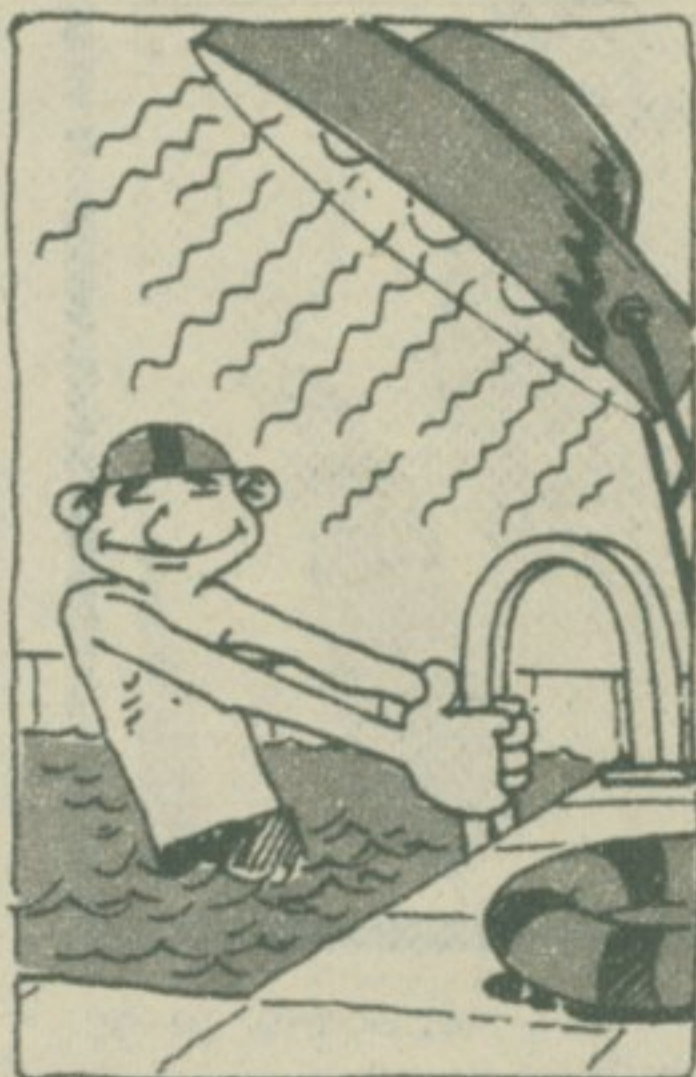
ЛЕК ЗА ДРВЕЋЕ

Један од економских проблема градова представља сушење дрвећа због тла загађеног индустријском сољу, тим традиционалним средством у борби против поведице. Ако се „пресољавање“ буде наставило данаш-

ложили су и испробали рецепт према коме у тле треба уносити калцијум и магнезијум. Метод заштите веома је једноставан: слој земље око стабла дебео 10 центиметара треба заменити слојем смеше калцијума и магнезијума. Само у Хамбургу је у току прошле године

ЗНАЧЕЊЕ БАЗЕНА

Из године у годину расте број оних који из здравствених разлога или због рекреације користе базене за пливање. У циљу дезинфекције вода у њима обрађена је хлором, што при честим купањима неповољно утиче на организам. Да би се то избегло, мађарски стручњаци изумели су нарочите лампе помоћу којих зраче воду од чега она постаје чиста као изворска. Проналазачи тврде да је зрачење воде потпуно безопасно за купаче.

КРИТИЧАР

Двадесет трогодишњи Пол Дан из Новог Велса, изнервиран што на програму нема ничег што би га заинтересовало, узео је пушку и разнео ТВ пријемник. Полиција га је смејста ухапсила. Суд му је изрекао новчану казну од два милиона старих динара за „узнемиравање јавности“. Његова супруга Џенет изјавила је да је то већ трећи телевизор који је њен супруг уништио јер на екрану „нема шта да се види“.

њим темпом, већ око 2000. године у западноремачким градовима неће остати ниједно дрво. Научници из Хамбурга пред-

на овај начин излечено 7000 стабала. За овај једноставан противотров заинтересовали су се и воћари.

АЛЕРГИЈУ ЛЕЧЕ ТОПЛОТОМ

Алергија је постала болест нашег века. Начин на који се она манифестује веома је непријатан, а лечење тешко јер је и тешко одредити шта код појединих пацијената изазива појаву болести. А може да је изазове безмало све: од поленовог преха до суперсовремених пластичних материјала.

Париски лекари предлажу да се ова болест ле-

чи топлотом: они у горње делове органа за дисање уводе топао и влажан ваздух. После само седам дана лечења код седамдесет пет одсто оболелих алергија је прошла док је код лечених на

друге начине тај проценат износио само 25 процената. Научници претпостављају да локална примена топлоте мобилише заштитне снаге организма у борби против ове болести.

300 ПОПУШЕНИХ СТРАНИЦА

За време недавне акције против пушења у Шведској, једна група предавача користила је у својим пропагандним говорима и следеће податке. Пушачи не угрожавају само своје здравље већ и загађују своју средину и доприносе бржем уништавању шума. Наиме, онај ко попуши дневно двадесет цигарета, сваке године претвори у дим и

пепео око 117 хиљада квадратних центиметра папира. Та количина довољна је да се штампа књига од око 300 страница.

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

НЕКИ

СЕ

ВИЧУ

ИЗ ПОДРУМА

Деда је тврдио да је за те батине најкривљи његов отац јер је породичну кућу саградио на ћошку, па још с еркером, тако да је Арсена, у ратним сновима његовог детињства, умногоме подсећала на моћну тврђаву. Из ње је деда замишљао да брани најважнију раскрсницу од, не дај боже, Турака. Понет очевим причама о разним војним лукавствима, устројству војске, и другоме деда, тада дванаестогодишњак, (о, зар су и деде некад биле мале и неваљале) мобилисао је своје вршњаке из неколико околних кућа. Организовали су своју војничку дружину. Егзерцирали су по баштама, вежбали брзо пентрање по дрвећу, дуго стајање по киши али и хватање мачака и бежање пред љутим псима. Кад су постигли одређену увежбаност и развили свој тајни језик, у коме се већина команди изражавала гроктањем, звиждањем, ћурликањем, али и страшним колутањем очију и још жешћим бечењем, кренули су у одбрану своје раскрснице од уљеза. (Један од солдата, касније угледни професор медицине, добио је тада и до краја живота задржао надимак Беча.) Уљез је био сваки дечак који није припадао дружини.

Одбрана је била ефикасна. Ускоро се нико од децака није усуђивао да пролази раскрсницом. Заобилазили су је у што ширем луку. У највећој нужди заждали би преко раскрснице, али би их стигло покоје тане из зовине дуваљке или праћке. Поједини уљези би добијали и покоју буботку, што је био један од раних продора песничења на Балкан.

Кукавица, а не хајдук

Већ поменутог јунског дана, негде око подне, раскрсницу је из очитог незнања покушао да пређе један крупан дечак. Ишао је прилично нехајно и није се освртао околу.

Тог дана никог није било код куће јер су сви отишли на пуковску свечаност. Једино је Арсен за казну седео код куће. Претходног дана је шутнуо окованом ципелом гувернанту у цеваницу. Време је проводио на стражарском месту, у еркеру. Већ поменути незналица био је свеближи и ближи стално будном чувару. Арсен је тај-

ним шифрованим ћурликањем упозорио Бечу на незнанца. Попео се на ивицу прозора и кад се појавио необавештени наивко, заскочио га је с леђа. Ефекат изненађења је био страховит. Док је дошао себи, странац је већ био спетљан конопцем за сушење веша. Није био кукавица, и чим се опоравио од шока, почео је да се цилита, па је и Арсена пљунуо говорећи му да је обична кукавичка јажара а не хајдук. Арсен уверује да није могао отрпети. Донео је кобну одлуку. Странац ће бити заробљеник у подруму „где акрепе мемла дави“. Бечине буботке су биле оно „нешто што га напред креће“ и

**НАЈСТАРИЈЕ БАТИНЕ
КОЈЕ СЕ ПАМТЕ У
НАШОЈ ПОРОДИЦИ
ПРЕ НЕКИ ДАН СУ
ПРОСЛАВИЛЕ
ОСАМДЕСЕТ
ПЕТОГОДИШЊИЦУ.
УДЕЛИО ИХ ЈЕ МОЈ
ПРАДЕДА**

**КАВАЛЕРИСКИ
ПУКОВНИК СВОМ
НАЈМЛАЂЕМ ЧЕДУ, А
МОМ ДЕДИ АРСЕНУ,
28. ЈУНА 1898. ГОДИНЕ.**

странац је био закатанчен у дубоком подруму. Мрачна околина га је мало омекшала па је почео помагати. Дебели зидови и велике баште спречили су да било ко чује његово дозивање у помоћ.

Леђа и мало ниже

Арсен се вратио на своје место у еркеру. Сат касније улицом је прошла јед-

на дама, нервозно се осврћући и вичући:

– Младене, Младене!

Још касније улицом су протутњале чезе које је возио крупни наредник. Арсен се још није бринуо. Кад су те исте чезе провезле бркатог господина који је исто тако нервозно викао „Младене, Младене“ Арсен је схватио да је враг дошао по своје. Никако није хтео да пусти заробљеника тако рано, па се домислио да је најбоље да посети своју бакицу Јелену, и да се прави да не зна ко је у подруму.

Кући је прва стигла Ержика, служавка. Сва се престравила кад је чула

запомагање из подрума. Отрчала је до Бечиних родитеља. Оцу је на свој мађарско-српски начин објаснила:

– Господини пуковник није код куће, а неки се вичу из подрума.

У зло доба ослобођен је заробљеник. Престрашен и блед. Како и не би био, кад је провео скоро четири сата у апсу. Кад је „господини“ пуковник чуо шта се десило, рекао је само:

– Арсене, зликовче, у гроб ћеш ме отерати – узјахао је коња и галопом одјурио до баба Јелене. Знао је Арсена к'o турску пару и где би тај злотвор потражио заштиту. На батине очи ишибао је мезимче корбачем. Ударци су ипак највећим делом оплавили леђа а и мало ниже. Арсен је морао да ухвати узенгију и да тако прође градом. Ништа од јахања иза оца. Ту и тамо пао би још који ударац корбачем. Варош је зграњено гледала кажњеника и побеснелог оца. Сви су знали колико је пуковник волео свог мезимца-јединца.

Сироти Арсен никако није схватао шта је то тако страшно што је тог уљеза ставио у апс. Дешавали су се њему разни подвизи такве врсте али казна никада није била тако окрутна. Све је то било прилично мистично док се није разјаснило да је неретник истукао и арестовао – сина министра военог!

о о о

Арсену је било суђено да још једанпут добије батине за исти преступ. Годишну дана касније у пустој улици срео је бившег заробљеника. Овај му је, на рачун дужих руку, поделио неколико немилосрдних удараца. Арсен није био борац од јуче. Погнуо је главу и залетео се, и давно увежбаним грифом (још на гувернанти) млатнуо га окованом ципелом по цеванци. Ипак, признавао је да је тог пута извукао краћи крај.

...Младом службенику министарства спољних дела г. Арсену, доделили су за собног колегу г. Младена. Албанију су препешачили раме уз раме. Службовали су заједно у Атини. Срећом, ћерке им се нису тукле.

Обојица су радо причала о њиховом упознавању и сваки је имао своју верзију. Ово је доста објективно препричано, ниједан није гори од другог.

**Гордана Лазаревић
11000 Београд
Мике Аласа 38/19
(хonorар 2.000,00)**

ВЕШТИНА
И
СТРПЉЕЊЕ
ВАМ
МОГУ
ДОНЕТИ
ВРЕДНЕ
НАГРАДЕ

саставите СТАРЕ аутомобиле

**„ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК” И
„КОМПАС**

ЈУГОСЛАВИЈА”

**ЉУБЉАНА ПОЗИВАЈУ
ВАС ДА СЕ УКЉУЧИТЕ**

**У НОВУ НАГРАДНУ
ИГРУ! ОЧЕКУЈУ ВАС
444 ВРЕДНЕ И ЛЕПЕ
НАГРАДЕ!**

Као што сте у прошлом броју прочитали – „Политикин забавник” ће вам у три броја представити три стара аутомобила. У прошлом „Забавнику” објавили смо три исечка, у овом такође три а толико

ће их бити и у наредном – укупно девет. Када их правилно саставите, добићете слике три стара аутомобила.

ВАШ ЗАДАТАК је да сачекате идући број „Забавника”, исечете свих девет делова, пажљиво их разгледате и саставите у три одговарајуће целине. Тако састављене налепите их на празној страни дописнице, а на другој напишите своје име, презиме, годину рођења, улицу и број, поштански број и место и пошаљите на адресу: „Политикин забавник”, Македонска 29, 11001 Београд, поштански фах 124 најкасније до 30. септембра 1983. године.

444 награде

ПРВА НАГРАДА – МОПЕД
АУТОМАТИК

ДРУГА НАГРАДА – ПОРТАБЛ ТЕЛЕВИЗОР, марке „Јуност”

ТРЕЋА НАГРАДА – 10 СЕДМОДНЕВНИХ БОРОВАКА у познатим југословенским спортским центрима које за награђене обезбеђује КОМПАС ЈУГОСЛАВИЈА ЉУБЉАНА. О њима ћете више сазнати у идућем броју.

ЧЕТВРТА НАГРАДА – 3 БИЦИКЛА ДЕСЕТОБРИНЦА

ОСТАЛЕ НАГРАДЕ
10 фото-апарата марке „Берета”

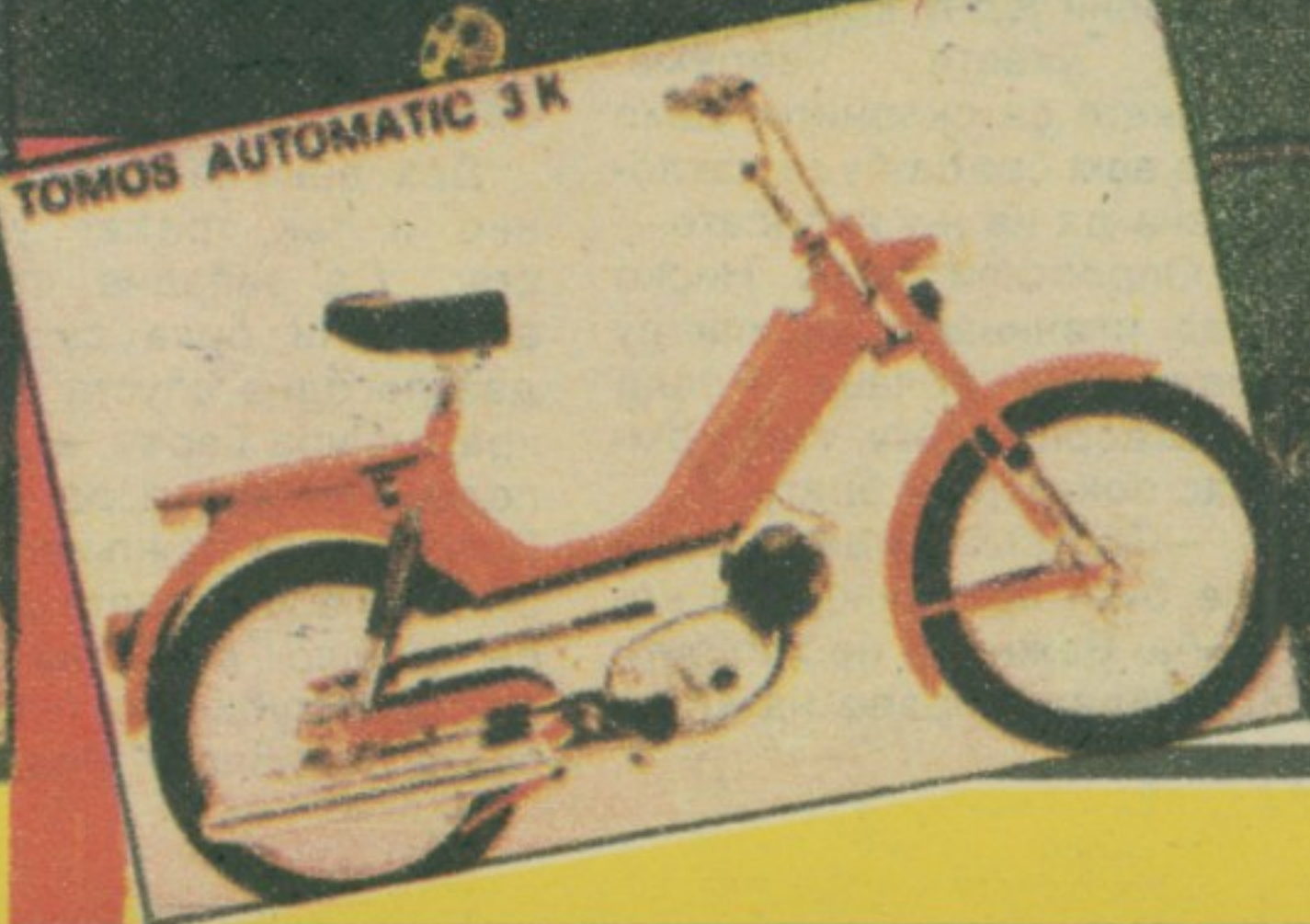
150 модела разних аутомобилчића

120 награда у ЛП плочама забавне музике

80 комплета (по пет комада) пластичних омотница за књиге и свеске – поклон ИРО „Туристичка штампа” ООУР „ШТАМПАРИЈА”

49 гарнитура фломастера и 20 мајица са називима листова „Политикиног забавника”.

Право учешћа у игри имају сви читаоци „Политикиног забавника” без обзира на године.

Две недење након мајчине смрти Роалд Амундсен је ходао још као ошамућен. Напустио је студије медицине и пријавио се у војску. Зима је те године била сурова, са мећавама и мразевима, онаква какву је само могао пожелети неко ко је као он сањао да једнога дана крене у поларна истраживања. Војни рок је трајао кратко и сад је требало негде отпутовати, проверити да ли тело може да издржи све напо-

хове жене с чуђењем су посматрали дошљаке. Откуд они у ово доба? Кад су рекли куда иду, старац и синови су почели да се смеју.

— То је самоубиство. Јесте ли при свести. Тамо чак ни лети нико не пролази. Ви се шалите.

Момци су били упорни.

После вечере старац им се иронично обратио:

— Спаваћете код камина. Морам вам указати ту част. Испевајте се пред смрт...

Бацивши поглед на долину одгурнули су се штаповима и скије су клизнуле по снегу. Нису ни слутили шта их чека.

Остали су без карте

Пели су се на брежуљке, спуштали у долинице. Снег је меко шкрипао под скијама. Али овде је зимски дан кратак. Већ је падао сутон, а околостуда само брежуљци, долинице и ниски бели облаци. Леон је задрхтао: хоће ли наћи колибу. Роалд га је убеђивао

повремено отварао карту, погледавао на компас, али... нису успели да пређу ни десет километара кад је опет засуо снег. Онда је наједном отоплило и карта се поквасила.

— Не вреди, бацићу је — рекао је Леону тресући се од страха и бацивши папир у који је полагао доста наде. Остао је само компас и страх.

Вратимо се, Роалде!

Шест сати су ишли не заустављајући се. Почело

није било. Ископао је једну рупу у снегу, другу, трећу, али ранаца нигде. Хладни ветар је пробадао до костију.

— Где су, Леоне, где су...?

— Можда су их однеле лисице — чуо је братовљев глас.

Срећом зора је стигла брзо.

Тек тада су схватили сву тежину свог положаја. Ако не стигну до куће, умреће. Страдаће тако наивно. Не смеју изгубити ни минут.

ПРВА АВАНТУРА РОАЛДА АМУНДСЕА

У ЗУБИМА ЛЕДЕНЕ ПУСТИЊЕ

НА ДЕСЕТИНЕ И
ДЕСЕТИНЕ КЊИГА
ПРОЧИТАО ЈЕ МЛАДИ
РОАЛД АМУНДСЕН О
ПУТОВАЊИМА И
ЖИВОТУ
ПИОНИРА-ИСТРАЖИ-
ВАЧА ПОЛАРНИХ
ПОДРУЧЈА. И САМ ЈЕ
ОДЛУЧИО ДА ЖИВОТ
ПОСВЕТИ ТОМЕ. ЗА
ПРВИ ИСПИТ УЗЕО ЈЕ
ПРЕЛАЗ ПРЕКО
ХАРДАГЕРСКЕ
ВИСОРАВНИ У
НОРВЕШКОЈ —
ВИСОРАВНИ ПРЕКО
КОЈЕ ДОТАД НИКО
ЗИМИ НИЈЕ УСПЕО
ПРОЋИ. НИЈЕ НИ
САЊАО ШТА ГА ЧЕКА.

ре о којима је млади Роалд до тада читао само у авантуристичким романима и дневницима поларних пионира. Одлучио се за Хардагерску висораван.

Испевајте се пред смрт

Тај предео Норвешке зими личи на праву ледену пустињу. Ако је пресече са истока према западу, то ће бити прави Гренланд, само тридесет-четрдесет пута мањи. Зими је то бела пустиња са јаким снежним олујама, а и лети су у њу залазили само ретки пастири и ловци... Сам није смео да крене. Био му је потребан веран друг. Пребацио је по сећању и позивао. Нико није хтео. Најпосле се одлучи за свог старијег брата Леона. И зачудо, он се сложио.

Након дан хода стигли су до мајуре Муген који је лежао на источном делу висоравни. Иза куће је почињао успон, а испод ње се простирала долина са модрим шумама. Кад их је власник мајуре увео у кућу, два његова сина и њи-

Напољу је урлала мећава. Свануло је, а она није престајала. Даље од два метра ништа се није видело. Кренути кроз такву олују значило би заиста погинути. Прошла су два дана, три, четири — исто. Тек деветог јутра мећава је почела да слаби.

— Видите ли у шта се упуштате — прекорно је рекао тог јутра власник мајуре испраћајући изненадне госте с којима се у међувремену спријатељио истовремено их сажалевајући због непроницљивости.

— Па ето кад сте већ такви, да вам још нешто кажем. Имате тамо на висоравни једну колибу. Ако вас ухвати невреме, можете се склонити, само ако вам срећа буде наклоњена да на њу набасате.

Опростили су се. Ниско над планинама висили су беличасти облаци. Роалд је отворио карту, узео компас показујући брата:

— Сад смо овде, а овде ће бити приближно та колиба. Важно је не изгубити се. Идемо право на колибу.

да ће их компас довести на право место. Касно ноћу, када се страх подобро завукао у кости чуло се Роалдово „ура“. Колиба је била близу.

Више од два сата штаповима и ножевима одваљивали су заковане даске на вратима да би коначно ушли и у добро очуваној пећи наложили ватру...

Јутро је донело бригу. Напољу је беснела мећава.

— Шта ћемо сад? — сумњичаво је питао Леон, знајући да то може потрајати, а хране нема довољно. Роалд је направио неку неукусну кашу, додајући да се поларни истраживачи морају навикавати на свакаву храну.

Два дана је ветар беснео и тек трећег увече стао. Са западне стране висоравни била су само два погодна спуста: један крај мајуре Гарен, а други педесетак миља од њега. Потребно је пажљиво ићи по компасу и карти да би се дошло до означеног места. Изгубиш ли пут, одлазиш у пропаст. Роалд је

је да се смркава. Далеке планине су се стопиле с небом. Наднела се ноћ. Ветар је звиждао све јаче, у густим завесама са свих страна навалио је нови снег. Ништа се није видело ни на три корака. Браћа су ишла упоредо бојећи се да се изгубе. Леон је потпуно изгубио снагу. Болеле су га руке, промрзао је оне вечери кад су отварали врата на колиби.

— Ноћићемо овде — предложио је Роалд. Скинули су скије, ископали рупу у снегу, појели по сендвич и завукавши се у вреће за спавање, покрили преко главе. Ранце су ставили крај ногу и поред њих поболи штапове.

Око поноћи стегао је мраз. Први се пробудио Роалд. Хтео је да се преврне на други бок, али није могао. Сасвим се укочио. Тргуно се мало јаче и некако као да му је наново прострујала крв кроз хладно тело. „Попићу шпиритус из лампе, иначе сам готов“, помислио је. Устајао је и љуљајући се кренуо према ранцима. Али њих

Ваља ићи док има снаге. Брзо су се спремили, спаковали вреће и ориентисајући се по компасу кренули на запад, ка мајури Гарен. Нису прешли ни километар кад је опет почео снег. Ништа се није видело.

— Куда идемо? Можда кружимо негде већ крај самог спуста. Можемо слетети у провалију и погинути — мислио је сваки за себе.

— Роалде, вратимо се назад. Наћи ћемо опет ону колибу, одморићемо се и кренути назад ка Мугену.

Роалд је кратко размислио: спуст с висоравни по оваквом времену није могуће наћи. Враћати се назад је увредљиво, али ићи напред је — лудост.

— Добро вратићемо се — процедио је кратко. И окренули су се назад, према колиби.

Ледена гробница

Убрзо је пала нова ноћ. Опет је навалио нов и влажан снег. Одећа се навлажила. У помрчини су

набасали на стену. Ту су ископали јаме у снегу, зашупкали се у вреће. Роалд је читао да су се поларни истраживачи често на овај начин спасавали од леда и мећава.

Међутим, ноћу је напао нови снег, а пред зору стегао мраз.

„Шта је то? Смрзао сам се у ледену грудву“, била му је прва мисао док је

што га је брат увукао у ову тешку авантуру. Забацили су вреће на леђа и узели скије. Роалд је запалио свећу. Погледао је на компас, а онда као да се пре-домислио:

— Кретаћемо се према звездама.

Пут у провалију

Кроз тишину скије су заклизиле напред. Ветар је

— Је ли могуће? — крикнуо је Роалд, је ли могуће, то је ловац иде да погледа замке.

Из све снаге се одупро штаповима и кренуо према њему вичући. Чудећи се ко према њему може трчати с те стране где у ово доба влада ужас, човек је почео да бежи, уобрази-ши (према тамошњем предању) да га прогања зли дух који, како се причало, једини зими скитара кроз Хардагерску висораван.

Тек када га је Роалд стигао и кад му је ловац разабрао речи, стао је. Уперивши пушку у њега питао је ко је, шта жели, очито још зачуђен да се из беле дивљине у ово доба може појавити биће у људском облику.

— Залутали смо. Брат ми умире у појати од исцрпљености. Је ли далеко до насеља? — дахтао је.

— Сат хода — кратко је одсекао ловац додајући: — Тамо под планином вам је мајур Муген.

— Није могуће — пренеражено је узвикнуо Роалд. — Толико дана смо тумара-

ли овуда по обронцима, по снежној пустињи и дошли тамо откуда смо и кренули...

Живи мртваци

Леон је сакупљао последњу снагу. Стао је на скије, али му је Роалд морао причврстити везове. Ускоро затим почели су препознавати крајолик. Ено и мале кућице мајура Муген. Била је приметна снегом до под саму стреху — ни трага од прозора.

Закуцали су на врата. Нису ни знали колико су исцрпљени и како је то видљиво. Примили су их с неверицом и отвореном нељубазношћу.

— Не познајете нас? — чу-дио се Роалд.

— Препознати је тешко, нарочито кад неког први пут видиш — казао је старац.

— Па ми смо били код вас, пре успона на планину, на висораван.

Мук је дуго трајао.

— То су они, оче. Јесу. Сећам се, ваша ми се ветровка свидела. Јесте, то су они — викао је син.

Како је дошло до неспоразума Роалду је постало

јасно кад се видео у огледалу. Зарастао у ретку браду, упале очи — личио је на мртваца.

— Људи, већ два дана нисмо ништа окусили — прозборио је сретан што су се живи вратили из непромишљене авантуре. Три дана су остали на мајуру, а онда повративши снагу колико-толико кренули у град.

...

Био је то први испит за великог поларног истраживача Роалда Амундсена. И ето, тај човек који је пао на првом испиту, избежавши смрт за длаку, читавог живота сањао је да открије Северни пол, а открио Јужни. У убеницима, његово име спомиње се тек кратко „Роалд Амундсен (1872–1928), норвешки поларни путник и истраживач, 15. децембра 1911. први је ступио на Јужни пол. Први је прошао кроз Северозападни пролаз, а прелетео је Северни пол 1926. у експедицији Нобилеа.“ Наравно за Норвежане је то једно велико и значајно име — име којим се ова северна земља и дан-данас поноси.

утикнуо. Небо на истоку се мало забелило. Тридесетак корака напред скијао је Леон. Одједном је ишчезао.

— Несрећа! — синило је Роалду кроз главу. Нагнуо се у страну, пао и боком заклочио на самој ивици понора.

Дубоко доле видела се црна мрља.

— Готов је. Погинуо је. Леонееее!

С муком се спустио доле. Зачудо, Леон је био жив. Имао је срећу. Пао је на леђа, па га је спасла врећа за спавање. Роалд му је помогао да изађу горе, а онда су дуго један уз другог седели над понором. Мучила их је жестока глад. Прошла су четири дана откад су последњи пут поштено јели, а ево већ је два дана како су појели последњу кашу с брашном. Да би мало утолили глад пили су воду. На висоравни је било доста језера и вода се до њих пробијала поточићима испод леда.

У свануће су кренули даље. У даљини се нешто зацрнело. Појурили су тамо. Појата. Каква срећа.

— Спасени смо — одахнуо је Роалд, овде ћемо преноћити и тек сутра кретамо даље...

Када се наредног јутра Роалд пробудио, прошао је малу зараван, погледао се на брежуљак да види где су. Леон је остао да спава у појати.

још једном обамро од ужаса. Хтео је да зове брата, али глас се губио, гаснуо на уснама.

— Готови смо — шапнуо је. Од очајања је за момент изгубио свест. Кад му се мало разбистрило пред очима, чуо је дозивање:

— Роалде, Роалде, — звао је Леон. Одзива није било.

Леон је дуго кружио по месту где су занотили. И онда је одједном приметио чуперак вуне — била је то Роалдова врећа за спавање.

Почело је грчевито откопавање палицом. Снег који је падао ноћу смрзао је и био тврд као лед. Три пуна часа било је потребно Леону да би брата ослободио из ледене гробнице. Смокћен од умора, ипак је успео.

Кад је изашао из вреће за спавање, Роалд је једва стајао. Била је још ноћ и наоколо се ништа није видело. Али, путници више нису могли да остану иза стене.

— Идемо — поновио је Леон срдито. Био је љут

ПОЧЕЛА ДА ВЛАДА ЕГИПТОМ У СЕДМНАЕСТОМ КАО СУВЛАДАР ТРИНАЕСТОГОДИШЊЕГ БРАТА ПТОЛОМЕЈА XII КОМЕ ЈЕ БИЛА И ЖЕНА И КОЈИ ЈЕ УБРЗО ЗАБИО СА ПРЕСТОЛА, КАДА ЈЕ УБИЛЕ ЦЕЗАР ОСВОЈИО ЕГИПАТ, ОЦАРАТЛА ГА ПЛЕПОТОМ И МУДРОШЋУ: ЦЕЗАР КЛЕОПАТРУ ВРАБА НА ПРЕСТО, ОНА СЕ УДАЈЕ ЗА ДРУГОГ БРАТА, АЛИ МУ ПРЕПУШТА ВЛАСТ.

КЛЕОПАТРА

НИ ДОПАЗАК ПАРКА АНТОНИЈА У ЕГИПАТ НИЈЕ УЗДРМАО ЊЕНУ ВЛАСТ; ПРИДОВИКЕ И ЊЕГА И ОБЕЗБЕДИТИ УПРАВУ ЗА СЕОЈЕ СИНОВЕ. У РАТУ ИЗМЕЂУ ОКТАВИЈАНА И АНТОНИЈА, ПРЕ НЕГО ШТО ЈЕ САЗНАТЛА ИСХОД БИТКЕ КОД АКЦИЈУМА, БЕЖИ У АЛЕКСАНДРИЈУ И НАМЕРИ ДА ПРИДОВИКЕ ОКТАВИЈАНА.

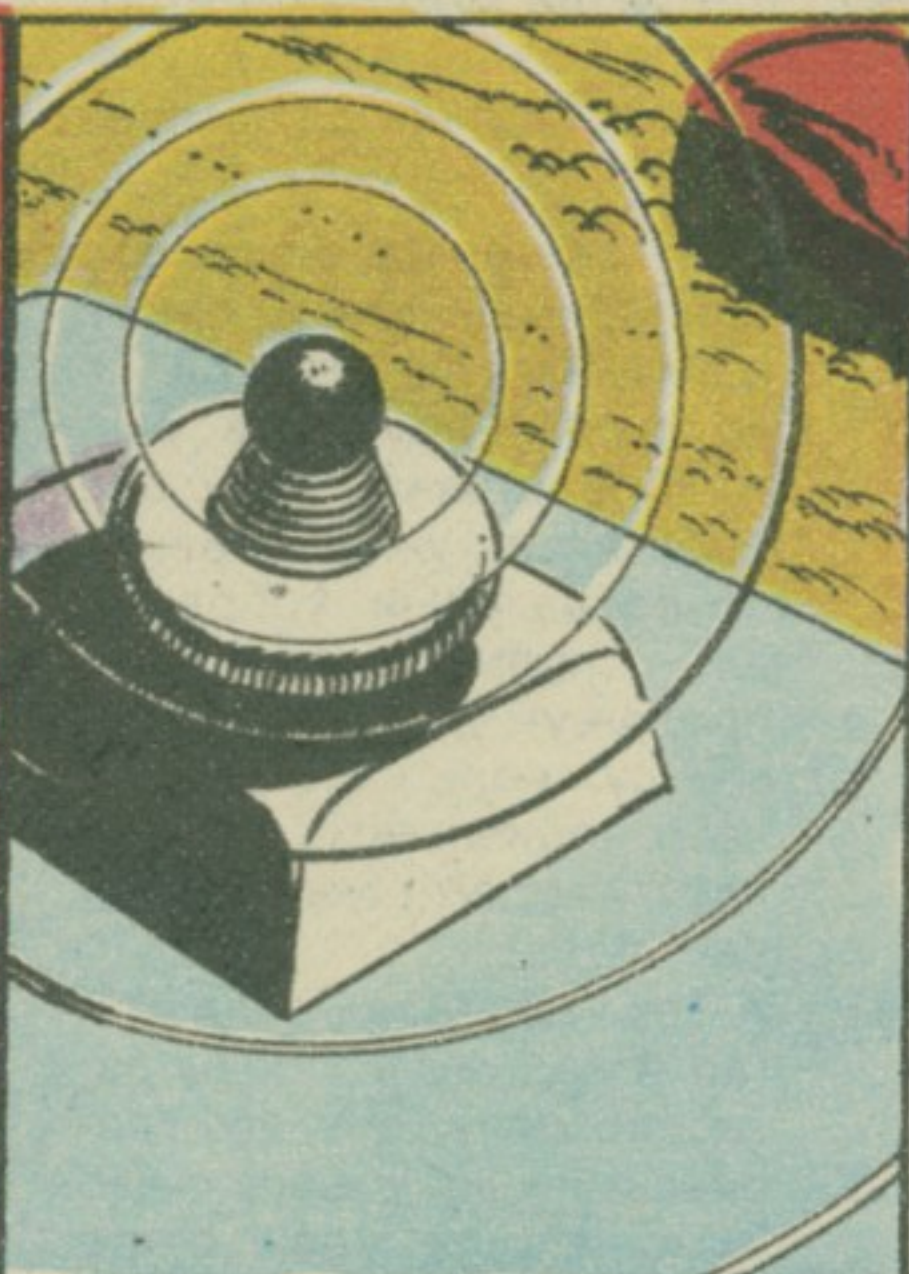
КАКО ЈОЗ ТО НИЈЕ ПОШЛО ЗА РУКОМ, ОТРОВАТЛА СЕ УПРИЗОМ ЗПИЈЕ. ЊЕНОМ СМРГУ ДИНАСТИЈА ПТОЛОМЕЈА ЈЕ ИЗУПРЛА, А ЕГИПАТ ПОСТАО РИМСКА ПРОВИНЦИЈА.

Брик БРАДФОРД

by
Paul
NORRIS

МИЛИОНЕ
КИЛО-
МЕТАРА
ДАЛЕКО У
СВЕМИРУ
ЈЕ ДАН
ПРЕДАЈ-
НИК ЈЕ
СЛАО
ТАЛАСЕ
У ВАСИ-
ОНУ. ЈИ-
ХОВА МЕ-
ТА БИЛА
ЈЕ СВЕ-
МИРСКА
ЧИГРА...

УСПЕО
САМ...
МОЈИ
ТАЛАСИ
СУ УСПО-
СТАВИЛИ
ВЕЗУ СА
ЈЕДНИМ
ЧЛАНОМ
ПОСА-
ДЕ...

ИЗНЕНАДА, ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ НАПРА-
ВИЛА НАГЛИ ЗАОКРЕТ...

ПРОМЕНИО САМ КУРС
ЗА ДЕВЕДЕСЕТ СТЕПЕ-
НИ... УБАЦИО САМ У
КОМПЈУТЕР НОВЕ КООР-
ДИНАТЕ, КАКО СТЕ
РЕКЛИ... ВРАКАМ СЕ
НА СВОЈ ЛЕЖАЈ...

МОЈИ САПУТНИЦИ СУ
САДИ САТУРН, ДОКТОР
ИСТЛАНД И БРИК БРАД-
ФОРД... СПРЕМАН САМ
ДА СЕ ВРАТИМ У ОБА-
МРЛО СТАЊЕ...

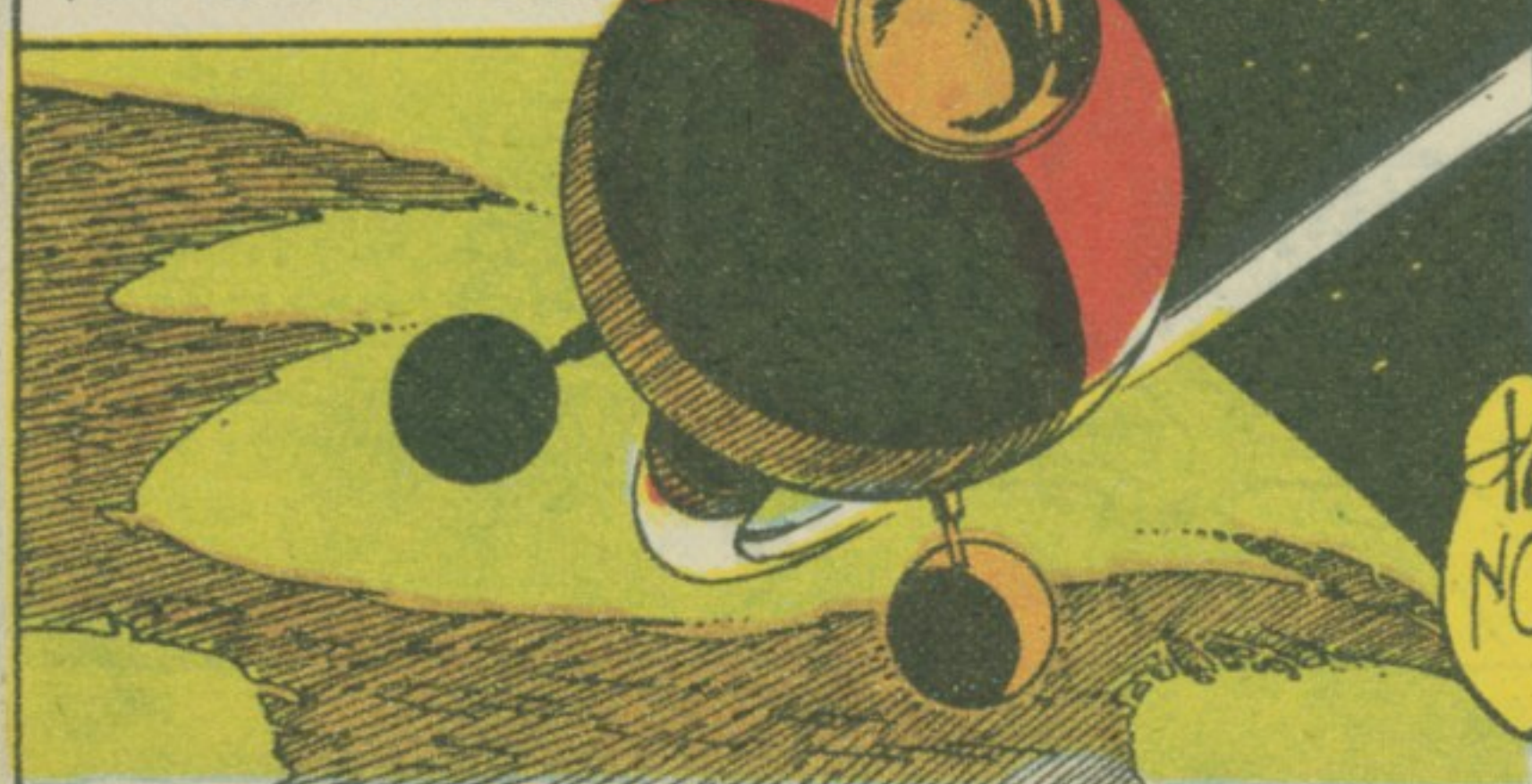

ХОПИ ЈЕ
УСНИО.
ЛЕТЕЛИЦА
ЈЕ
НАСТАВИЛА
ПУТОВАЊЕ
ПО
НОВОМ
КУРСУ...

© King Features Syndicate, Inc., 1971. World rights reserved.

У ПЛАНИРАНО ВРЕМЕ СВЕМИР-
СКА ЧИГРА СЕ ПРИБЛИЖИЛА СВОМ
ЦИЉУ. АЛАРМ ЈЕ ПРОБУДИО ПОСА-
ДУ. ЛЕТЕЛИЦА ЈЕ ЗАУЗЕЛА
ПОЛОЖАЈ ЗА
ПРИСТАЈАЊЕ...

ЧУДНО... НИКАДА
ДО САДА НИСАМ
САЊАО ЗА ВРЕМЕ
ОБАМРЛОСТИ, А
САДА САМ УСНИО
НЕВЕРОВАТАН
САН!

Paul
NORRIS
5-30

ЉУДИ, ПА ОВО НИЈЕ ЗЕ-
МЉА! ПРОВЕРИТЕ БРЗО
КОМПЈУТЕР! НЕШТО НИ-
ЈЕ У РЕДУ!

ИДУКЕГ ПЕТКА:
НА ЦИЉУ

Рип Рип Рип:

КУБИЦА У ШВЕДУ

Најдражи
мој Ромео,
из твој последњег
писма видим да и
ми објавиш некадаш-
ног и бесмисленог
најбољег пријатеља
на своме месту. Ја
сам да те на њега
писујем, која зраки из
твојих писа-
ма.

ЗВОНЦЕ?
СТАЛНО
МЕ НЕ-
КО ПРЕ-
КИ-
ДА!

ЗДРАВО,
ДЕЗМОН-
Д? ГДЕ
ЈЕ
РИП?

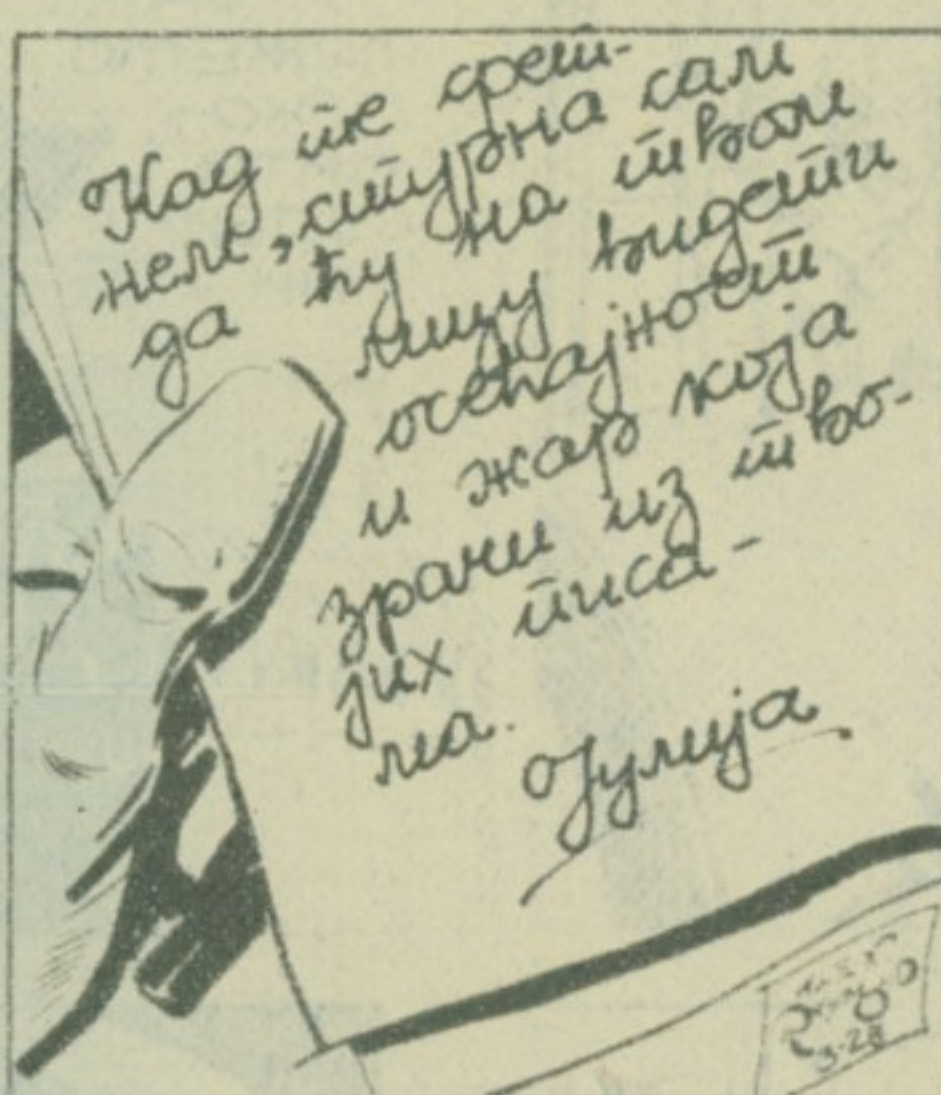
ОДМАХ БУ
ГА ПОЗВАТИ,
ХАНИ?

НЕШТО
СЕ УШЕ-
ПРТЉАО...
СИГУРНО
САМ ГА
УХВАТИ-
ЛА КАКО
ЧИТА
РИПОВУ
ПОШ-
ТУ...

... И
ТО
ЈОШ
ПИСТО
НАПИ-
САНО
ЖЕН-
КОМ
РУКОМ...

Над ње сре-
ћен, сигурно сам
да те на твојим
писмима осећајно
и жарко која
зраки из тво-
јих писа-
ма. Јулија.

ЗДРА-
ВО,
ХА-
НИ?

ЗДРАВО!
МОРАМ
НЕШТО
ДА ТЕ
ПИТАМ...

КО ТИ ЈЕ ТА ТУЦ-
КАСТА ЈУЛИЈА С
КОЈОМ СЕ ДОПИСУ-
ЈЕШ, ДРАГИ РО-
МЕО?

ДАЈ
МИ
ДА
ВИ-
ДИМ

ХММ... ВЕК ТРИ
ПИСТА ЈЕ ДО-
БИО ОВЕ НЕДЕ-
ЉЕ... ЛУБОМОР-
НО ИХ СКРИВА
ОД МЕНЕ?

НЕ ИЗВЛА-
ЧИ СЕ
НА
ДЕЗ-
МОНДОВ
РА-
ЧУН?

ИЗВИН'ТЕ... ЗА-
БОРАВИО САМ
ОВДЕ
ЈЕДНО
ПИСТО...

ДОШАО
ЈЕ ДА ТЕ
ИЗБАВИ?
НЕ МИС-
ЛИШ ВАЉ-
ДА ДА БУ
ПОВЕРОВА-
ТИ ДА ЈЕ
ДЕЗМОНД
ТАЈ РОМЕО?

ОНДА
ГА ДОВОЉ-
НО НЕ
ПОЗ-
НА-
ЈЕШ...

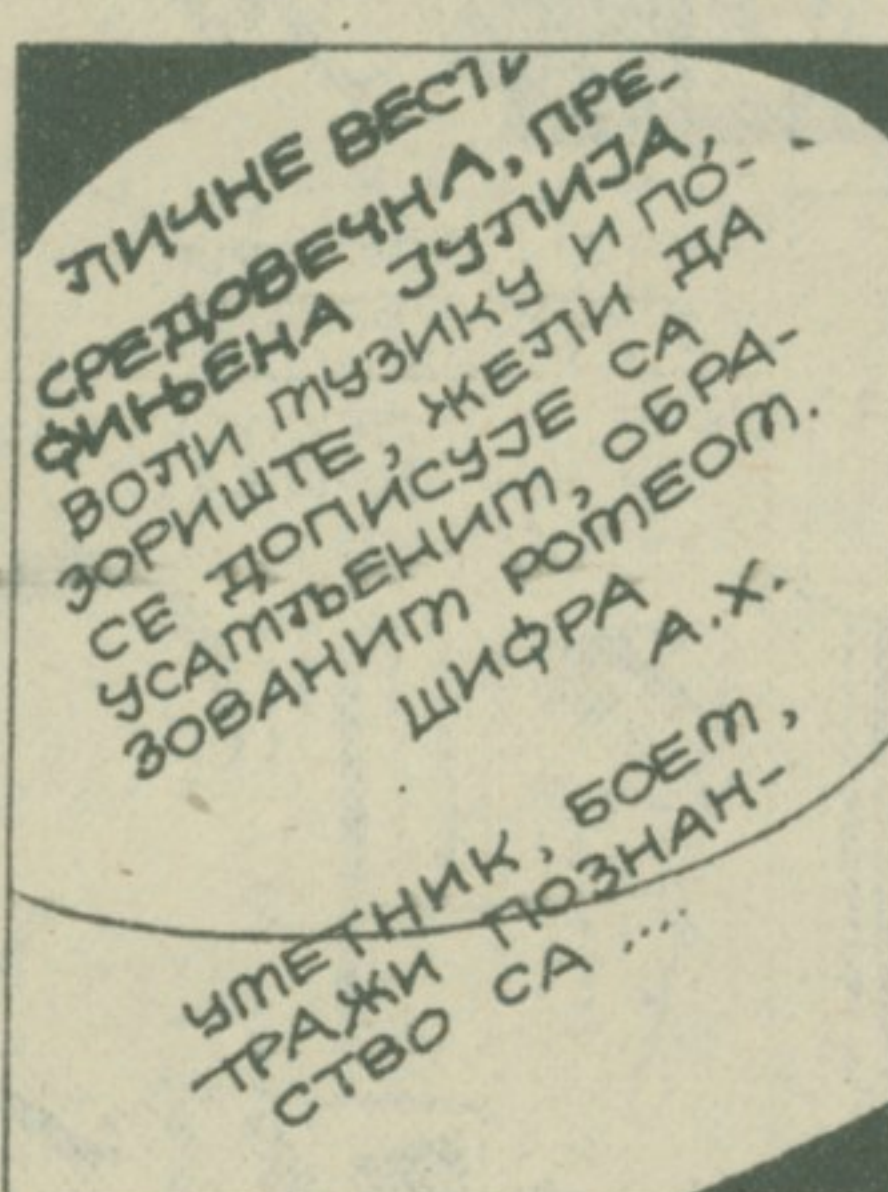
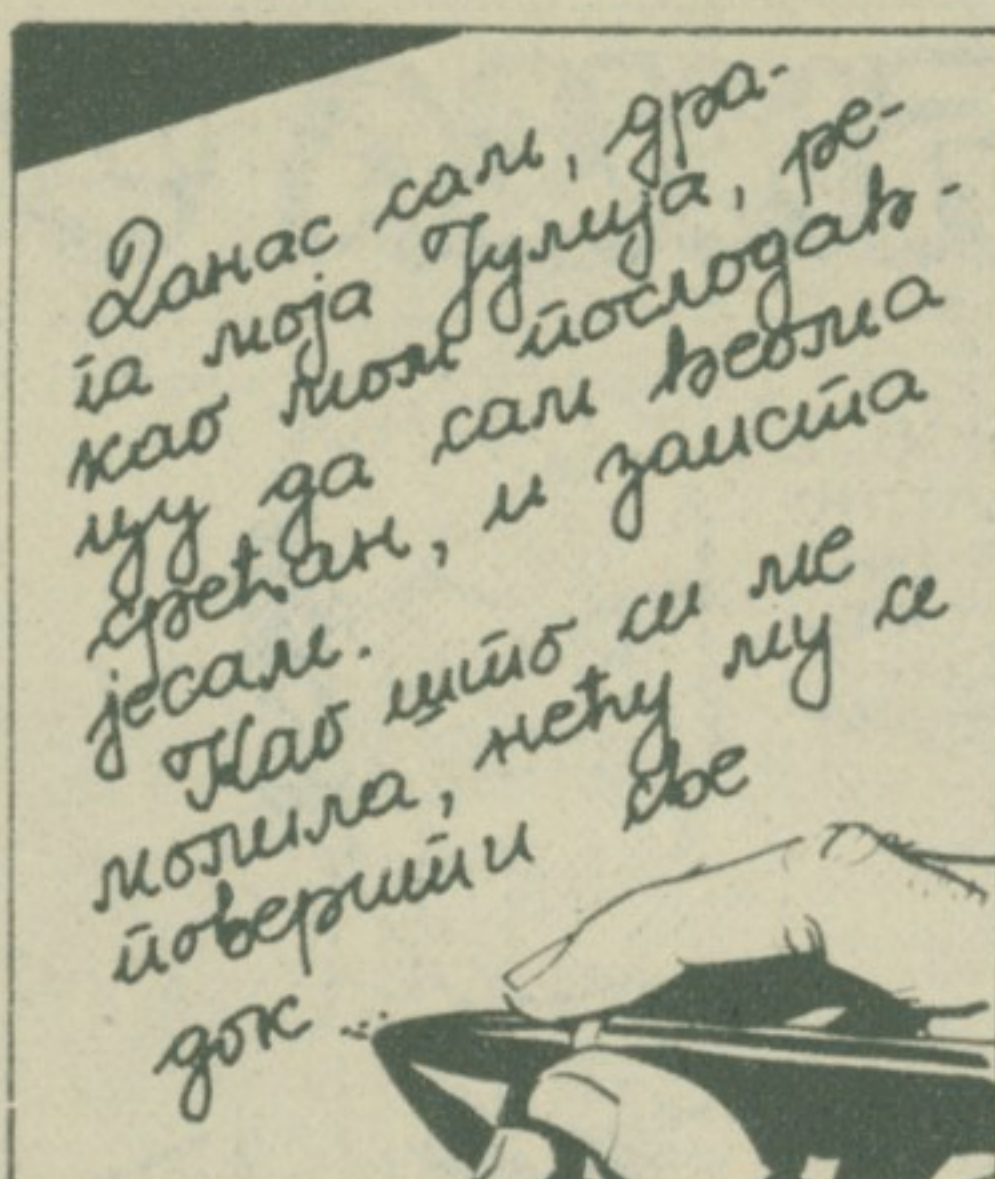
ДЕЗМОНД ЈЕ У
МИСТИМА БИО
ТАКО ОДСУТАН
ДА ЈЕ ЧАК И
МАЈОРА ЗАБО-
РАВИО ДА НА-
ХРАНИ...

СВАКЕ ВЕЧЕРИ ЗАКЉУ-
ЧАВАО СЕ У СОБУ И ДО
ДУБОКО У НОЋ НЕШТО
ПИСАО...

ИМАО ЈЕ И НЕ-
КУ ТАЈАНСТВЕ-
НУ ФОТОГРАФИ-
ЈУ КОЈУ ЈЕ ХТЕО
ДА ОКАЧИ МЕЂУ
ОСТАЛЕ НА ЗИД

ОВА
ЈЕ
КАО
ИЗБАЖ-
КЕ?

САЧЕКАЈТЕ
ДА ЈЕ ВИДИ-
ТЕ ИЗНУТРА?

КАКВА
ДИВНА
КУХИЊА?
СА ОВОГ
ПРОЗОРА
МОГУ ДА ТЕ
ПОСТАТРАМ
ДОК РАДИШ
У ВРТУ?

КОШТА
ШЕШНАЕСТ
ХИЉАДА?
И, АКО ДА-
ТЕ КАПА-
РУ ОД
ПЕТ ...

ДА-
БЕМО
КАПА-
РУ,
ЗАР
НЕ?

ДА, АЛИ САМО АКО
ЈЕ ДОБИЈЕМО ЗА ПЕТ-
НАЕСТ ХИЉАДА?

ДОГОВО-
РЕНО? КУ-
БА ЈЕ
ВАША?

ТО ЈЕ
ДИВНО!
ИМАМО
НАШУ
КУБУ?

НЕ ЈОШ!
ПРВО МОРАМ
У ЊУЈОРК ДА
ДИГНЕМ ПАРЕ
ЗА КАПА-
РУ?

НЕБЕШ СЕ ДУГО
ЗАДРЖАТИ, ЗАР НЕ??
БИДУ ТАКО УСАМ-
ЉЕНА И БЕСПО-
МОГНА БЕЗ ТЕ-
БЕ?

ОСТА-
ЋУ СВЕ-
ГА НЕ-
КОЛИ-
КО
ДА-
НА?

ОТИ-
ЩАО
ЈЕ ПО
ПА-
РЕ
?

НЕ РАДУЈ
СЕ ПРЕ НЕГО
ШТО ЛОВА
БУДЕ У
НАШЕМ
ЦЕПУ?

У ЊУЈОР-
ШКОЈ БАН-
КИ...

ХВАТА?

ИЗ-
ВОЛИ-
ТЕ
-ПЕТ
ХИЉА-
ДА ДО-
ЛАРА?

ВИДИ?
ДА?
ТО ЈЕ
ОН?

ДЕЗМОН-
ДЕ? КАКО
ЈЕ БИЛО
НА ПУТУ?

Д... ДИВНО!
ДОШАО САМ
ЗБОГ НЕКОГ
ПОСЛА, ПА СЕ
ОПЕТ ВРА-
ЋАМ...

БАН

ЈЕСИ ЛИ
ВИДЕО РИ-
ПА? БРИ-
НУО СЕ ШТО
СЕ НЕ
ЈАВЉАШ?

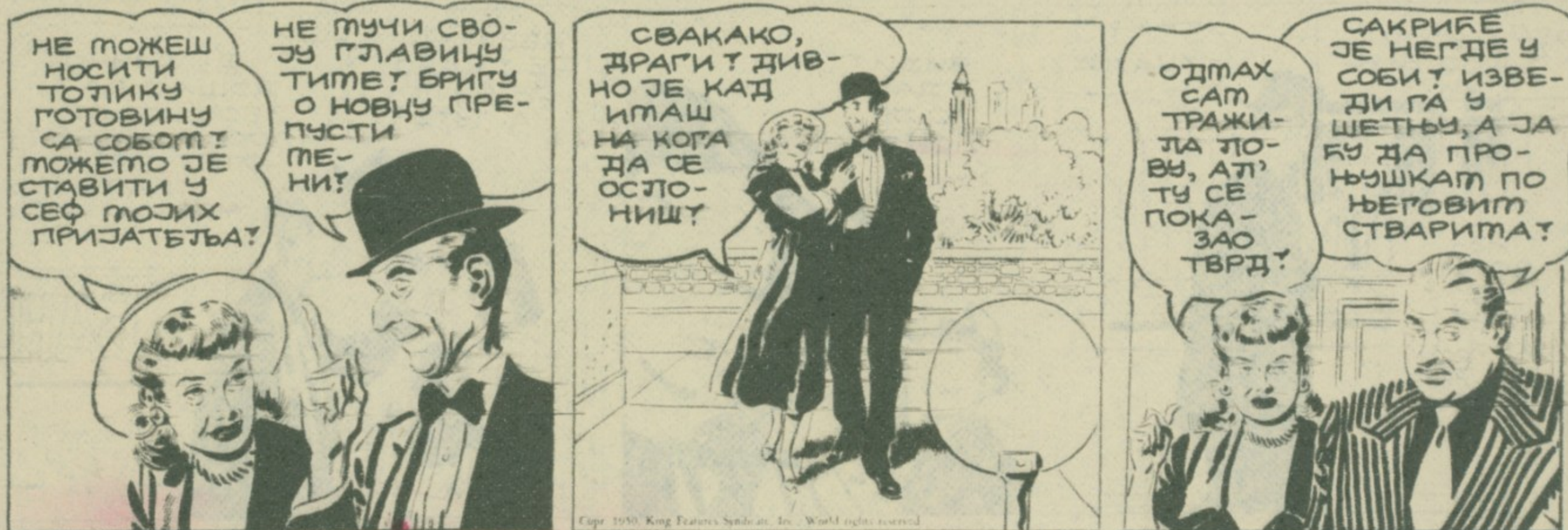
НЕКУ ИМАТИ
ВРЕМЕНА ДА
ГА ВИДИМ?
ИЗВИНИТЕ
МЕ, ЖУРИМ
НА ВОЗ...

ЧУДНО...
КАО ДА МЈ
ЈЕ БИЛО
КРИВО ШТО
МЕ ЈЕ
СРЕО...

Е, БАШ НИ-
САМ ИМАО
СРЕБЕ...
ШТА РЕ САД
РИП ПОМИС-
ЛИТИ?

РИПЕ,
СТАРИ
ДРУЖЕ?
ШТА СЕ
КУВА?
НЕШТО
ЗАНИМ-
ЉИВО?

ЗА САД НЕ,
АЛ' КО ЗНА?
ПОТРЕБНА
МИ ЈЕ
ПОМОЋ!

ПОТСЕБА
ЛИ ТЕ ОВА
СЛИКА НА
НЕКОГА?

НЕ ... А
КО ЈЕ
ТА
ДАМА?

ЗОВЕ СЕ
ЈУЛИЈА
И ЈЕДНА
ЈЕ ОД ОНИХ
УСАМЉЕ-
НИХ...

ЧЕКАЈ...
КАО ДА
МИ ЈЕ
ПОЗНАТА...
ПРОВЕ-
РИКУ?

ЕВО! ОВО ЈЕ
БИНГО ЧУЛИ?
ПИСАЛИ СМО
О ЊОЈ ПРЕ НЕ-
КОЛИКО МЕ-
СЕЦИ?

ТОГА
САМ СЕ
И БО-
ЈАО!

ИЗВУКЛА СЕ ЗА
ДЛАКУ? УПЕЧАЛА
ЈЕ НЕКОГ ПРЕКО ПИСА-
МА, А ОНДА ЈЕ ТАЈ НЕС-
ТАО? СВЕ ЈЕ УКАЗИВА-
ЉО НА ЊУ, АЛ' НИЈЕ
БИЛО ДОВОЉНО
ДОКАЗА...

ДА ВИ-
ДИМ ТАЈ
ЧЛА-
НАК?

ДОБРО,
АЛ' ХОЋУ
ЕКСКЛУЗИВ-
НО ПРАВО
НА ТАЈ СЛУ-
ЧАЈ КАД
СЕ ОКОН-
ЧАТ?

ВАЖКИ,
АЛ' СЕ
ИСКРЕНО
НАДАМ
ДА НЕЋЕ
БИТИ УБИ-
СТВА?

НИСАМ НА-
ШАО ЗЕЛЕМ-
БАРЕ? ПАРЕ
СУ КОД ЊЕГА?
ПРЕДУЗ-
МИ НЕШ-
ТО?

У ПРА-
ВУ СИ?

ПОЗОВИ ГА
ТЕЛЕФОНОМ?
НАМАМИ
ГА ОВА-
МО?

ДА, ТВОЈА ЖЕЉА
ЈЕ ЗАКОН
ЗА МЕНЕ?
ОДМАХ
СТИЖЕМ?

МОРАЛА
САМ ДА ТЕ
ВИДИМ,
БИЛА САМ
УЖАСНО
УСАМЉЕНА?

ДИВНО ЈЕ
ЧУТИ ДА САМ
ТИ ПОТРЕ-
БАН ИСТО КО-
ЛИКО И ТИ
МЕ-
НИ?

СЕДИМО И ПРИ-
ЧАЈМО О НАМА
И НАШОЈ
КУКИ-
ЦИ?

ДА...

Dik
Browne

ХОГАР СТРАШНИ

И ДАНАС СИ ПОРАНИО...
ТЕК ЈЕ ЈЕДАНАЕСТ!

АХА... ДАНАС
ИМАМ ЈЕДАН
ВАЖАН
САСТАНАК!

ХМ... КАКО ДА СЕ
ОПРЕМИМ?

ЗНАШ, ТРЕБА ДА УПОЗНАМ ВОЂУ
НАШЕГ НОВОГ НЕПРИЈАТЕЉА!

ПА, КАКО ТИ
ИЗГЛЕДАМ?

ОДУРНО!

ОДЛИЧНО!

ПРВИ УТИСАК ЈЕ УВЕК
НАЈВАЖНИЈИ!

6-12

Dik Browne

© 1983 King Features Syndicate, Inc. World rights reserved.

СТЈЕПАН МИТРОВ ЉУБИША – ЊЕГОШ У ПРОЗИ

ДО ПОСЛЕДЊЕГ ДАХА

МАЈКА ЈЕ
ПОСЛУШАЛА БАБЕ
ГАТАЛИЦЕ И ПО БУРИ
ИЗНЕЛА
НОВОРОЂЕНЧЕ НА
РАСКРШЋЕ. ТАДА
НИЈЕ МОГЛА НИ ДА
ЗАМИСЛИ ДА ЋЕ ЊЕН
СИН НАДМАШИТИ
СВЕ СВОЈЕ
САПЛЕМЕНИКЕ.

Паштровићи су крај и племе у Црној Гори, од Сутомора до Будве. Овај живописни део Црногорског приморја, данас изузетно привлачан за бројне туристе, некада је био на нишану и удару многих освајача који су стизали са разних страна, али увек с истом намером: владати овим важним подручјем јадранске обале. Између Турака и Млечана, Француза и Аустријанаца, Италијана и Немаца, припадници паштровског племена морали су се довијати како су знали и умели да би избегли потпуно уништење пред налетима јачег. Онда када није помагало оружје у помоћ је прискакала паштровска довитљивост и мудрост.

Паштровиће је у ствари, сачињавало дванаест племена, чија се чврста етничка целина изграђивала још од средњег века. Одвојени стеновитим планинама од залеђа разликовали су се од других црногорских племена. Центар или „опћина“ био им је градић Св. Стефан којег су Паштровићи подигли на малом каменитом полуострву ради одбране од Турака.

Међутим, један саплеменик и изданак Паштровића надмашио је све остале бистрином ума, речи тошћу, књижевним даром. И не само то: учинио је врло много да се врлине његовог племена прочују много даље од граница где су живели. То је Стјепан Митров Љубиша.

Ретка је појава у историји наше књижевности која

је по много чему тако нарочита као што је писац познате приповести „Кањош Мацедоновић“ и по животу и по делу.

Самоуки великан

(Иако је познатији као Стјепан, како се најчешће спомиње у читанкама, енциклопедијама, сећањима и другим публикацијама, неки књижевни историчари тврде да се писац у ствари звао Стефан, како се и сам потписивао. Овај проблем ни до данас није у потпуности рашчишћен.)

При крају живота Љубиша је написао аутобиографију, и то у трећем лицу. Но, иако у њој највише говори о себи као о политичару, изнео је неколико занимљивих личних података који немају везе са његовом политичком активношћу. Пишући живим народним језиком, за који се упорно залагао до последњег даха, Љубиша, између осталог, о себи бележи и ово:

„Будући му оцу мрла дјеца у повоју, градске бабе гаталице напуте му матер (Кату Брдареу из Грбља) да изложи на раскршћу прво мушко дијете које роди, како би му се нашла

намјерна кума. Кате послушала бабе и родивши Стефана, баш кад се раздвајала ноћ с даном, предала га још некрштена некој старој примаљи, омотана у сукненијем прњама, да га изложи на улици. Била је ту ноћ жестока смрзлица, а бура зујала да отпада нокат од меса. Наступи у оној невидљелици човјек путник ноготом до чеда, и ваљда би га погазио да примаља иза угла не завикне: „Прими, куме, Бога и светог Јована!“ Тај је намјерни човјек био новорођену крштени кум“.

Пре Љубишиног рођења 29. фебруара 1824. године, његов отац Митар, честит, вредан поморац доселио се из Паштровића у Будву, где је писац и дошао на свет. У живописној Будви Љубиша проводи лепо и безбрижно детињство, али само до очеве изненадне смрти. Тада са непуних четрнаест година, одједном је принуђен да као једина мушка глава у кући брине о мајци и млађој сестри. Оштроумни дечак и поред врло тешког живота, жељан је учења, али где и како кад школа у то време готово и није било. У оно мало приватних

учионица настава се одвијала искључиво на италијанском језику.

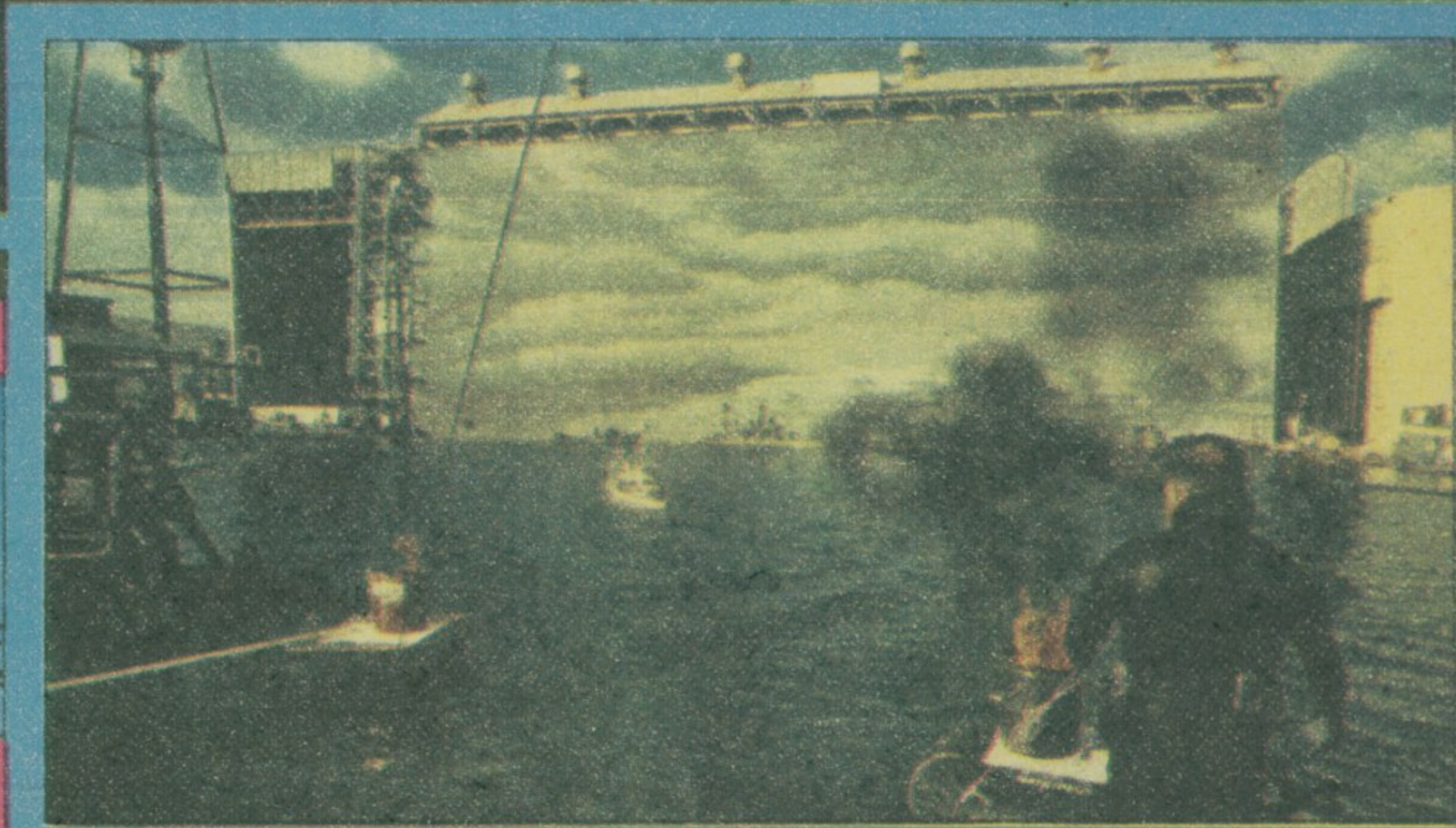
Али, боља је и таква писменост него никаква, и Љубиша научи нешто мало писмености код неког италијанског католичког учитеља. А писати на народном, матерњем језику научио је сасвим сам, попут Вука Караџића, Симе Милутиновића Сарајлије, Његоша, Марка Миљанова.

Међутим, упорном младичу овакав начин школовања није нимало сметао да ускоро, као деветнаестогодишњак, постане секретар будванске општине. На тој дужности Љубиша ће остати пуне две деценије.

За разлику од већине писаца који се већ као младићи огледају у књижевној делатности, за приповедање иначе врло

Можете ли да у једном потезу нацртате приказану фигуру?

ЛАЖНА ПОМОРС

**АВИОНИ БАЦАЈУ
БОМБЕ, БРОДОВИ
ГОРЕ, ЉУДИ ГИНУ,
МОРЕ КЉУЧА А СВЕ
СЕ ТО ДОГАЂА У
ПЛИЋАКУ ГДЕ
ФИЛМСКИ РАДНИЦИ
ДО ПАСА У МОРУ
УПРАВЉАЈУ ТОМ
ТОБОЖЊОМ БИТКОМ.**

мртви, рањени... То је и финале велике ТВ серије „Ветрови рата“ коју је снимала америчка компанија АБЦ.

Сценарио за серију имао је 962 странице куцане писаћом машином, снимање је трајало 13 месеци, било је 1785 сцена, 4000 кадрова, радило се у 406 разних места, учествовале су хиљаде статиста, 250 морнара, сашивено је 50.000 костима, испуцано 305 километара траке. Серија је коштала 40 милиона

ва који су маскирани у ратне, али су главну „улогу“ одиграле много пута умањене макете. Пиротехничари су имали пуне руке посла док су монтирали све пожаре, експлозије, стручњаци за трикове гасили су по плићак, или у чамцима прилазили „запаљеним“ бродовима да би их боље поставили. Иза „бојишта“ било је постављено огромно платно на којем су били насликани небо и облаци да би се

ВОДОВОД ДУГ ХИЉАДЕ КИЛОМЕТАРА

НЕ ДВЕ ВЕЋ ТРИ МУВЕ

Јакушима је мало острво у југоисточном Јапану, а Далма острво које припада Уједињеним Арапским Емиратима. Јакушима је, иако мало по површини, острво пуно планина и висова, на њему расту хиљадугодишњи кедрови, шуме су пуне егзотичних биљака и животиња, а Далма је пустиња окружена са свих страна морем. Ускоро ће Јакушима и Далма бити повезане сталном везом и јапанско острво ће помоћи арапском да се ослободи владавине песка и поново зазелени. Водом са Јакушима заливаће се површине на Далми да би тамо где је вековима била пустиња све поново зазеленело.

Веза која ће се успоставити између ова два удаљена острва биће у ствари танкери који су до сада превозили нафту из извора у Уједињеним Арапским Емиратима у јапанске рафинерије. Деценијама су танкери преваљивали дуг пут морима и океаном и враћали се празни поново на Блиски исток. Онда је неко помислио да не би било лоше танкере у повратку напунити нечим како би се смањили велики трошкови превоза нафте и Јапанци су се одлучили за – воду.

Празни танкери за нафту ионако морају да у своје резервоаре упумпају велике количине морске воде како би били стабилни на немирном мору и када би стизали на одредиште, испуштали су ту воду заједно

са остацима нафте и тако загађивали воду у Арапском заливу. Зато је оберучке дочекан предлог градоначелника градића Јакушима Томарија који је стално размишљао о начину да уновчи воду које на његовом острву има више него у изобиљу. Просечне годишње падавине на Јакушима су 4000 мл али има година када падне и 8000 мл кише за дванаест месеци.

Танкери се, када истоваре нафту, сада заустављају поред Јакушима, у њих се упумпава вода цевима дугим два километра чији је један крај у ушћу реке Амбогава, а када стигну у Емирате вода се пречишћава филтерима од активног угљеника и такозваних филтера од „меке“ керамике, чиме се нафта потпуно уклања и вода остаје чиста и то онако као што је била док је текла коритом далеке јапанске реке.

Овим подухватом једним ударцем убијају се не две него чак три муве, кажу Јапанци. Не загађује се више море у Арапском заливу, превоз танкерима између Јапана и Блиског истока постаје много јефтинији и цена воде у емиратима може осетно да се смањи. Превоз и пречишћавање јапанске питке воде по тони стаје само нешто више од једног америчког долара, а иста та количина воде кад изађе из постројења за десалинизацију како се сада најчешће добија вода на Блиском истоку, стаје више од два долара. Извоз воде већ је почео и ове године танкерима ће се превести две хиљаде тона воде из Јапана, а ако све буде у реду ускоро ће се превозити и много више

Д. М.

КА БИТКА

Кад гледаоци на малим Екранима посматрају како јапански авиони нападају америчку флоту у Перл Харбуру – што је означило и улазак САД у други светски рат – застаће им дах, јер приказ је страхан. То је пакао: експлозије бомби и торпеда парају ваздух, бродови и докови лете у ваздух, море кључа, а по њему

долара (400 милијарди старих динара). Главну улогу игра Роберт Мичам који је за то добио округло милион долара (10 милијарди старих динара).

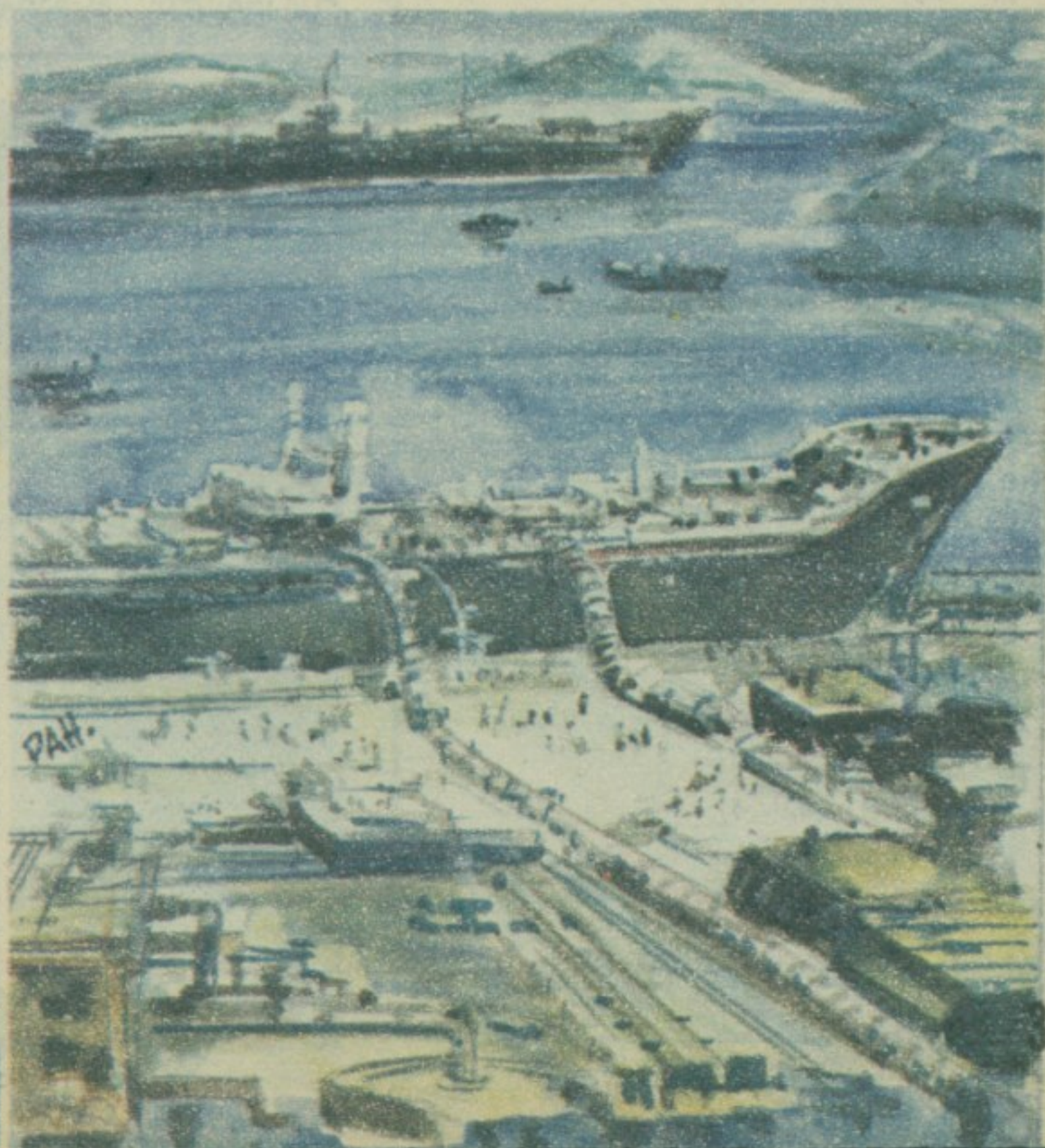
Завршна сцена снимљена је у Хјуини, бази америчке ратне морнарице.

Коришћено је више старих, расходованих бродо-

прикрили докови и зграде иза њих.

И критика и гледаоци тврде да су сви трикови савршено успели и да су сцене јапанског ваздушног напада на Перл Харбур у ТВ серији „Ветрови рата“ – језиво стварне.

П. Т.

У МОДИ СУ ТАНДЕМИ

WHAM!

Није чест случај да два момка, која пре важе за аутсајдере него што би их неко прогласио за фаворите, преконоћ са дебитантским албумом доспеју на сам врх британске листе најпродаванијих албума и при том са трона „очисте“ тако велико име као што је Полис. А то, управо то, је пошло за руком Џорџу Мичелу (**George Michael**) и Ендрју Ридлеју (**Andrew Ridgeley**) који под именом Уем? (**WHAM!**) делују две године. Њихова заједничка склоност према фанку, соулу и диско звуку обојена новим технолошким и модним тоновима наишла је још прошле године на одобравање младе генерације поп потрошача. Каријеру су изградили серијом веома добрих синглова (**Wham Rap**, „**Young Guns**“, „**Bad Boys**...“) уз обавезан гарнирунг властите музикалности и доброг изгледа. Овог пролећа почело се о њима нашироко причати и писати. Енглези су постали поносни на своје „плавооке соул момке“ који тако

елегантно али и жестоко нуде ново и атрактивно паковање за музику која је изгледала као стара мода. Почетком јула објављен је први албум „Фантастично“ (**Fantastic**). Пред њим су сви задивљено стали. Штампана се почела такмичити у дељењу комплимената: „идеална музика за сунце, песак, море и журеве“, „експлозиван звук са много енергије и смисла“, „Американци и сви остали, припазите се! Долазе они који знају само за победе!“ Публика се слагала са критиком и албум је у рекор-

дном времену стигао на сам врх. Ако је то и било неочекивано за неке пратиоце збивања онда слушање снимљене музике разбија сваку сумњу. То је звучни избор за нову генерацију исто као што је и изглед Џорџа и Ендрјуа једна нова (а већ одавно позната) могућност изгледа обичних момака: беле мајице, фармерке, беле сокне, мокасине и обичне кожне јакне. Како успех изгледа једноставан и обичан. А како малобројнима полази за руком да га досегну. Малобројни су, и то треба нагласити, талентовани, полетни и енергични као Уем!

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

**АНЂЕЛИ НАС ЗОВУ ДА ИМ
СКИНЕМО КРИЛА**
Музика и текст: Крешимир
Блажевић
Изводи: The Animatori

Згодне цуре се спуштају у град
кажи тко кажи тко
може хтјети нешто друго
сједимо и гледамо у њих
кажи тко кажи тко
може хтјети нешто друго.

Сунце нас зове да приђемо ближе
анђели нас зову да им скинемо
крила
за то не треба ти ваљани разлог
за то не требају филозофије
оне хоће исто што и ми
оне хоће исто што и ми.
Сједимо и пијемо а ноћ пада
тко кажи тко
може хтјети нешто друго
мислимо да нисмо доста добри
али тко али тко
може рећи нам то.

Мјесец нас зове да приђемо ближе
анђели нас зову да им скинемо
крила
за то не треба ти ваљани разлог
за то не требају филозофије
оне хоће исто што и ми
оне хоће исто што и ми.

Како
су
два
двадесетогодишњака
својом
првом
лп
плочом
доспели
на
сам
врх
популарности?

ДИСКОГРАФИЈА ДИСКОГРАФИЈА

J. J. CALE

Ветеран америчке сцене Џеј Џеј Кејл (J. J. Cale) почео је, занимљиво, као хард-рокер. Своју садашњу музичку оријентацију, неку чудну мешавину ритма и блуза, кантрија и блуза која даје дивне, али, на жалост, недовољно признате резултате, дугује власнику једног бара у којем је свирао на почетку каријере: „газда“ му је пришао и рекао: „Код мене се то не свира!“ и Кејл се окренуо музици у којој је постао прави мајстор. Његове плоче важе за праве бисере такозване „лаид-бацк“ (опуштене) музике.

„Naturally“ (1971)
„Really“ (1972)
„Okie“ (1974)
„Troubadour“ (1976)
„5“ (1979)
„Shades“ (1981)
„Grasshopper“ (1982)

НОВА ПЛОЧА

„GUITAR WARS“ – РАЗНИ ИЗВОЂАЧИ (CDS-SUZY)

„Електрична гитара је, више него било који други инструмент, симбол генерације.“ Те речи не само да објашњавају феномен шестожицаног инструмента „убоденог“ у струју већ и разлог за издавање ове најновије, у низу већ познатих, колекције која садржи снимке група и гитаристичких асова. Јасно је, постоје и бољи мајстори од овде увршћених али ова плоча врло добро илуструје у ком се правцу креће најпопуларнији инструмент у овој деценији, разуме се, унутар рок музике. На плочи су заступљени Сантана, Лавербој, Блу ојстер калт, Џудас прист, Џерни, Френк Марино, Џо Пери и Били Барнет.

РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИЦЕ!? РОКЗНАЛИ

ЗАНА: Колико их познајете?

- Да ли знате када је група основана?
а) 1976. године
б) 1978. године
в) 1980. године
- Пре него што је добио садашње име, састав се звао:
а) Београд
б) Сутон
в) Елипсе
- Како се зове њихов први хит сингл?
а) „Наставнице“
б) „Света“
в) „Јутро ме подсећа на то“
- С којом песмом су наступили на фестивалу „Београдско пролеће 81“?
а) „Наставнице“
б) „Он“
в) „Лето“
- Њихов први албум звао се:
а) „Лоше вести уз реге за пивску флашу“
б) „Додирни ми колена“
в) „Он“
- Текстове за групу пише:
а) Радован Јовићевић
б) Зана Нимани
в) Марина Туцаковић
- Зана снима за:
а) РТБ
б) Југотон
в) РТ Љубљану
- Бивши басиста групе Богдан Драговић основао је састав под именом:
а) Лаки пингвини
б) Ратници
в) Зана
- Нови басиста зове се:
а) Милош Стојисављевић Џајгер
б) Слободан Сврдлан
в) Бранко Исаковић
- Група се тренутно налази у Шведској на снимању трећег албума:
а) тачно
б) нетачно

ТАЧНИХ ДЕСЕТ: 1.а; 2.б; 3.а; 4.а; 5.а; 6.а; 7.б; 8.а; 9.а; 10.а

ФОТО-ПРИЧА

SPANDAU BALLET

Једна од најпопуларнијих енглеских група уједно је позната и по својој елеганцији. Диктирајући новоромантични звук они су успели да пласирају и одговарајућу моду. Све то изгледа помало застарело али из дана у дан наилази на све већи број поклоника. Иначе, група са својим трећим албумом („True“) већ шест месеци „хара“ листама популарности.

SPANDAU BALLET

КАКО
ДА
ИМ
ПИШЕМ

Black Sabbath

c/o Worldwide Artists, 39 South Street, London W1, England

Lou Reed

c/o Dennis Katz, 110 East 59th Street, New York 10022, USA

Драгана Шарић Војислава Илића 27, 11000 Београд

НАЈВЕЋЕ БОГАТСТВО

„Све што сам увек имао била је слобода. Увек сам, значи био довољно богат.“
Боб Марли

КАКО
САМ
ПОЧЕО

ДРАГО МЛИНАРЕЦ

— Први контакт са музиком остварио сам када је мој отац купио радио: имао сам тада четири године. У деветој сам свирао прим у тамбурашком оркестру, а потом флауту у нижој музичкој школи, али нисам наставио средњу јер сам отишао

У мене је
љубав

ИДОЛИ

Влада Дивљан:
— Како бисмо се другачије звали него Идоли? Лепо је то име, име којем сви стремимо, има неки одређени однос само по себи. Може човек њиме да се поноси...
А то да ли га заслужујемо, видеће се на нашој новој плочи. Она ће и публици и нама донети много среће...

РОК ДАТУМ

16. септембар 1925.

На југу САД у делти Мисисипија рођен Би Би Кинг (B. B. King) најзначајнији блуз гитариста и јунак многих белих музичара који су се упустили у свирање „световне црне музике“. Својим начином интерпретације извршио непроцењив утицај на Клептона, Грина, Пејџа, Бека и друге младе људе који су узели гитару у руке. У оквиру својих светских турнеја Би Би Кинг је два пута долазио у нашу земљу где је приређивао изузетне концерте.

у војску. Први јавни наступ имао сам са школским хором: спремили смо оперету „Ивица и Марица“ о цвећу, лептирима и неваљалим шишмишама, у којој сам баш ја играо шишмиша. Нисам имао трему јер нас је било много: сви смо били несташни и вукли смо девојчице за кике...

Прву гитару добио сам када сам напунио седамнаест година. Нешто касније, 1962. године, имао сам и свој први састав: звао се Јутарње звијезде и изводио је само инструменталну музику јер није разгласа, па сам ја пропевао тек 1963, када смо набавили микрофон. Прву свирку имали смо у једном делу Загреба који се зове Стари Врбик, на некој играници, и свирали смо углавном музику Шедоуза (Shadows). С њима сам остао све до 1966, а онда сам направио Групу 220 и с њом постигао своје прве велике успехе.

РОК

ПОЈМОВНИК

Џоџе Џексон (Joe Jackson)

Никада није достигао заслужену славу, али је цењен као један од најзначајнијих енглеских аутора с прелаза из седамдесетих у осамдесете. Самсуки је пијаниста који је стекао значајно искуство свирајући по кафанама, седељкама, журкама, па можда у томе лежи део узрока његове музичке свестраности. Актуелан албум: „Night & Day“ (1982).

Џоан Џет (Joan Jett)

Има иза себе двадесет четири године, каријеру певачице и гитаристкиње у хевиметал/панк саставу Ранавејз (Runaways) и два албума („Bad Reputation“ и „I Love Rock 'n' roll“) који су је избацили у сам врх најпопуларнијих жена рокењрола.

Џрни (Journey)

Формирани још 1973. године, данас су једна од највећих америчких атракција. Групу чине Нил Шон (Neal Schon), гитара, Стив Смит (Jonathan Cain), гитара и клавијатуре и Рос Валори (Ross Valory), бас. Актуелан албум: „Escape“.

Грејс Џонс (Grace Jones)

Многи је сматрају првом дамом популарне музике. Рођена је на Јамајци, да би почетком седамдесетих отишла у Париз и тамо започела своју уметничку каријеру. Најпре је била фото-модел, а онда је дошла на ред обрада песме „La Vie En Rose“ која је постала солидан хит у неким европским земљама, па и код нас. Продор на америчко тржиште обезбедила јој је контроверзна песма „I Need A Man“, али су потом уследила три сасвим незапажена албума и Грејс је тек плочом „Warm Leatherette“ стекла заслужену популарност, коју су наредне „Nightclubbing“ и „Living My Life“ само учврстиле.

ОСИГУРАЊЕ УЧЕНИКА ОД НЕЗГОДЕ

Било да сте у школи, код куће, на улици, спортском терену или на излету, може доћи до повреде.

Мада се већина повреда брзо и лако излечи, за оне које према прописима осигурања остављају трајне последице исплаћује се надокнада.

Ако на почетку школске године уплатите на пример **80 динара** за осигурање од незгоде, осигурани сте годину дана: тада вам за сваки дан изостанка са наставе услед повреде Заједница осигурања „Дунав“ исплаћује **100 динара** дневно.

Добијате и одговарајући проценат од **200.000 динара**, зависно од степена повреде са трајним последицама, као и износ од **10.000 динара** за трошкове у вези са лечењем и опоравком, а које не признаје социјално осигурање.

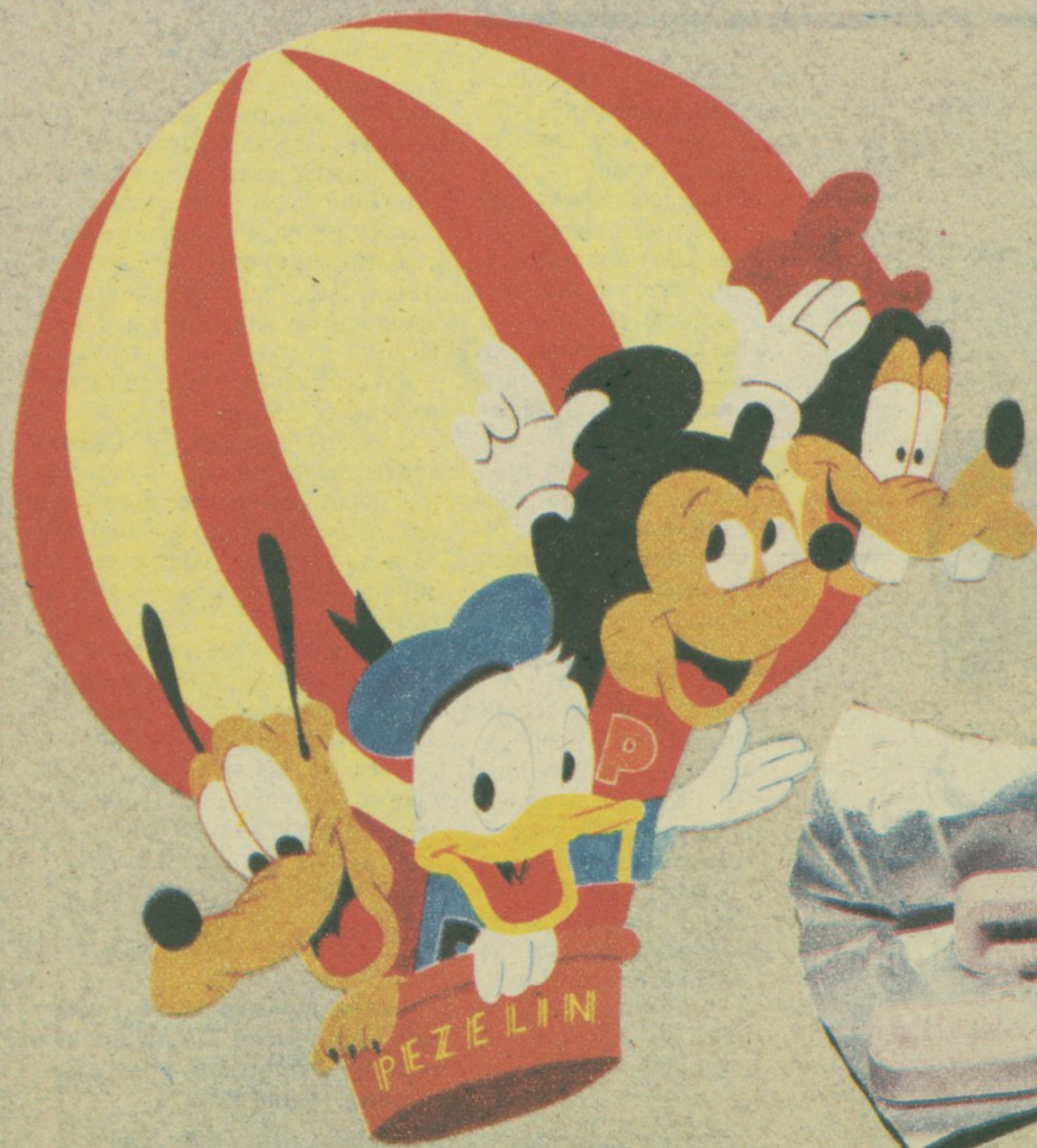
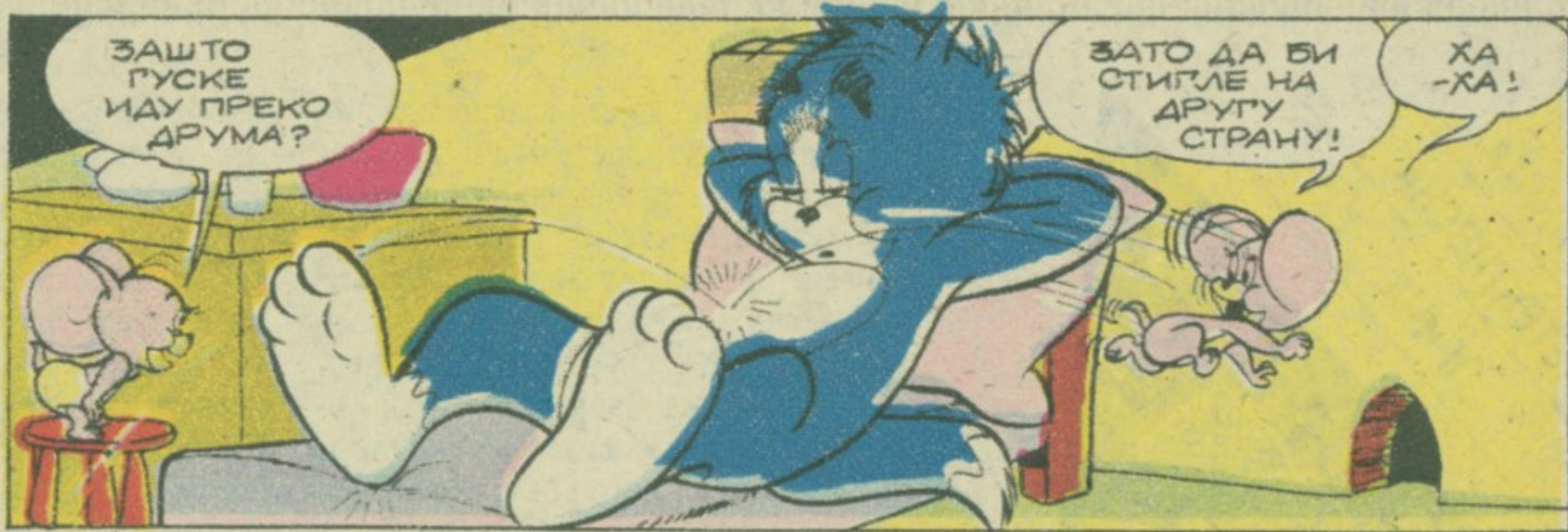
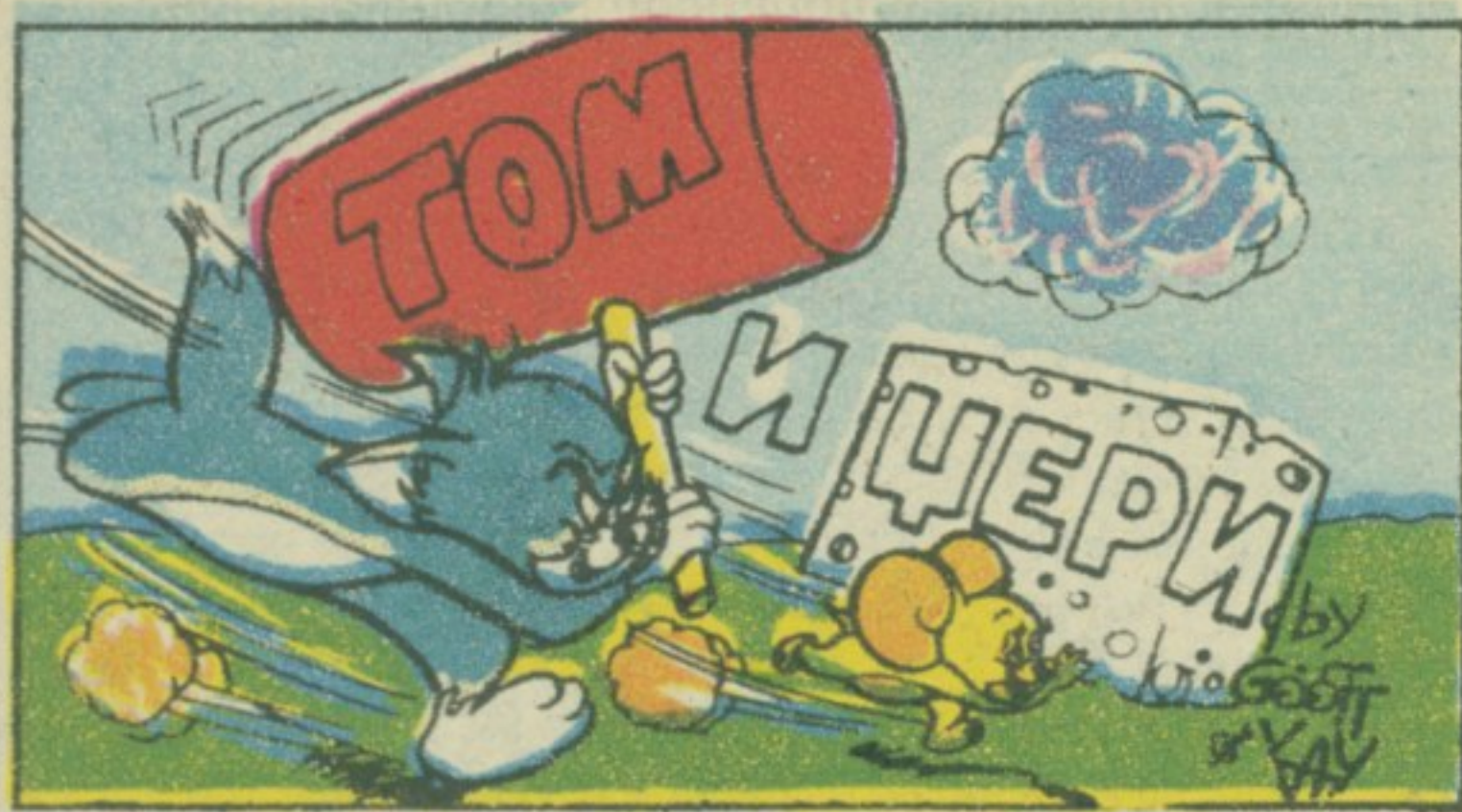
Висина осигураних износа може се уговорити по жељи.

ОСИГУРАЊЕ ЈЕ СОЛИДАРНОСТ, ЈЕР НОВАЦ КОЈИ СВИ УДРУЖУЈУ ИСПЛАЋУЈЕ СЕ ОНОМЕ КОМЕ СЕ НЕЗГОДА ДОГОДИ!

ВАШЕ ОСИГУРАЊЕ

•ДУНАВ•

РЕЗ ФИГУРИЦЕ — ПРИЈАТЕЉИ У ИГРИ!

Рез фигурице Мики, Пата, Паја, Шиља и Плутон вас чекају у трговини. Играјте се РЕЗ фигурама, сладите се Рез бомбонама!

Топло септембарско вече измамило је људе на улици. Прошетавши Кнез Михајловом са пријатељима, Бојан Станић се поздравио и кренуо кући. Улица у којој је становао била је пуста и мрачна јер је густ дрворед кестенова заклањао светиљке. Ваљда због тога и није приметио

познате – поново се огласио младић. – Није ни чудо: последњи пут смо се видели пре шест година. Звали су ме Свилени а ви сте ми показали да и највештији кад-тад долијају. Провео сам четири године у поправном дому и сад сам се, ето, вратио. У истој соби у дому је са мном био и неки Бо-ра: причао ми је да сте ви радили и на његовом случају. Он је био, ако се сећате, „стручњак“ за аутомобиле. Изишли смо из затвора заједно па како није имао где, примио сам га на кратко, док се не снађе и нађе посао.

– Ах, да, сад се сећам – рекао је Бојан. – Само кад смо се последњи пут видели, ти си имао 17 година а сад си израстао у правог момка. Надам се да ме не памтиш само по лошем.

– Ма не, какви – насмешио се младић. – Додуше онда, кад сте ми говорили да то што радим не ваља и да

нуо од породице, родитеља, мирних и повучених људи о којима нико ниједну ружну реч никада није рекао. Имали су скромна примања, али су се баш зато трудили да своје четворо деце изведу на прави пут. Са свима су то успели осим са Милошем. Био је својеглаво дете. Бежао је из школе и своје време проводио на улици не бирајући друштво. Није прошло много а почео је да краде најпре воће по тезгама на пијаци, затим чоколаде у самоуслугу да би онда упознао групу цепароша који нису имали ништа против да га науче свом занату. Колико је он тај наук добро савладао, најбоље је говорио надимак Свилени.

Кад је завршио рад на његовом случају, Бојану је било жао црнпурас-тог бистрооког дечака. Заједно с његовим родитељима покушао је све, али ништа није вредело.

љао нешто око неког мерцедеса стране регистрације. Пришао сам му и затражио личну карту. Одмах је извадио и пружио ми је. Улица је у том делу прилично мрачна и кад сам се машио за батеријску лампу искористио је моју несмотреност и почео да бежи. Потрчао сам за њим али га нисам стигао. Једино што могу да кажем о његовом изгледу јесте да је висок и црномањаст. Срећом, његова лична карта је остала код мене.

Бојан је узео личну карту коју му је пружио милиционер и прочитавши коме припада тужно се насмешио. Свилени је лагао.

Непун сат касније, Милош Пешић је седео на столици преко пута њега. Кад је ушао, једва је и добро вече рекао. Сео је на понуђену столицу и загледао се у врхове ципела.

Бојан је први проговорио.

– Кад смо се оно срели у септембру, поверовао сам ти, Свилени. А ти, опет по старом. Једино си стил променио.

Младић је неко време ћутао, не дижући поглед са пода а кад је најзад проговорио, глас му је промукао.

– Лепо мој отац каже да никада нећу моћи да се отресем прошлости. Откако сам се вратио, нико ми не верује, па ни ви. Чим се нешто догоди, а ви кога ћете прво него – Свиленог.

Без фолирања

Било је истине у овим речима. Ипак, Бојан је наставио:

– Само без фолирања! Не би ти био овде да за то не постоји разлог. Него, реши ми где си био синоћ око десет.

Милош се резигнирано насмешио:

– Знам да ми нећете веровати али, био сам у биоскопу. То наравно нико не може да потврди. После сам отишао у шетњу јер сам желео да будем сам. Нисам баш у најбољем расположењу јер родитељи девојке којом сам желео да се оженим то не дозвољавају. Јасно ми је да ово што сам рекао није за веровање, али тако је било.

– А ова лична карта, је ли твоја? – пресекао га је Бојан.

– Јесте – одговорио је Свилени пребледевши. – Ово што ћу сада рећи је исто тако неверљиво: личну карту сам изгубио још у септембру. Треба-ло је да поднесем захтев и да извадим нову али ме је ово са женидбом помело.

Бојан га је дуго гледао и ћутао. Ло-мио се у себи. Да ли Свилени лаже? Може ли да му верује? И сам се себи зачудио кад је рекао:

– Верујем ти, Свилени, а ако се покаже да је тачно ово што ми је овог тренутка пало на памет, обећавам ти да ћу ићи да разговарам са родитељима твоје девојке.

Знаете ли шта је то Бојану пало на памет? Да ли сте погодили – проверите на страницама „Мале поште“.

**КАД МУ ЈЕ
МИЛИЦИОНЕР ПОКАЗАО
ЛИЧНУ КАРТУ МЛАДИЋА
КОЈЕГ ЈЕ ЗАТЕКАО ДА
ОБИЈА КОЛА,
ИНСПЕКТОР СТАНИЋ
НИЈЕ МОГАО А ДА НЕ
ОСЕТИ НЕКУ ГОРЧИНУ.
ЗАР СВИЛЕНИ ОПЕТ
ЛАЖЕ?**

**ВЕРОВАО
САМ ТИ,
СВИЛЕНИ!**

човека који му је долазио у сусрет. – Добро вече, инспекторе, – обратио му се овај с очигледном намером да застане.

– Добро вече – махинално је одговорио Бојан и загледао се у високог црног младића који му се широко осмехивао. То лице, нарочито очи, биле су му познате однекуд али није могао да се сети одакле.

– Видим да не можете да ме пре-

се оканем ћоравог посла, био сам уверен да ви то онако, по задатку, држите предавање. Тек после сам схватио колико сте у ствари били у праву.

Одметник са 12 година

У међувремену, Бојан се присетио свега у вези са Свиленим. Још као дванаестогодишњак, Милош Пешић, како му је било име, просто се одмет-

– Инспекторе, – тргао га је Милошев глас – па ви ме уопште не слушате. Хтео сам да вам кажем, да вам се похвалим да сам сада занста поштен човек и да се више никада нећу бавити крађама. У дому сам завршио аутомеханичарски занат и захваљујући томе добио сам посао. Ако све буде како треба, ускоро ћу се и ожени. Са родитељима сам се помирио мада они још сумњају да ће од мене нешто бити. Али, да вас више не задржавам: драго ми је што сам вас срео.

На то је Бојан пружио руку и поздравио се с Милошем. Продуживши, осмехивао се: овакви сусрети били су ретки. По изласку из поправног дома многи су настављали по старом. Свилени ваљда неће.

Обијач је црномањаст

Од овог сусрета прошло је неколико недеља а онда је једне вечери, док је Бојан дежурао, на врата његове канцеларије закуцао милиционер чија је смена управо била завршена.

– Хтео бих да вам кажем нешто што ће вас вероватно занимати – почео је чим је сео. – Недавно сте нам рекли да обратимо посебну пажњу приликом патролирања јер су учестала обијања аутомобила. Вечерас сам, пролазећи Ломином улицом приметио младића који ми се учинио сумњив: носио је велику торбу и пет-

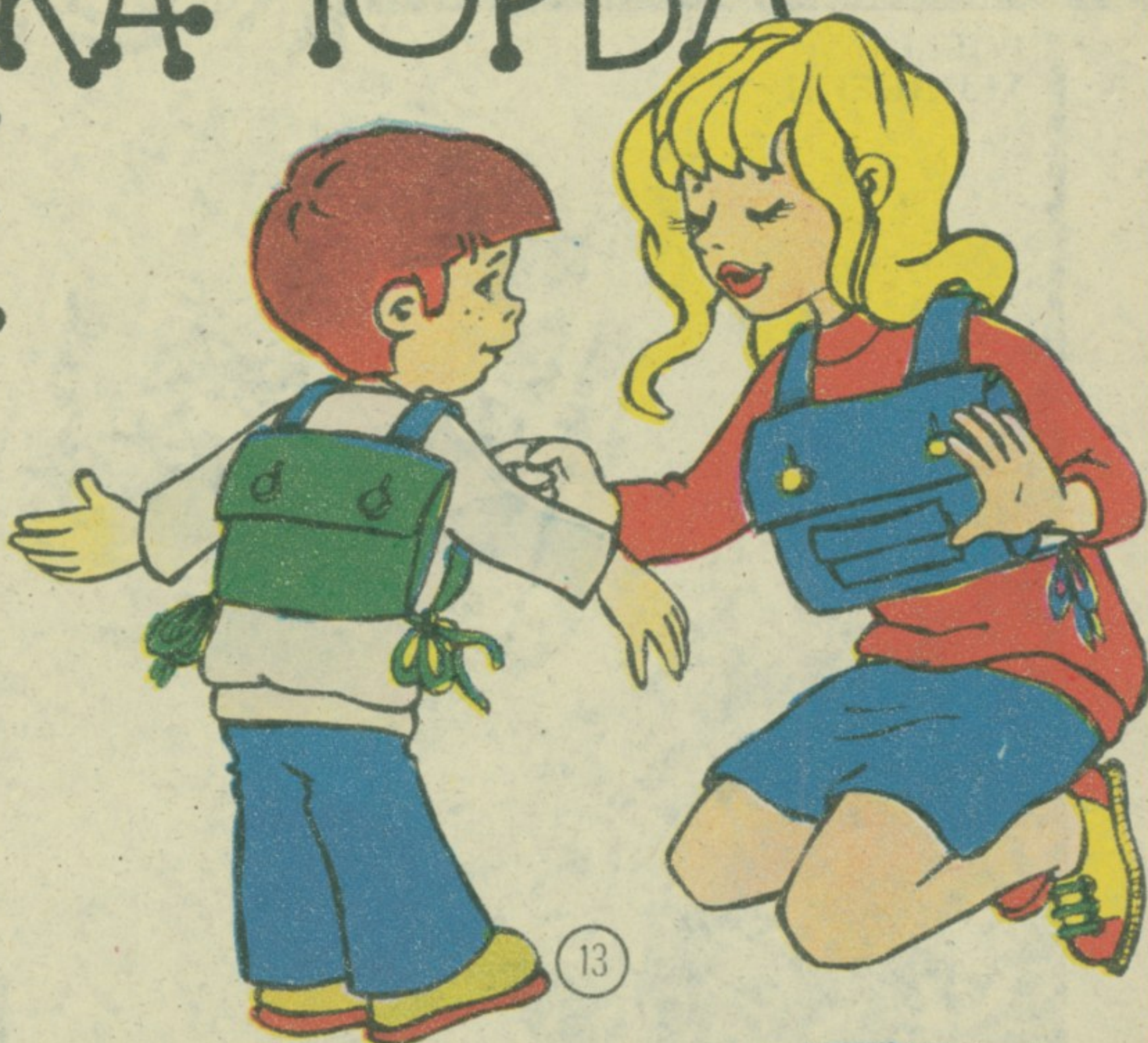
ШКОЛСКА ТОРБА ~ БИСАГЕ

Ово је торба која има низ предности: не криви кичму јер равномерно распоређује терет, лака је и практична за ношење и у њу може да стане више ствари. Састоји се, у ствари, од две торбе (шема кроја дата је на црт. 1) – једна је на леђима, а друга, на коју можете нашити и џеп, на грудима. Ако желите да је понесете у новој школској години, потребно вам је око 1.5 m чврстог платна-тексаса, келера или цираде и исто толико поставе од танког једнобојног платна или шареног цица.

Искројте два комада (као на црт. 1) од платна и два од поставе, ставите тканину и поставу лицем на лице и сашијте (црт. 2) али оставите отвор кроз који ћете преврнути то што сте сашили. Касније отвор зашијте руком (црт. 4). Обе торбе су једнаке и цију се на исти начин.

Од истог платна од кога је торба сашијте две траке, као на црт. 5 где су дате и димензије. Дужину траке одредите према својој висини, треба отприлике да падају као што је приказано на црт. 13. Траку пресавијте по дужини, проштепајте такође по дужини и преврните (црт. 5). На краћем делу шеме означене су рупице за дугмад – посеките их и обрадите као на црт. 6 и 7. Пришијте дугмад а онда ушијте траке које повезују предњу и задњу торбу (црт. 8). На означеним местима (тачка А) додајте мале траке за везивање торбе испод руке, купите готове или их направите од истог материјала од ког је и постава.

На једној торби нашијте џеп са капном или без ње (димензије на црт. 9), а затим склопите и зашијте торбу као на црт. 10. Ако нисте вични отварању рупица, направите гајке за закопчавање (црт. 11). Торбу – бисаге навуците преко главе (црт. 12) тако да напред буде торба са нашивеним џепом која се испод мишке веже са оном на леђима.

ФАНТАСТИЧНА
ПРИЧА

РОБЕРТ
ХЕИНКЕИН

КОЛУМБО НИЈЕ ЗНАО ШТА РАДИ

СЕЋАМ СЕ КАД ЈЕ МОЈ
СТАРИ ГЛАСАО ПРОТИВ
ЛЕТЕЋИХ МАШИНА
ГОВОРЕЋИ ДА ЋЕ ЉУДИ
САМО ЛОМИТИ ВРАТОВЕ
И ДА ДРЖАВА ТРЕБА ДА
СТАНЕ НА ПУТ ТАКВИМ
ЛУДОСТИМА. ЈА НИСАМ
АВАНТУРИСТА, АЛИ
ЗНАМ МНОГЕ КОЈИ СУ
СПРЕМНИ СВЕ ДА
ПРОБАЈУ, БАР ЈЕДНОМ.

Волим да залијем добар посао – рекао је дебелко Барнс задовољно. Наискап, професоре. Ја већ две попио, а ви још ниједну нисте завршили.

Један млађи човек уђе у бар. – Хеј Фред – позва га дебелко. – Ово је професор Еплби, главни инжењер на свемирском броду „Пегаз“... или, боље речено, биће кад брод буде саграђен. Баш сам му продао знатну количину гвоздених полу-га за будућу летећу машиницу.

– Већ сам упознао доктора Еплбија. Моја компанија му је продала прецизне инструменте.

– Да... И, молим вас, немојте ме звати професор или доктор. Добијам утисак да сам много остарио, а ја сам још прилично млад – насмеши се Еплби.

– Тачно – одврати дебелко. – Знате, никако ми није јасна једна ствар: како тако млад човек као ви може да се забије у овако усамљено место?

– Па нисмо могли да саградимо „Пегаз“ на Лонг Ајланду, ово је идеално место за узлетање.

– Да, али то није све што ми не иде у главу. Видите, ја продајем метале. Ви хоћете специјалне полуге и ја вам их продам. Остало ме не интересује. Али, сада, када је посао завршен, реците ми зашто? Зашто сте наумили све то да изведете? Зашто би неко желео да оде на Проксиму Кентаури или било коју другу звезду?

Еплби се љубазно насмеши: – То се не може објаснити. Зашто су се људи попели на Монт Еверест, отишли на Северни пол? Зашто је Колумбо икада кренуо на пут? Нико досад није покушао да оде на Проксиму Кентаури, па ми зато илемо. Ето, то је све.

– Је л’ ти ово схваташ – дебелко се окрете Фреду.

– Ја продајем прецизне инструменте, неко гаји хризантеме, неко гради свемирске бродове... што да не?

Дебелко је изгледао збуњен, бармен му насу још један мартини.

– Је ли, Пит – упита дебелко бармена – би ли ти ишао са овом експедицијом кад би могао?

– Не. – А зашто? – Овде ми је добро.

– Ево вам одговора, Барнс, само изреченог са супротним значењем – климну главом Еплби.

– Неко има дух Колумба, а неко га нема и ту нема никаквог изузетног објашњења.

– Ма, Колумбо није знао шта ради, јер, он је очекивао да се врати, а ви на то и не рачунате: шездесет година... рекли сте да ће толико трајати док тамо не стигнете. Па, можда то нећете ни доживети.

– Тако је, али наша деца хоће. А наши унуци ће се вратити. – Нисте ваљда ожењени?

– Свакако. Само смо ожењене и примили у експедицију. Јер, то је посао за две до три генерације. Имам ћеркицу од три године.

Извадио је слику из новчаника и показао је Барнсу.

– И шта ће бити са њом?

– Она иде са нама, свакако. Али,

сад стварно морам да идем. Знате како је уочи пута...

Барнс није покушао да га заустави. – Ја плаћам ову туру – рекао је Фреду замишљено и забринато.

– Добро, шта ти је – упита га Фред.

– Ма, јеси ли чуо све ово? Добро, ја сам трговац и продајем оно што купаш тражи и не питам зашто. Ако треба, продао бих му и конопац да се обеси, али ово је сувише. Волим децу и не могу да замислим да ће мала слатка девојчица завршити у тој шашавој експедицији!

– А што да не? Њој ће бити боље него њеним родитељима. Она ће се од првих дана навићи на брод, као друга деца на своју улицу.

– Ма, слушај, не мислиш ваљда да ће ово успети?

– Можда и хоће.

– Е, па неће! Ја знам. Немају никакву шансу. Питао сам инжењере у фирми. Девет према десет је да ће изгорети приликом полетања, а ако и изађу из соларног система, ипак неће стићи до звезда. Смрзнуће се, или ће умрети од глади... или, ко зна шта.

– Можда – одврати Фред гледајући Барнса како испија свој пети мартини.

– Ево – настави дебелко – овај наш Пит је паметан човек. Он не би лутао по свемиру и којекаквих звездама. Колумбо... хм, свашта!

Бармен одмахну главом:

– Погрешно си ме разумео, Барнс. Да није било људи као Колумбо, ми данас не бисмо били овде. Ја само нисам тај тип, али зато верујем у успех истраживача и немам ништа против експедиције „Пегаз“.

Барнс је погледао обојицу за баром и без речи кренуо према излазу несигурним кораком.

– Јадни Барнс – рече Фред. – Могли смо бар мало да га подржимо.

– Не – одмахну Пит. – Ја стварно верујем у прогрес и то је све. Сећам се када је мој стари гласао против летећих машина говорећи да ће људи само ломити вратове и да држава треба да стане на пут таквим лудостима. Није био у праву. Ја нисам авантуриста, али знам многе који су спремни све да пробају, бар једном.

– Па ниси ти ваљда толико стар да се можеш сећати времена кад човек није летео.

– Па дуго се ја већ мувам овуда, друже мој. Десет година само на овом једном месту.

– Зар никад не пожелиш мало свежег ваздуха?

– Не. Није га било ни кад сам радио у 42. улици. Овде ми је добро. Стално се нешто дешава: прво атомске лабораторије, па велика опсерваторија, а сад свемирски брод. Али, то није прави разлог. Овде ми се стварно свиђа, то ми је дом. Ево, види!

Подигао је стаклени кљобук са бара и бацио га према таваници. Овај је лагано узлетео, зауставио се тренутно горе, нежно дотакавши таваницу, а затим се лагано спустио на Питов испружен прст.

– Ето, видео си – рече Пит. – Кад сам био бармен на Земљи, жуљеви су ме убијали. Овде сам тежак само десетак килограма. МЕНИ се свиђа на Месецу.

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

аутор	ВОДНИ НАПИТАК	НАРАМЕНИЦА НА УНИФОРМИ	ВРСТА КУПУСНОГ ПОВРКА	ОБЛАСТ ПОДРУЧЈЕ	ДЕЉАТИ ДРВО, КАМЕН	ПЛАКО ИСПАРЉИВАТЕЧНОСТ	ДРВЕНА ОПРАДА, ПЛОТ
ГРУПА ОД ШЕСТ ПЕВАЧА							
МАЛА ОПЕРА							
НАША ГЛУТИНА ИРЕНА							
БОЈНИ ОТРОВ	ХЛАДЊАЧА						
	ЈЕЗЕРО У СССР						
						"БОР"	
						ВРСТА ОБУКЕ	
"ИСТОК"							
ПОСТАЈА							
ГРАБЕВИНА У МЕКИ, БАБА					УДАЋИТИ, ОДСТРАНИТИ (ЛАТ.)		СТАРО ИМЕ ЉУБЉАНЕ
НУЛА		НЕШТО ДОБИЈАТИ, ПРИМАТИ		КРАТКИ МАЧ			
				ЖЕЉА ЗА ЈЕЛОМ			
"ВОЈТ-СЕКУНДА"			ДРАГИ КАПЕН				
			КЊИЖЕВНИЦА ПЕРОНИ				
НЕМАЊЕ ВИДА							
НАШ КОМПОЗИТОР МИЛКО							
ИЗДАТИ						НАКРИВИТИ	
ЈУЦИН О'НИЛ			ДРУГИ				АНДРИЈ ИВО
"ЕЛЕКТРОН-ВОЛТ"			НАША РЕКА				
			ВРСТА ШТАМПА				
ВЕО, КОПРЕНА					ЗИМСКИ СПОРТ		
					СВЕРЊАЦИ		
КОЈИ СЕ БАВИ ЕТИКОМ							НАШ ГЛУТАЦ РАТКО
ЗАПАЋЕЊЕ НОСА, КИДВИНА							
		ПЛАКА НА ВРАТУ КОЊА					
		ПУШКО ИМЕ					
ВАЖАН ЗАЧИН	ШУМСКА КРЕДА				ИВАН РАОС		
	"КИЛОЦИТ"				ПЕСНИК КАРОЉ		
ИСПУШТАТИ ГЛАСОВЕ КАО КВОЧКА							
НАШ ПИТАРИСТ ЈОВАН							

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: сегмент, оплитак, психоза, Тино, он, алав, РИ, њо, ип, и, анализа, Олга, скромно, пригати, Ласал, л, Астрик, ВТ, оро, ананас, ован, СА, касанин, учртати, п, Топит, Авала, и, Тит, ја, исисати.

ОД АВИОНА ЋЕ ОСТАТИ САМО ИМЕ

Аеродинамични тунел Пен-глеја из Вирџиније: ту се испробавају летелице о којима ће се тек чути.

Да ли ће уопште неко пристати да уђе у пластични авион без прозора, са крилима која су само залепљена и, уз то, решеткаста. О чему ће размишљати путници кад схвате да пилот не држи команде у рукама, већ се уз помоћ видеограма забавља нечим што подсећа на садашњи управљач? И ко ће се усудити да седне у авион кад сазна да овај може да остане у ваздуху само дотле док ради компјутер под чијом контролом се налази. Укратко: има више научне фантастике која ће ускоро летети изнад наших глава него што се може наћи у СФ романима.

Јер, шта рећи о авионима којима су крила тамо где се сада налази реп – о летелицама које самостално атерирају, о моторима који сами одлучују о потрошњи горива, о командама које знају и да одбију

МИСЛИМ, ЗНАЧИ ЛЕТИМ

оно што пилот наређује, ако није у праву, о синтетичкој тканини која се користи уместо уобичајених метала и, најзад, о уређајима који омогућују авиону да вертикално узлети, попут хеликоптера и да затим настави лет брзином од неколико стотина километара на час.

Све ово, па чак и много више, већ је практично постигнуто и представља део

настојања да се добије авион који ће бити једноставније конструкције, безбеднији, лакши по тежини и за руковање, економичнији, комфорнији и мање гломазан.

Сав од угљеника

Од времена браће Рајт па до данашњих дана цена авиона се у току сваких десет година учетворостручује што велике кон-

МЛАЗЊАЦИ ВОЂЕНИ
МОЖДАНИМ
ИМПУЛСИМА, КРИЛА
КАО РЕШЕТКЕ.
МОТОРИ КОЈИ САМИ
ОДЛУЧУЈУ О
ПОТРОШЊИ ГОРИВА.
ВЕРТИКАЛНО
ПОЛЕТАЊЕ И
СПЕТАЊЕ... СВЕ ЈЕ ТО
ДЕО НОВЕ
ТЕХНОЛОГИЈЕ КОЈА ЈЕ
ВЕЋ ИЗАЗВАЛА
РЕВОЛУЦИЈУ У
АЕРОНАУТИЦИ.

структуре наводи на заједнички рад и планирање, тако да ће у следећих два-

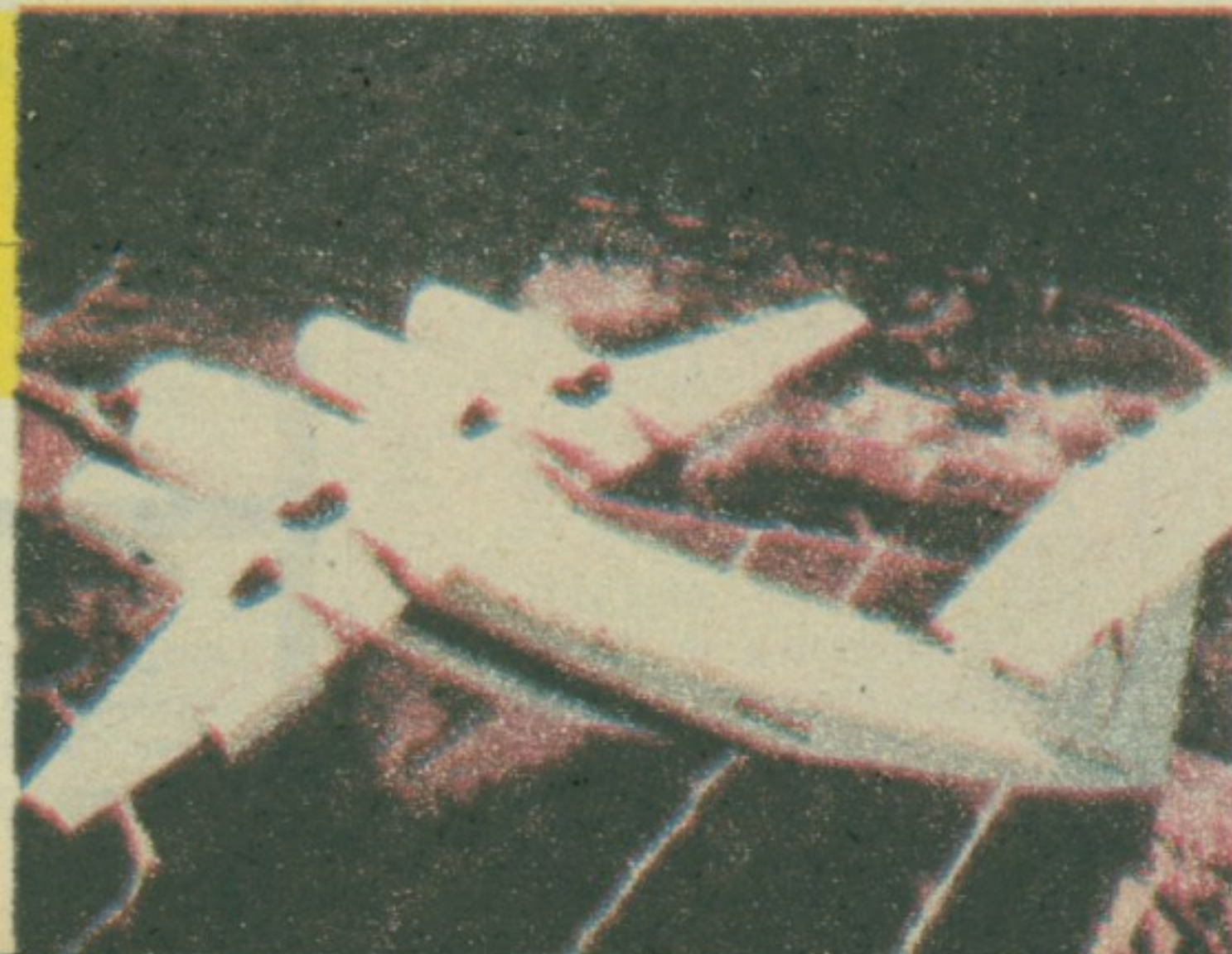
десет пет до тридесет година бити покренути велики планови – сложени и скупи у исто време. Па ипак, све до 2000. године, највероватније, званично неће доћи до измене основног модела авиона и принципа рада: имаће и даље два крила, труп, турбо-моторе на керозин. Неће летети брже нити ће имати револуционарна техничка решења. Бар тако каже Француз Ги Пленије, директор „Аероспациала“, иако се то судара са оним што управо ова фирма тренутно ради на плану хеликоптера: до максимума усавршава технику и користи нове материјале а највише комбинацију угљеникових нити и непробојне тканине „кевлар“ која се потала у специјалну вештачку смолу и очвршћује уз помоћ инфрацрвених зрака.

Лакоћа с којом се ови материјали секу и састављају, лепе један на други и уопште комбинују, пружа конструкторима могућност да добију много више него што се постиже обичном металуршком технологијом која је и много скупља. На пример, вертикални стабилизатор код „боинга 767“, висок једанаест метара, сада је начињен од материјала чврстог као челик и лакшег од алуминијума.

Иста техника биће основ при конструисању авиона који је заиста револуционаран – сав од угљеника! Металне легуре биће употребљене само за механичке везе између крила и трупа, и за неке друге мање делове. Чак ће и

Све сама пластика: „лир фен“ је још у експерименталној фази.

Нови метеоролошки радар који жељене податке свопштава бојом.

елиса бити од пластике, али обложена танким заштитним лимом. Зваће се „лир фен“. Његова савршено глатка површина обезбедиће му огромну аеродинамичку предност. Према речима конструктора авион ће коштати упола мање од обичног млазњака и трошиће шест пута мање горива!

Авио-аутобус

За везивање метала већ се користе специјални лепкови. Калифорнијски „Дуглас“ је недавно испробао један такав авион и потврдио да има четири пута дужи век трајања.

То су материјали. А мотори? Хоће ли и даље бити реактивни – са елисом – на водоник? Врло је вероватно да ће у будућности турбореактори имати делове од комбинованих материјала и керамике, што ће им обезбедити бољи пренос. У међувремену, у мотор је уграђен и мозак! У ствари, компјутер који непрекидно води рачуна о томе шта ће се у њему догађати и ис-

товремено обезбеђује довод горива за његов идеалан рад. Данас један реактор троши 32 одсто мање од мотора из педесетих година, а према стручњацима НАСЕ генерација 1995. смањиће потрошњу за нових четрнаест процената.

Кажу да је најпотребније модернизовати авионе за средње и кратке линије. Јер, услед све већег пораста броја становништва и захтева за комфор, у следећих двадесет година авион ће почети да саобраћа и на најкраћим могућим растојањима. За то су потребне летелице које су економичне и тихе, способне да се спусте на строго ограничени простор. На последњем Салону авијације у Паризу сви су се дивили баш једном таквом авиону, можда пре авио-аутобуса, у ствари експерименталном моделу НАСЕ који је добио име QSRA, што је скраћеница од почетних слова његових карактеристика: довољна му је писта дужине две стотине метара, брже

напушта град, мање га загађује.

...пријатним гласом одговара компјутер

Садашње командне табле, препуне инструмената, биће замењене телевизијским екранима и компјутерским терминалима. Притиском на дугме пилот ће моћи да добије податке који га у одређеном тренутку највише занимају а да му се, при том, не мешају и остали елементи. У случају кvara, несрећног случаја или само лошег функционисања неког уређаја, сам ће активирати помоћне механизме и искључити све што је сувишно.

Повезан са аутопилотом рачунар ће водити авион према плану лета и безбедно колико је то највише могуће. Ради се и на томе да се смањи број чланова посаде. Већ сада су довољна два уместо три пилота. Њихова улога у будућности биће само да контролишу инструменте. Нове команде састоја-

ће се од електричних нити – fly-by-wire – а то је, тренутно, најсавременији начин контроле летења. Из пилотске кабине кретаће само електронски сигнали...

Од електронике се очекује да што чвршће повеже човека и машину. Први корак су гласовне команде:

– Постоље! – каже пилот.

– Постоље спуштено! – пријатним гласом одговара компјутер извршавајући наредбу.

Зато не би требало да вас изненади ни ово: универзитет у држави Јута закључио је уговор, вредан милион и по долара – уз обавезу да конструише систем који ће повезати човеков мозак са авиокомандама. Да би авион кренуо, биће довољно да се у глави пилота роди мисао о полетању!!!

Зар све онда неће личити на остварење Икаровог сна?

Д. В.

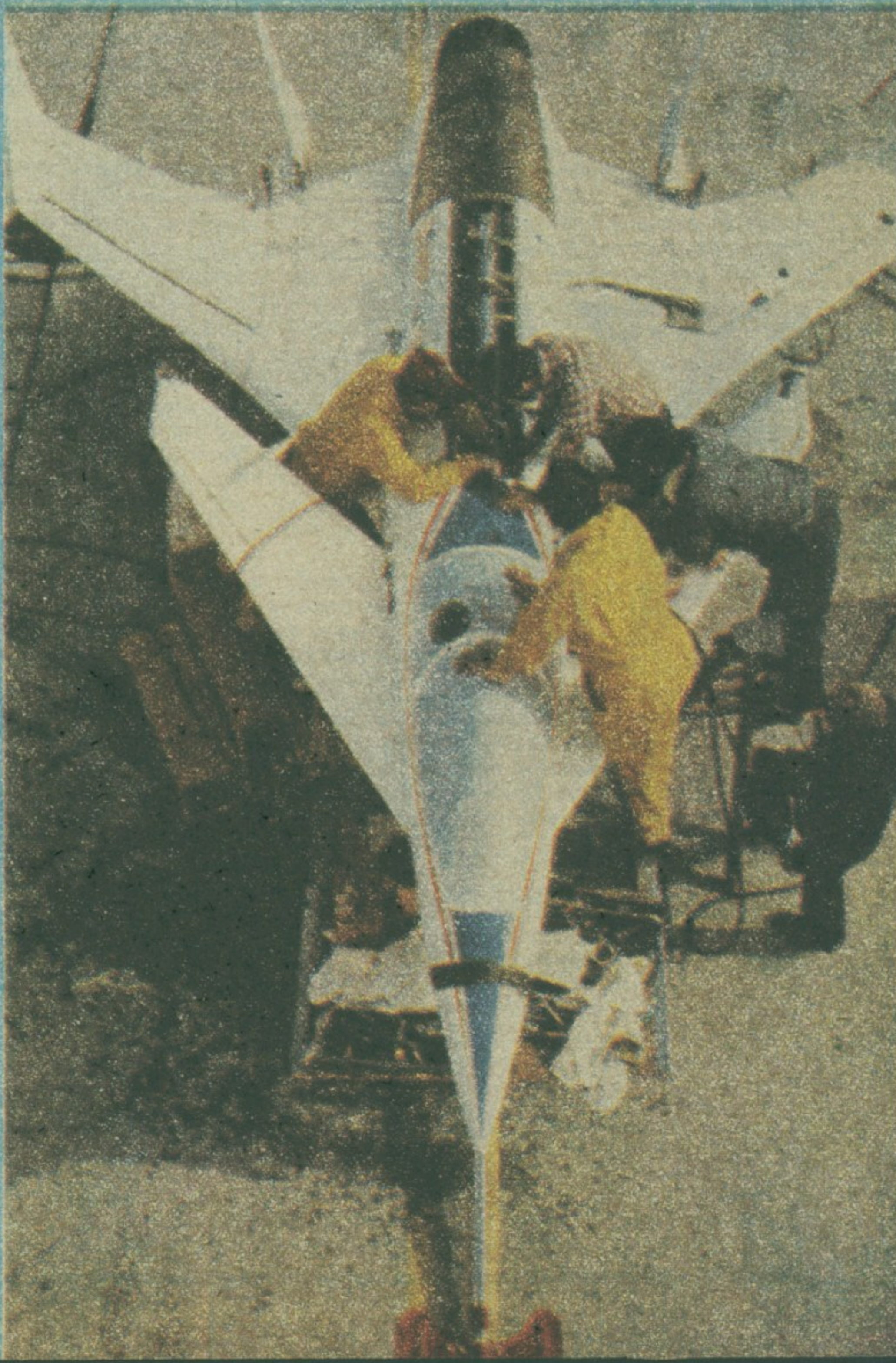

QSRA – авион за мале развољне и мини-аеродроме. Довољна му је писта дужине двадесет метара.

Расел Холс и Бард Елисон, конструктори фирме „Лонд“. Иако и даље тврде да је алуминијум чудо од метала, припремају се да користе легуре које су отпорније и лакше.

Ово је „хвјет“, експериментални авион без пилота.

СУДИЈА ЗА ПСЕ

Како се постаје кинолошки судија?

**МЛАДЕН ПОПОВИЋ,
Буда Томовића 35
Титоград**

Прва два услова су да имаш пуних 18 година и да си члан неког кинолошког друштва. Следећи је да као судијски приправник будеш присутан на пет смотри без обзира да ли су републичког, државног или међудржавног карактера. Затим треба да положиш судијски испит с тим што ћеш се претходно одредити за групу, односно одлучиш да ли ћеш бити судија за рад или екстеријер (изглед) паса. Од тога и зависи које ћеш све испите полагати: у сва-

ком случају обавезни су физиологија, анатомија, правилник Југословенског кинолошког савеза. За детаљнија обавештења као и стицање звања приправника, обрати се Кинолошком савезу Црне Горе који се налази у Даниловграду на Тргу 9. децембра 5.

ВРЕДАН КОЛИКО ЈЕ ТЕЖАК

Имам два новчића од којих је један наш. На њему пише БОГ ЧУВА ЈУГОСЛАВИЈУ а на оном другом BIZALMA AZ OSI ERENY-BEN, па бих желео да знам колика

им је вредност? Наш новчић је од 50 динара а тај други од 5 корона.

**БУРКО МАРТУЉАК,
Челарево**

Оба комада која имаш су од сребра с тим што је наш новчић кован 1938. године и још нема нумизматичку вредност. Вреди онолико колико и сребро које се налази у њему.

Други комад је новац Франца Јозефа од 5 круна који је кован 1900. године у Угарској. Зависно од очуваности вреди од 1.000 до 5.000 динара.

ЦАРИНА И ЗА КОЛАЧЕ

Пре неколико месеци прочитала сам у „Малој пошти“ да се на грамофонске плоче не плаћа царина. Ја сам пре неколико дана добила једну из СР Немачке и на њу морала да платим царину. То ме и није толико зачудило колико што сам за новогодишње празнике платила царину за комад домаћег колача који су ми послали рођаци. Да ли је могуће да и домаћи колачи потпадају под удар царинских дажбина?

Б. Ш. Београд

Могуће је. На све што стиже из иностранства плаћа се царина па и на колаче. Једино чега су ослобођени јесте порез. На грамофон-

РОКЕНРОЛ

Књига за почетнике и рок гитаристе. Рок соло и ритам гитара. Свирање помоћу таблатурног система. Цена 500 динара. Плаћање поузећем. Драговић Новак, пострестант, 11101 Београд

Писмо недеље

БЕЛИ ЛУК ПРОТИВ ХОРОРА

За време летњег распуста гледао сам и у биоскопу и на телевизији хорор-филмове од којих ми се увукао страх у кости. Да вам не објашњавам како се човек осећа сам, у мрачној соби после једног таквог филма. Просто не може да заспи. Срећом, тај осећај страха нестане после два три дана бар код већине људи. Код мене – не. Траје и по месец дана. Када неким случајем сав тај ужас и заборавим, нађем се увече са друштвом и увек неко помене Дракулу а мени онда срце поново сиђе у пете. Моји другови су приметили да се бојим и сада ме стално плаше тако да сам почео да избегавам да се састајем са њима. Престао сам и да гледам те филмове страве и ужаса, али у мени стално тиња страх упркос томе што знам да сви ти вукодлаци, вампири и вештице не постоје. За сваки случај у соби стално држим главицу свежег белог лука и крст испод јастука. Знам и да су те ствари са луком и крстом бапске приче, али без њих не бих могао да заспим. Кад увече негде и креном, обавезно се прекрстим. Како да се ослободим овог страха?

ЧИТАЛАЦ из Лознице

Многи довитљиви људи згрнули су грдне паре на лаковерности, наивности и страху других. Ту пре свега мислимо на писце криминалистичких и научнофантастичних романа, редитеље филмова страве и ужаса у којима они који воле да се плаше могу да виде костуре

како се њишу, чују језиве уздахе, јецаје, шкрипу, да се „пресеку“ пред страшним маскама које се кезе на њих те да се тако, за мали новац, сити накупе страха. Потребно човека да се плаши и ослобађа

страха од великог је утицаја и на данашња филмска кретања. Како иначе објаснити редове или боље рећи колоне гледалаца који стрпљиво чекају за карту за неки филм ужаса. Код људи који су мало осетљивији, мало лаковернији и склонији предрасудама, овакви филмови изазивају осећање страха кога не могу лако да се ослободе. Невоља је још већа ако средиш у којој живи открије тај њихов страх и почне да их плаши још више. Чињеница је да вукодлаци, вампири и остала братија не постоје али је и чињеница да их се ти бојиш. За почетак, размисли шта би изгубио тиме што би престао да се плашиш. Можда више не би имао ритуале као што је стављање крста и белог лука који ти испуњавају време, можда више не би имао шта да радиш или би престао да будеш у центру пажње другова који се својски труде да те заплаше. Размисли, можда ће се твоји духови разбежати.

ску плочу (једну) се не плаћа царина под условом да је ти лично носиш. Ако стиже као пошиљка, није ослобођена плаћања.

НИСУ СЕ НАДАЛИ

Молим те да ми одговориш шта значи моје име и одакле потиче?

НЕНАД, Приједор

Ненад је име које се првобитно давало деци којој се родитељи нису надали, односно која су се неочекивано родила.

ШКОЛА ГИТАРЕ

1. Акорди — Теорија — Мелодије 2. Тотално свирање 3. Модерна музика, хитови, рок — I и II део. Сваки приручник по 220 дин. Попуст 70 дин. за сваки следећи наручени приручник. Плаћате поштару. Васиљевић Милун пострестант 11101 Београд

СВЕТЛОСТ ЗА СИНТЕЗУ

Могу ли биљке фото-синтезу вршити по месечини?

Ш. М.

Карловац

Фото-синтеза је хемијски процес којим се у листу биљке под утицајем Сунчеве, или неке друге јаке, вештачке светлости ствара сва биљна материја из угљен-диоксида и воде. Према томе месечина ту не помаже, ма како јака била.

РЕШЕЊЕ ДЕТЕКТИВСКЕ ПРИЧЕ

У последњем тренутку Бојан се сетио да му је Свилени приликом сусрета у септембру рекао да је за извесно време примио у стан Бору, обијача аутомобила. Овај је, како је касније истрагом утврђено, украо Милошеву личну карту која му је добро послужила кад је срео милиционера.

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Санела Куловић, Титова „Ламела“ Б 19, 72240 Кокањ – има 13 година, воли спорт и музику.

Драгана Димитријевић, Београдска 8, 35250 Параћин – има 13 година, воли музику, сакупља значке и салвете, набија за Црвену звезду.

Ирена Орлић, Ф. Белуловића 22, 51000 Ријека – има 11 година, жели да се дописује са својим вршњацима.

Марија и Николета Ђурица, Даничићева 33/1, 34000 Крагујевац – имају по 12 година, воле рок и панк музику, сакупљају постере, плоче, воле спорт и навијају за Црвену звезду.

Жељка Радак, ЈНА 66, 79500 Ливно – има 12 година, одговара на свако писмо.

Дарко Грдунац, 47280 Озаљ – има 16 година, одговара на свако писмо.

Соња Капетановић, ЈНА 3ц, 79500 Ливно – има 12 година, одговара на свако писмо.

ЛЕК ЗА ПАПАГАЈЕ

✉ „Забавник“ читам већ осам година, а сада ти се први пут обраћам. Пре годину дана купио сам две нимфе, али је једна од њих пре месец дана добила папагајску шугу. Одneo сам је код ветеринара и он ми је рекао да лек не може да се набави у нашем граду али да се обратим „Забавнику“, можда ће ми он помоћи. Иако је то рекао у шали, послушао сам га. Да ли ти можеш да ми кажеш где могу да набавим лек јер не бих желео да ми се и други папагај разболи?

НЕНАД ВЕКИЋ,

4. јула 18/17. Зрењанин

Како су нас обавестили у апотекама „Ветпрома“, лека паротив папагајске шуге нема већ доста дуго. Међутим, нека нада ипак постоји: можда ће ти се јавити неко од читалаца ко такође има папагаје а лек му не треба.

НЕ БАШ ТРАЖЕНЕ

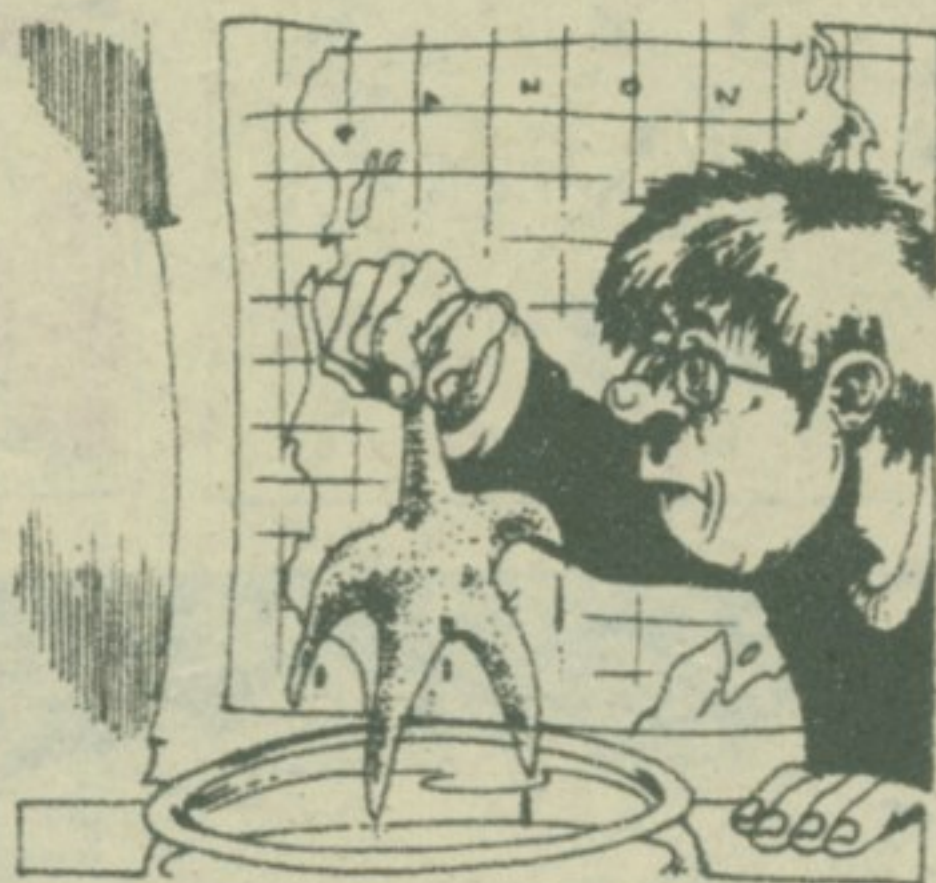
✉ Поседујем медаљу „Црвеног крижа“. На предњој страни пише PATRIAE AC HUMANI-

TATI а на другој се налазе године 1864. и 1914. Такођер имам медаљу на којој је отиснута глава човјека а по рубу исписано: FRANC JOSEPH I KAISER V OSTERREICH KONIG V. BOHMEN ETC APOST KONING V UNGARN. На полеђини је датум 2. децембар 1873. Имају ли неку вриједност?

ЧИТАЛАЦ ИЗ ЛИПИКА

Обе медаље су аустријског порекла. Прва, је издата поводом педесете годишњице „Црвеног крста“, али се из писма не види да ли је израђена од злата, сребра или бронзе. С обзиром да је доста издашно дељена, да је има у великом броју а да сакупљача медаља има мање од колекционара новца, нема неку посебну вредност.

Друга медаља кована је само од бронзе и то поводом 25. годишњице владавине Франца Јозефа I. И она је широко дељена, не за неке посебне заслуге већ свима онима који су били у војној служби на дан ступања на престо Франца Јозефа I (2. 2. 1848).

БОЉЕ ПРИРОДЊАЦИМА

✉ Пошто верујем да имам неколико примјерака морских звијезда које датирају из времена постојања Панонског мора, молим те да објавиш адресу неког археолошког удружења.

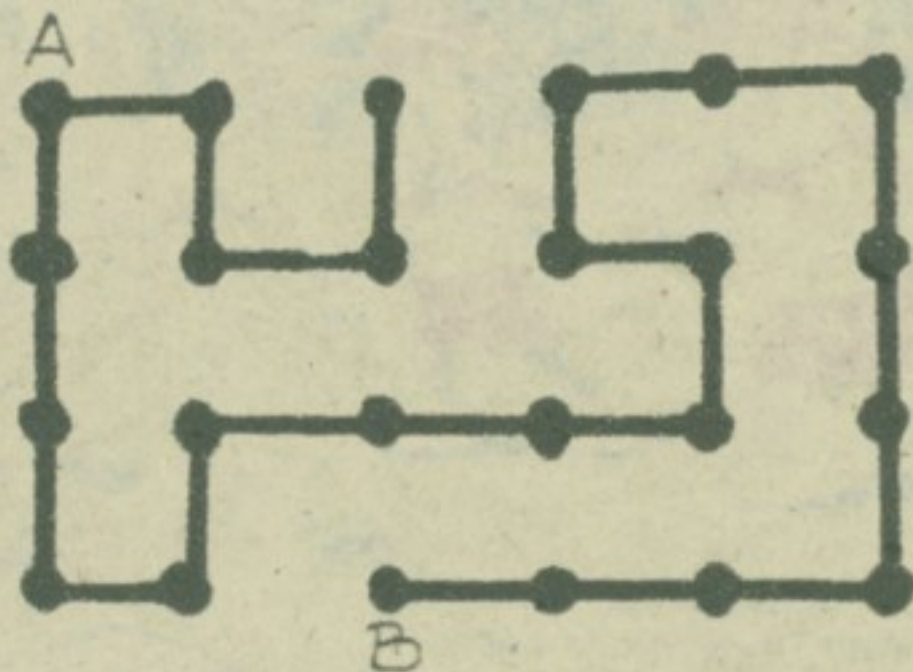
ИЛИЈА БРЧИНОВИЋ,
Ф. Дасовића 52
Брчко

Мислимо да је боље да примерке које имаш однесеш у неки природњачки музеј. Онај у Београду налази се у Његошевој 51. Морске звијезде можеш да понудиш и Градском музеју Сарајева, Светозара Марковића 54.

РЕШЕЊА ЗАНИМЉИВИХ ЗАДАТАКА

17	4	40	28	41
60	25	11	12	24
31	32	19	30	18
14	50	38	26	2
8	21	22	34	45

1

2

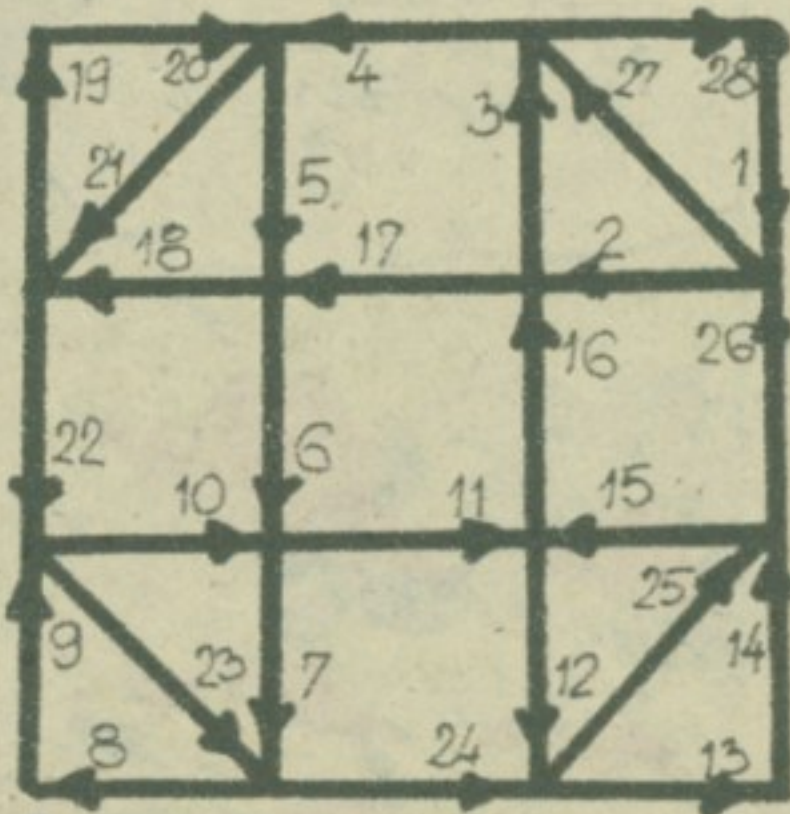
$$(3 \times 2) - 9 + 6 = 3$$

$$(2 \times 3) - 9 + 6 = 3$$

3

1	+	1	:	1
			:	
2	x	3	-	4
			=	
2	+	3	-	4

4

5

КЊИГА
ЗА ВАШ ДОМ
„МАКРАМЕ
У ВАШЕМ ДОМУ“
— колор издање —

Формат: 17 x 24 cm; страница: 240, латиница; тисак: офсетни; корице: колор, пластифициране; илустрације: преко 250 црно-белих и 40 у колору; Посебан прилог у колору
Цена: 350.— динара
Испорука поузећем
Наручбе слати на адресу:
„МАКРАМЕ У ВАШЕМ ДОМУ“
34000 КРАГУЈЕВАЦ, Лоле Рибара 8

Књига „МАКРАМЕ У ВАШЕМ ДОМУ“ садржи 60 прекрасних модела израђених у техници макраме, тј. чворичања.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Први број Политикиног забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Директор НО „ПОЛИТИКА“
Драган Марковић

Главни и одговорни уредник
Раде Шошкић

Одговорни уредник
Вера Смиљанић

Ликовно-графички уредник
Александар Мартиновић

Издавачки савет:

Владимир Антић, Добривоје Арсић, Арио Бозаци, др Радослав Ђокић (заменик председника), др Радомир Животић, Зорица Ивановић, Љубисав Лилић, Каћа Милетић, Бранислава Митровић, Мирјана Моравчевић, Раденко Павловић, Ружица Петровић, Радомир Ристић, Снежана Стаменковић, Јелисавета Суруић (председник), Зорица Ђеран, Светлана Шухартовић, Чланови савета из редакције: Петар Милатовић, Светлана Ивановић, Александар Мартиновић, Вера Смиљанић, Раде Шошкић.

Редакција:

Диего Варагић, Радана Весовић, Олга Вукчевић, Душан Глушац, Бојана Дожић-Стојковић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Соња Јашовић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Мирјана Маринковић (уредник стрипа), Петар Милатовић, Весна Минић, Ненад Мирковић, Зора Меденица, Нада Невадић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрновић, Зоран Петканић, Радоје Савић, Весна Софреновић, Недељка Сташић, Милеко Тодоровић, Милош Томић и Бранислава Црномарковић.

Секретаријат:

Јованка Војводић, Олгица Стаменић, Даринка Тодоровић и Зорица Филиповић.

Издаје и штампа НО „ПОЛИТИКА“ – ООУР Издања за младе „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“ Македонска 29, 11001 Београд. Поштански факс 124. Телефон: 324-471, централа 324-191 и 325-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција Македонска 35/1, тел. 322-711. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-2973-02 од 22. 1. 1973. године не плаћа се порез на промет.

Цена једног примерка 25 динара.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:

Тромесечна 276.00 динара, полугодична 552.00 динара, годишња 1.104.00 динара.

ПРЕТПЛАТА

ЗА ИНОСТРАНСТВО:

Тромесечна 552.00 динара, полугодична 1.104.00 динара, годишња 2.208.00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-601-29728 уз обавезну назнаку НО „Политика“ ООУР „Продаја“ – претплата на лист „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

ПРЕТПЛАТА ЗА ИНОСТРАНСТВО У СТРАНОЈ ВАЛУТИ ГОДИШЊА:

САД	\$	35
СР НЕМАЧКА	DM	88
ШВАЈЦАРСКА	Sfr	75
ФРАНЦУСКА	Ffr	248
ШВЕДСКА	Skr	255

Уплате из иностранства слати на девизни рачун НО „Политика“ код „ИНВЕСТ БАНКЕ“ – Београд, број 60811-620-63-257300-00054 уз обавезну назнаку ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК“.

WALT
DISNEY

МИКИ

ЈОШ
НИШТА?

ЗАР НЕ МИСЛИШ,
УЈКА МИКИ, ДА
БИ ИПАК БИЛО
БОЉЕ ДА СИ
ПОНЕО
ШИБИЦЕ?

НЕ, ЈЕР ЖЕЛИМ
ДА ВАС НАУЧИМ
ДА ЖИВИТЕ
КАО ПРАВИ
ИЗВИЈАЧИ!

ДОСТА ЈЕ,
УЈКА МИКИ!
ВЕК СЕ
СМРКАВА!

МИ СМО ГЛАДНИ!

ЧЕК ДА
ПРОБАМ
ЈОШ
ОВО!

ДИЖЕМ РУКЕ, МОМЦИ! АЛИ,
ИДЕМО ДА ВАМ ПОКАЖЕМ
КАКО ИЗВИЈАЧ МОЖЕ ДА СЕ
ПРЕХРАНИ У ДИВЉИНИ!

Copyright © 1983
Walt Disney Productions
World Rights Reserved

ЗАПАМТИТЕ: ИЗВИЈАЧ
МОРА ДА СЕ СНАЂЕ У
СВАКОЈ ПРИЛИЦИ...

... ИЛИ
НЕПРИЛИ-
ЦИ!

5-15

Distributed by King Features Syndicate

ЦЕТРНАЕСТ
ПЉЕСКА-
ВИЦА У
ЛЕПИЈИ
И - КУТИЈУ
ШИБИ-
ЦА!

БИОЕ
„КОД ЗЛОГ ВУКА“
СПЕЦИЈАЛИТЕТИ

ЦЕНОВНИК
ПЉЕСКА-ВИЦА 100
ЛЕПИЈИ 150
КУТИЈА ШИБИЦА 200
ШИБИЦА 50

